

*Fraților, păziți dragostea,
că dragostea este de la Dumnezeu.*

părintele Dionisie de la Colciu

Danion Vasile

Marian Maricaru

Ne vorbesc părinți athoniți

**Avva Dionisie de la Colciu
Avva Iulian de la Prodrumu**

Ediție îngrijită de Claudia Vasile

Carte tipărită cu binecuvântarea

**Prea Sfințitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului**

Editura Bunavestire

Galați, 2003

Micul Pateric de la Colciu

I. O noapte cu lună

Un binecunoscut scriitor al Bisericii Române, părintele Ioanichie Bălan, povestește despre pelerinajul său la Muntele Athos și despre cuviosii părinți ai schitului Colciu: „De-a lungul istoriei, Muntele Athos a fost pentru întreaga lume o veritabilă citadelă a afirmării și apărării credinței ortodoxe. Pentru mai bine de o mie de ani, Athosul a fost cea mai înaltă școală a creșterii și perfecționării monahismului ortodox, fără egal în vreo altă țară creștină. Athosul a dat Bisericii Ortodoxe sute de sfinți, ierarhi remarcabili, asceți, dascăli ai rugăciunii, monahi sfinți, scriitori bisericești și apologeți ai dreptei credințe și ai Tradiției ortodoxe. Aici Dumnezeu este laudat de mai bine de un mileniu, probabil mai mult decât oriunde altundeva pe pământ, iar rugăciunea este înălțată către Domnul în mai multe limbi, printre care și română. În fiecare noapte, de la miezul nopții până se crapă de ziuă, monahii athoniți se roagă din tot sufletul lor și slujesc Sfânta Liturghie în sute de biserici și paraclise”.

Dorița de a cunoaște mai de aproape Muntele Athos și de a purta convorbiri duhovnicești cu părinții aghioriți români ne-a îndemnat să pornim în pelerinaj spre acest munte binecuvântat și sfânt.

După o oprire de două zile la Tesalonic, oraș încreștinat de Sfântul Apostol Pavel, traversăm peninsula Halkidiki și de acolo, într-o mică ambarcațiune, călătorim încă două ore pe Marea Egee înspre portul athonit Dafni. Iată-ne în țara călugărilor ortodocși din lumea întreagă! Iată-ne în țara cea sfântă a Muntelui Athos! În port se află o mulțime de monahi și pelerini care au venit din ținuturi foarte îndepărtate. Preț de alte două ore, urcăm un drum șerpuit și ajungem la Karyes, capitala și centrul spiritual și administrativ al Muntelui, unde oprim pentru o noapte. Câțiva călugări români merg înaintea noastră. La miezul nopții, în Munte, clopotele îi trezesc pe toți pentru slujba Utreniei. O atmosferă nemaîntâlnită de liniște, de tihnă și sfințenie ne înconjoară... „Muntele Athos, Sfântul Munte, al doilea rai de pe pământ”, spune un stih al Părinților aghioriți.

A doua zi, un grup de monahi români ies în pelerinaj de-a lungul potecilor ascunse ale Athosului, înspre schiturile și chiliile locuite de smeriții monahi ce au venit din România. Ne îndreptăm spre chilia Sfântul Gheorghe - Colciu – un drum care ne ia patru ore de mers, până la asfințit. Pentru început, rătăcim printr-o vale largă și însorită, acoperită cu păduri, livezi de măslini și viță-de-vie. Aceasta este Kapsala. În vremurile de odinioară, aici se nevoiau sute de isihăști, printre care și mulți români. Azi au rămas puțini. Chilia pustnicești apar ici-colo pe pajiști și în luminișuri de pădure. Datorită absenței monahilor, unele sunt nelocuite și într-o stare de neglijare. Altele sunt bine întreținute, înconjurate de livezi de măslini și lămâi și pomi de grape – semn că unele sunt încă locuite, că în ele candela privegherii nu este stinsă și că numele lui Dumnezeu este încă laudat. La orizont pot fi văzute mănăstirile Pantocrator, Stavronikita, Ivron și Filoteu, înălțându-și turnurile spre cer, iar dedesubt, la poalele muntelui, se dezvoltă marea cea misterioasă.

În chilia Sfântul Gheorghe, deasupra golfului Colciu, locuiesc trei monahi români, sub îndrumarea ieroschimonahului Dionisie Ignat. Părinții ni se înfățișează având multă dragoste și lacrimi în ochi. Ne închinăm în biserică, cântăm Domnului și Maicii Sale – ocrotitoarea Sfântului Munte, ne dăm sărutarea de bun-venit și rămânem aici peste noapte. O noapte cu lună, într-o tăcere inimaginabilă, ce trezește sufletul la rugăciune. Numai murmurul apei se aude slab jos, la poalele muntelui.

II. Schitul Colciu

O mare parte din informațiile noastre privitoare la istoria Colciului provine din scrierile bătrânului Ioan Șova, de la Chilia Sfântul Gheorghe, a cărui lucrare, nepublicată, „O istorie pe scurt a chiliilor Sfântul Gheorghe și Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” va fi parafrazată în cele ce urmează.

Tradiția aghiorită reține faptul că schitul Colciu al Mănăstirii Vatoped a fost ridicat prima oară de un creștin foarte bogat și evlavios din Italia, pe nume Kolchiu¹, la începutul secolului al VII-lea. Atât schitul cât și multe chilii construite mai târziu în jurul lui au fost fie distruse, fie s-au degradat de mai multe ori de-a lungul veacurilor și au fost adesea reconstruite. Pe partea dinspre mare existau de asemenea sihăstria și peșteri unde trăiau pustnicii isihăști.

Schitul a fost construit pe cel mai înalt pisc, spre sud de Vatoped, de-a lungul țărmului estic al Athosului. Așezarea oferă un climat mai blând și mai uscat decât în alte locuri ale Athosului, nefiind expusă vânturilor ce vin dinspre pădurile de castan și sunt atât de dăunătoare bolnavilor de reumatism. Astăzi nu a mai rămas aproape nimic din acest înfloritor schit de odinioară, în afară de un imens turn pătrat, supraetajat, ce se află în totală ruină.

Între chiliile care au existat se numără Chilia Sfânta Treime, Chilia Sfinții Apostoli, Chilia Sfântul Ștefan, Chilia Tuturor Sfinților, Chilia Întâmpinarea Domnului, Chilia Sfinții Arhangheli, Chilia Sfinții Doctori fără de arginți Cosma și Damian, Chilia Sfântul Gheorghe, Chilia Nașterii Înaintemergătorului și Chilia Sfânta Ana. Dintre acestea, numai ultimele patru mai sunt astăzi locuite. Deși chiliile Sfântul Ștefan și Sfinții Arhangheli mai pot fi încă zărite, ele sunt părăsite. Tot ce a mai rămas din celelalte chilii sunt fundațiile și pajiști adânc îngropate în tufe de mure.

Poate cel mai renumit trăitor al Schitului Colciu a fost Sfântul Agapie (prăznuit pe 1 martie), care a locuit împreună cu bătrânul său povătuitor în Chilia Sfânta Treime la mijlocul și sfârșitul secolului al XVIII-lea. În timpul unui atac al turcilor, Sfântul Agapie a fost prins și ținut în lanțuri ca rob timp de 12 ani. În tot acest timp, el i-a slujit atât de bine pe musulmanii care îl cumpăraseră încât aceștia i-au îngăduit mai multă libertate decât oricărui alt rob.

După un timp, Sfântul Agapie a fost eliberat din robie în mod minunat, printr-o minune a Maicii Domnului. El a fugit în secret și s-a întors în Sfântul Munte la bătrânul său. Acesta l-a certat cu asprime pe Sfântul Agapie pentru că fugise și l-a trimis înapoi, cerându-i să nu pricinuiască vreo pierdere turcului care-l stăpânea. Ca un adevărat fiu al ascultării, Sfântul Agapie s-a reîntors la stăpânul său fără să cârtească. Când a sosit și i-a povestit stăpânului său tot ce se întâmplase, turcul și familia lui au fost uluiți de virtutea Sfântului Agapie și l-au ținut în și mai mare respect și onoare. Ascultarea călugărului sfânt a servit ca început pentru convertirea la credința creștină a stăpânului său și, după câțva timp, stăpânul său împreună cu doi dintre fiii săi au venit cu Sfântul Agapie la Muntele Athos, unde au primit tunderea în monahism din mâinile lui. Ei și-au sfârșit zilele acolo, în mireasma faptelor lor ascetice, spre sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Singura dată când Schitul Colciu a fost lipsit de prezența monahilor a fost după revoluția greacă din 1821. În acea vreme, grecii, tineri și vârstnici, s-au ridicat împotriva stăpânitorilor musulmani. Când s-a descoperit că niște călugări greci athoniți se înrolaseră în armata antiotomană, turcii au lovit cu putere în călugării athoniți și timp de mulți ani au torturat cu cruzime locuitorii peninsulei. În perioada aceea, toți monahii, inclusiv cei de la Colciu, fie au fugit, fie au fost martirizați. Istoria amintește că monahii de la Colciu erau înghesuiți în saci (atâția călugări câți putea să cuprindă un sac), care erau pe urmă strâns legați, târați pe vârful Colciu și lăsați să se rostogolească asemenea bolovanilor în josul văii, în mare. Turcii aduceau apoi iar sacii pe deal și repetau această tortură. Acestea și încă alte astfel de torturi au dus la părăsirea în mare parte a Sfântului Munte în 1821.

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, Sfântul Munte a trecut printr-o renaștere duhovnicească. Câțiva monahi s-au strecurat înapoi la Colciu, dar nu înainte de venirea bătrânului Ilie Vulpe în Chilia Nașterii Înaintemergătorului, astfel încât întreaga regiune a început să înflorească duhovnicește, în adevăratul sens al cuvântului.

III. Bătrânul Ilie Vulpe (†8 decembrie 1928)

Bătrânul Ilie s-a născut în România, la Brăghicea - în regiunea Orhei (Basarabia), în 1851, fiu al lui Ilie și al Melaniei Vulpe. El a fost botezat Eftimie și a primit o educație aleasă, fiind crescut în tradiția ortodoxă a țării sale. Părinții săi erau producători de vinuri. A fost educat într-o școală particulară, într-o perioadă în care cărțile erau încă scrise cu litere slavone.

¹ pronunțat Colciu de către greci

În 1877 a servit în armată și a lucrat la transportul proviziilor. La puțin timp după întoarcerea a casă, el a intrat în Mănăstirea Frumoasa, în care a stat numai un singur an, înainte de a pleca la Muntele Athos, unde a venit în vara lui 1879.

După vizitarea mănăstirilor athonite, el s-a așezat în nou-înființatul schit isihast Lacu, aflat sub ocrotirea Maicii Domnului, alături de întemeietorul schitului, schimonahul Iustin. Aici el a fost tuns în monahism, primind numele Ilie, și a fost repede hirotonit diacon și apoi preot în 1880. În total, el a stat la Lacu zece ani.

În 1889, părintele Ilie s-a mutat la Schitul Vigla, mai departe, înspre sud (lângă schitul Prodromu) și s-a așezat într-o altă chilie închinată Maicii Domnului, unde a rămas timp de cinci ani, împreună cu trei ucenici, dintre care doi veniseră cu el de la Schitul Lacu.

În 1894, Părintele Ilie, deja binecunoscut ca un experimentat părinte duhovnicesc și practicant al Rugăciunii lui Iisus, a venit la Colciu și s-a stabilit în Chilia Nașterii Înaintemergătorului împreună cu cei trei ucenici.

Când a restaurat coliba, s-au adunat în jurul lui cinci ucenici – Eftimie, Andrei, Paisie, Gherasim și Ioan Guțu – alcătuind o renumită familie duhovnicească. Nevoința ieroschimonahului Ilie consta în tăcere și rugăciune neîncetată, și a devenit cunoscut ca un lucrător al rugăciunii inimii. El urma rânduiala Bisericii și săvârșea Sfânta Liturghie cu multă smerenie. Când slujea în zilele de peste săptămână, în afară de Sfânta Împărtășanie el mânca numai prescură, primind vreun alt fel de hrană numai sâmbăta și duminica. Când nu săvârșea Sfintele Taine, el mânca numai o dată pe zi, excepție făcând miercurea și vinerea, când nu mânca nimic. Dormea foarte puțin și citea zilnic din Sfintele Scripturi și omiliile Sfinților Părinți.

Pentru smerenia și nevoința sa, dragostea dumnezeiască și harul Sfântului Duh s-au sălășluit cu prisosință în inima acestui părinte. Ieroschimonahul Ilie Vulpe a fost un părinte iubitor și blând, renumit pretutindeni în Athos pentru că era primitiv de străini, milostiv, sincer ca un copil și înțelept în cuvânt.

Pentru mai bine de treizeci de ani, părintele Ilie a fost unul dintre cei mai experimentați părinți duhovnicești din Muntele Athos, pregătind și îndrumând pe calea mântuirii sute de fii duhovnicești – români, greci, ruși, bulgari și sârbi. Cu toții îl căutau și se foloseau de cuvintele sale. Dacă vedea că cineva se rușinează înaintea lui, el îl încuraja imediat, spunându-i: „Îndrăznește, fiule, căci și eu, la rândul meu sunt un păcătos!”. Astfel el a adus multe suflete la pocăință.

Câteodată, el își sfătuia ucenicii, spunând: „Fiii mei, nu uitați că ne aflăm în Sfântul Munte, unde Maica Domnului ne-a chemat să facem fapte bune. Neîncetat să ne rugăm lui Dumnezeu pentru mântuirea lumii și a întregului neam creștinesc!”.

Altă dată a zis: „Părinților, nu uitați cuvântul din Pateric, pe care avva Iosif l-a rostit către avva Lot: «Nu poți să te faci călugăr de nu te vei face ca focul, arzând tot». Așa trebuie inimile noastre să ardă de dragostea pentru Hristos.”

Odată, un călugăr a venit la el pentru spovedanie și i-a zis: „Părinte, dați-mi binecuvântare să mă fac nebun pentru Hristos!”. Dar bătrânul i-a răspuns zâmbind: „Nu-ți ajunge că deja ești nebun? Vrei să continui să fii un nebun?”. Atunci monahul s-a rușinat și a făcut o închinăciune înaintea lui, zicând: „Iertați-mă, cinstite părinte, căci am păcătuit!”. Dar bătrânul, sărutându-l, i-a dat drumul în pace.

Cuviosul părinte Ilie Vulpe s-a nevoit în Sfântul Munte timp de cincizeci de ani, slăvind-L pe Dumnezeu zi și noapte și povățuind mulți fii duhovnicești. Apoi, văzându-și sfârșitul apropiindu-se, i-a binecuvântat pe toți. A adormit întru Domnul în pace, pe 8 decembrie 1928 și a fost plâns și condus la mormânt de mulți călugări athoniți.

Înaintea sfârșitului său, bătrânul Ilie a devenit un povățuitor duhovnicesc al monahilor de pe tot cuprinsul Sfântului Munte. Mulți ucenici s-au adunat în jurul lui, între care și bătrânul Ioan Guțu, care a trăit cel mai mult, fiind contemporanul nostru.

IV. Bătrânul Ioan Guțu (†5 decembrie 1996)

Bătrânul Ioan Guțu s-a născut la Popești - regiunea Soroca din Basarabia, în 1906. A făcut școala în satul său natal, urmând cele patru clase primare potrivit obiceiului vremii sale. Se pare că a avut chemare înspre mănăstire de la o vârstă tânără și a auzit de bătrânul Ilie. În 1925, după ce a primit binecuvântarea tatălui său, a plecat spre Athos și a mers direct la Schitul Colciu. Tatăl său l-a vizitat mai târziu la Colciu

și i-a spus: „Îngrijește-te să mori aici!”. Această dorință a fost îndeplinită de ascultătorul fiu, care nu a părăsit „chilia pocăinței sale” până la moarte, șapte zeci de ani mai târziu.

El a devenit ucenicul bătrânului Ilie și după aceea, după moartea acestuia, a unora dintre ceilalți ucenici ai bătrânului Ilie. A fost tuns în monahism doi ani după sosirea sa, în 1927, fiind hirotont diacon în 1929 (după moartea bătrânului Ilie) și apoi preot, în 1931. Ultimul dintre ceilalți ucenici ai bătrânului a murit în 1951 și, pentru următorii patruzeci de ani, el a rămas într-o singurătate deplină, până la sosirea părintelui Augustin în 1990, care încă mai trăiește și astăzi în Chile.

Părintele Augustin are multe amintiri despre părintele său duhovnicesc, bătrânul Ioan. Odată, luând parte la hramul Chilei Sfântul Gheorghe din apropiere, părinții vorbeau după slujbă, dar părintele Ioan stătea tăcut. Un grec i-a cerut un cuvânt de folos, iar părintele Ioan a răspuns citându-i pe Părinții Pustiei: „Dacă nu poți trage folos din tăcerea mea, atunci nici din cuvântul meu nu vei trage folos.”

Altă dată, când altcineva i-a cerut un cuvânt de folos, a spus: „Eu sunt un om simplu și nu am cuvinte de folos. Cer și eu de la alții mai sporiți sfat și povățuire duhovnicească. Dar dacă vom împlini făgăduințele călugărești și vom săvârși călătoria vieții așa cum am început-o, să avem nădejde de mântuire!”

El a iubit slujbele Bisericii și rânduiala rugăciunii. A urmat neabătut tipicul zilnic al slujbelor și era mereu adâncit în rugăciunea inimii. Își petrecea nopțile în rugăciune, fie în chilia sa, fie în paraclis. Adesea se auzeau din chilia sa zgomote și certuri, dar bătrânului Ioan nu-i plăcea să vorbească despre aceste întâmplări. Ucenicul său Ilarion Dincă (care astăzi locuiește în Chilia Sfântul Ipatie a Mănăstirii Vatoped) mărturisește că „dacă părintele Ioan nu ar fi privegheat o noapte, ar fi fost ispitit de diavol”. Dormea cel mult trei ore într-o noapte, și aceasta o făcea stând pe scaun.

Bătrânul Ioan avea darul rugăciunii. O pereche din Tesalonic, avansată în vârstă, nu avea nici un copil. Prin rugăciunile părintelui Ioan, le-a fost dăruită o fetiță. Altă dată, izvorul de la chilie a secat și, la insistențele ucenicului său, părintele Ioan s-a rugat pentru apă. Curând apa a țâșnit și n-a mai secat niciodată.

„Pe scurt - spune părintele Augustin - era un model de umilință în toate: hainele sale, mâncarea, chilia, vorba sa,... în toate.”

Întrebat care sunt faptele bune care se potrivesc cel mai bine cu iubirea, părintele Ioan a spus: „Să-i iubim pe toți în mod egal, dar să începem cu frica lui Dumnezeu și să sfârșim cu dragostea de Dumnezeu, care este cununa tuturor faptelor bune. Mai multă rugăciune, mai multă smerenie, mai multă dragoste de Dumnezeu ne vor conduce cu ușurință spre Împărăția Cerurilor... Să ne rugăm unii pentru alții și să sperăm că Dumnezeu nu ne va părăsi... Totuși, noi nu ne putem mântui fără ispite, răbdare și pocăință”.

Privirea părintelui Ioan era senină și cuvintele sale erau liniștite. „Cineva trebuia să aibă multă răbdare pentru a-l asculta”, a spus ucenicul său. El avea mâini mari și purta întotdeauna haine modeste. A suferit mult, mai ales înspre sfârșitul vieții sale, când picioarele sale s-au umflat și sângerau uneori în timpul privegherilor lui de toată noaptea, dar el nu s-a plâns și nu și-a neglijat niciodată rânduiala sa de rugăciune, și a refuzat să consulte medici. De asemenea, Dumnezeu l-a învrednicit să-și cunoască dinainte ceasul morții sale, pe care l-a dezvăluit ucenicului său cu două luni înainte de a trece la Domnul.

Duminica, 3 decembrie 1996, părintele Ioan s-a împărțășit cu Sfintele Taine. Marți, la ceasul al nouălea, a fost spovedit de părintele Dionisie Ignat, după care el a cerut iertare de la viețuitorii Chilei Sfântul Gheorghe.

Bătrânul Dionisie Ignat mărturisește despre bătrânul Ioan: „A venit la Muntele Athos în decembrie 1926. Când a venit, părintele duhovnicesc pe care l-a întâlnit a fost părintele Ilie, dar în scurt timp toți acești bătrâni au murit, și el a rămas singur timp de aproape 20 de ani.

Noi am trăit cu părintele Ioan ca frații. Nu era nici o deosebire între cele două chilii ale noastre. Totdeauna țineam toate praznicele împreună.

A fost un foarte bun monah, și era foarte strict în viețuirea sa monahală. Au încercat alții să locuiască cu el, dar nu au fost în stare. El era numai preot, nu și duhovnic. De când a murit ultimul părinte duhovnicesc din Chile, din smerenie, el nu a mai slujit niciodată. (...)

Părintele Ioan a mers pe calea cea obișnuită a călugărului athonit. În Postul Mare, în primele trei zile ale primei săptămâni, el nu mânca nimic, iar apoi mânca o dată la două zile. Dar el nu a spus nimănui altcuiva ceea ce făcea. Era o taină. El ținea la modelul și rânduiala viețuirii monahale. Biserica are tot ceea ce este necesar pentru mântuirea noastră. Trebuie numai să împlinim ceea ce ea ne spune. Dintre cei pe care eu i-am întâlnit sau cunoscut, el a făcut aceasta mai mult ca oricine altcineva din ziua de azi.

Există o tendință de a ne căuta mântuirea în lucruri exotice, aceasta în timp ce ignorăm lucrurile care ne sunt aproape și pe care le putem face cu sporire duhovnicească. Există puțini care sunt aleși în mod special de Dumnezeu, iar acești aleși adesea acționează pe căi tainice. Dar, pentru majoritatea oamenilor, trebuie parcurs drumul cel obișnuit.

În 1990 a venit părintele Augustin. Chiar dacă în ultimii ani părintele Ioan a fost foarte bolnav, el a ținut la tipicul său de viață monahală până la ultima sa suflare – aceasta înseamnă Rugăciunea lui Iisus, privegherile și celelalte, cel mai important lucru pentru un monah. El a fost cel mai riguros împlinitor al vieții monahale pe care l-am cunoscut vreodată, un monah dintre cei mai buni și un om foarte râvnitor și bun”.

În ziua morții sale, bătrânul Ioan și-a pierdut puțința de a vorbi, însă mintea sa era limpede. Mai târziu, când ucenicul său a mers să țină privegherea pentru Sfântul Nicolae, părintele Ioan a adormit întru Domnul. Era 5/18 decembrie, pomenirea Sfântului Sava cel Sfințit, în 1996.

V. Bătrânul Ghedeon Chelaru (†30 august 1979)

„Renumele chiliei Sfântul Gheorghe - scrie părintele Ioan Șova - este îndeaproape legat astăzi de numele schimonahului Ghedeon.” Bătrânul Ghedeon a fost primul părinte duhovnicesc al bătrânului Dionisie Ignat, și totodată un foarte experimentat monah, sfătuitor și practicant al Rugăciunii lui Iisus.

S-a născut în 1894, la Gădiniți, în Moldova, într-o familie evlavioasă (tatăl său Constantin era citeț în biserică), și botezat cu numele de Gheorghe. După parcurgerea obișnuitelor patru clase primare într-o școală din satul natal, tânărul Gheorghe a lucrat timp de patru ani în palatul prințului Bogdan din Gădiniți, iar apoi a servit în armată timp de încă patru ani.

În timpul acela, țara era în război cu germanii – era pe vremea Primului Război Mondial – și tot regimentul său era pe front. Totuși, la intervenția prințului Bogdan, sergentul Gheorghe Chelaru a rămas în spatele frontului, ca funcționar. Aproape toți colegii săi au pierit pe front. După ce a fost eliberat din armată, văzând că a fost ținut în viață prin pronia lui Dumnezeu, a decis să se facă monah și a pornit imediat spre Sfântul Munte. Aceasta s-a întâmplat în 1920. După ce a ajuns, s-a îndreptat spre Chilia Sfântul Gheorghe a Schitului Kapsala (care se află la nord de capitala athonită Karyas), la binecunoscutul bătrân Gherasim Sperchez.

După ce a petrecut cinci ani primind o formare duhovnicească athonită tradițională, sub privirile atente ale bătrânului său Gherasim, tânărul Gheorghe a fost tuns în monahism cu numele de Ghedeon. La puțină vreme după aceasta, în 1925, a plecat în România pentru a strânge fonduri pentru Chilie. În decursul următorilor patru ani, eforturile părintelui Ghedeon s-au dovedit rodnice, căci la întoarcerea sa în Muntele Athos a adus cu sine șase sute de mii de lei și i-a dat imediat, alături de pomelnice, bătrânului său Gherasim.

În acea vreme, părintele Gherasim conducea de asemenea și Chilia Sfântul Tihon de Zadonsk din Kapsala. Luând în considerare multe lucruri, cum ar fi condițiile de viață din Chilia Sfântul Gheorghe (cu mulți viețuitori), maturitatea duhovnicească a râvnitorului său ucenic, și faptul că toți ceilalți monahi care locuiau cu el erau din Transilvania, pe când părintele Ghedeon era din Moldova, în anul 1929, bătrânul Gherasim i-a dat părintelui Ghedeon Chilia Sfântul Tihon.

La puțin timp după aceasta, părintele Ghedeon a cunoscut doi tineri monahi care erau frați și trăiau o viață de sărăcie, greutăți și nevoiță în Chilia Bunevestiri a Mănăstirii Pantocrator: ieromonahul Ghimnazie și ierodiaconul Dionisie Ignat. Aceștia doi au văzut imediat că părintele Ghedeon este un bun vlăstar duhovnicesc al bătrânului Gherasim Sperchez și l-au întrebat pe părintele Ghedeon dacă ar putea să vină să locuiască cu el în Chilia Sfântul Tihon. Părintele Ghedeon a fost sfătuit de bătrânul Antipa Diniescu, care trăia în apropiere, în Chilia Bunevestiri a Mănăstirii Stavronikita, să-i primească pe cei doi frați, și în 1933 aceștia i s-au alăturat părintelui Ghedeon. În timp, părintele Ghedeon devenea tot mai renumit ca povățuitor cu experiență, iar Chilia Sfântul Tihon de Zadonsk s-a mărit pentru a include zece monahi.

Din moment ce Chilia Sfântul Tihon era prea mică și săracă în resurse pentru a adăposti atâția frați, părintele Ghedeon a decis să se mute iar într-o chilie mai încăpătoare. După căutări, el s-a decis asupra Chiliei Sfântul Gheorghe din Colciu, deținută de Mănăstirea Vatoped, și care a fost cumpărată în 1937.

Chilia Sfântul Gheorghe era compusă din două clădiri: una în față, cuprinzând biserica veche (ridicată în 1613) și a doua, cu două etaje, care se afla în spate. Ambele edificii se prăbușeau. A început reconstrucția primei structuri. Această lucrare s-a încheiat pe parcursul următorilor ani, cu mari eforturi și probleme. Materialele erau aduse de foarte departe cu vaporul și cu măgari, și întreaga muncă de reconstrucție în piatră, lemn și ciment a fost realizată manual.

După ce biserica a fost restaurată, a fost extinsă printr-o nouă construcție, conținând o trapeză încăpătoare, o bucătărie și o cameră pentru lucrul în lemn, care conținea de asemenea o presă de măsline, un cuptor mare de cărămidă și o cămară. În spatele primului etaj a fost construită o cămară largă pentru alimente. Apoi, deasupra bisericii și a noilor clădiri ce erau atașate acesteia, a fost înălțat un al doilea etaj ce servea atât ca reședință pentru monahi cât și ca arhondaric.

Din rânduiala lui Dumnezeu, bătrânul Ghedeon nu a luat parte prea mult la această reconstrucție. S-a întors în România în 1940 cu intenția de a strânge ceva bani pentru viitoare extinderi ale edificiilor, și a fost prins aici de al doilea război mondial. El a putut să se întoarcă în Sfântul Munte abia în 1963, și atunci fără fonduri. Din nefericire, cunoaștem prea puțin despre viața lui din timpul acestor 23 de ani. Aceștia au fost ani în care naziștii, și mai târziu comuniștii, au tulburat pământul românesc. Fiind monah și preot, sarcina sa nu a fost una ușoară.

Când, în cele din urmă, a fost în stare să se întoarcă, în 1963², el era aproape de vârsta de 70 de ani, slab și bolnăvicios, dar înflorise duhovnicește mai mult ca oricând. El a ajuns renumit ca un mare bătrân printre monahii aghioriți.

În acest timp, erau numai cinci monahi în Chilia Sfântul Gheorghe: starețul Ghedeon, ieromonahul Ghimnazie Ignat, ieromonahul Dionisie Ignat (care începuse să preia tot mai multe sarcini, ca preot slujitor și duhovnic în absența bătrânului Ghedeon), monahul Agatanghel și monahul Arsenie. Nu mult după venirea bătrânului Ghedeon, trei dintre aceștia au murit – părintele Ghimnazie în 1965, părintele Arsenie în 1967 și părintele Agatanghel în 1971 – și au rămas numai bătrânul Ghedeon și părintele Dionisie. În octombrie 1977 au sosit din România monahii Ioan Șova și Ilarion Dincă.

Din 1974 până la moartea sa, bătrânul Ghedeon a fost foarte bolnav. Numai cu mare dificultate putea să mai vină în biserică și la trapeză sau să facă o scurtă plimbare prin curtea chiliei. În restul timpului, el rămânea în chilia sa și adesea citea Psaltirea. Oricum, vocea sa era încă bună și în biserică el continua să cânte.

Bătrânul Ghedeon a fost o mare comoară de sfaturi și cuvinte de folos pentru aceia care veneau la el. El a cinstit mult tipiconul vieții monahale din Sfântul Munte, l-a împlinit după puterile sale, și mereu îi încuraja pe ceilalți să-l iubească și să trăiască conform lui. În mod special, el se străduia să-și păstreze rânduiala sa de seară de metanii și rugăciuni, spunând că pentru viața duhovnicească ele sunt tot atât de prețioase ca aurul. El avea multă răbdare și blândețe și interzicea categoric orice clevetire sau acuzare a altora. Cuvinte ca „binecuvântează-mă și mă iartă” sau „și aceasta va trece” erau deseori pe buzele sale. Când între frații de la Chilie apărea chiar și o mică neînțelegere, el imediat începea slujba Paraclisului Maicii Domnului, pe care el o considera ocrotitoarea lui și grabnic-ajutătoare (așa cum fac toți adevărații monahi athoniți), și se ruga pentru ca pacea să revină. Ori de câte ori nu se afla în biserică sau în odaia sa citind Psaltirea, spunea continuu Rugăciunea lui Iisus.

Simțind apropiatul său sfârșit, bătrânul Ghedeon a început să primească Sfânta Împărtășanie la fiecare două săptămâni. În ciuda vârstei sale înaintate și a bolii, el s-a limitat strict la mâncarea de post timp de trei zile înainte de fiecare împărtășire cu Sfintele Taine. Cu trei luni înainte de moarte, bătrânul Ghedeon s-a simțit iar foarte bolnav și nu mai putea veni la masă ori în biserică. Nu putea nici măcar ieși la plimbare și gusta aerul curat. Părintele Dionisie a început să-i aducă Sfintele Taine sus în chilia lui.

Pe 10 iunie, părintele Ilarion Dincă a plecat la Chilia Sfântul Ipatie, pentru a fi alături de bătrânul Dometie Trihenea.

Pe 28 august, părintele Dionisie a mers să se roage înainte icoanei „Grabnica Ajutătoare” a Maicii Domnului la mănăstirea Dochiaru, și s-a întors la Chilia Sfântul Gheorghe a doua zi. Pe 29 august, de sărbătoarea Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul, părintele Dionisie a slujit iar Sfânta Liturghie. Bătrânul Ghedeon nu a mâncat nici un fel de hrană toată ziua. În acea seară a rămas treaz întreaga noapte și în jurul orei Utreniei a început să respire cu greutate. Aceasta a continuat până în jurul orei două după-

² când a avut loc aniversarea a o mie de ani de la moartea Sfântului Atanasie Athonitul

amiază, când, după ce trăise o viață lungă în păstrarea cu credință a rânduiei mult-iubitei sale viețuiri monahale athonite, și-a dat în sfârșit sufletul în mâinile Domnului.

A doua zi, 31 august 1979, a fost înmormântat. Șapte preoți au luat parte la slujbă. Părinții rămași la Chile au zâmbit văzând aceasta și s-au gândit cât ar fi fost de mulțumit bătrânul, căci îi plăcuse foarte mult să se roage la slujbele bisericești cu multă lume.

VI. Tinerețea bătrânilor Ghimnazie și Dionisie de la Colciu

Bătrânii Ghimnazie și Dionisie s-au născut în comuna Vorniceni, în județul Botoșani, fii ai lui Ioan și Casandra Ignat. În familie au fost opt frați și surori. Dintre aceștia, fiul cel mai vârstnic, Gheorghe (viitorul bătrân Ghimnazie) și cel mai mic, Dimitrie (viitorul bătrân Dionisie) vor deveni monahi.

Bătrânul Ioan Șova scrie: „Tatăl lor a fost un bărbat de o evlavie deosebită, care adesea mergea împreună cu toată familia să se închine la mănăstirile din apropiere. Iată un exemplu grăitor în ce privește marea sa credință: odată mergea în pelerinaj la moaștele Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava și, necunoscând drumul, îi întreba pe toți cei pe care îi întâlnea cum să ajungă acolo. După un timp, pe când încă era la trei sau patru ore distanță de Suceava, mireasma mirului sfințit a venit la nările sale. A mers după acest miros și a descoperit că l-a dus chiar la moaștele Sfântului Ioan”.

Această mare evlavie s-a transmis copiilor. Duminica sau de sărbători, ei nu lipseau niciodată de la biserică. Când copiii lui aveau trebuință de ceva, el făcea seara multe metanii și se ruga cerând ajutorul lui Dumnezeu. În felul acesta, ei primeau întotdeauna cele de care aveau nevoie.

Gheorghe s-a născut în 1899. A mers la școală timp de cinci ani în satul său natal și a fost un elev foarte bun, în special la matematică. În perioada aceea, satul avea mare nevoie de un contabil, și primarul satului l-a sfătuit să urmeze școala de comerț. Totuși, pe când se pregătea să intre la examenul de admitere, alții l-au sfătuit să nu urmeze această școală, iar el s-a întors acasă.

Dimitrie s-a născut în 1909 și a urmat patru clase la școala din sat. În 1911 tatăl lor a murit, iar Gheorghe, fiind cel mai în vârstă dintre frați, a devenit capul familiei.

Fiind încă un copil, Gheorghe a abandonat jocurile copilărești și s-a dedicat rugăciunii, metaniilor și citirii din Viețile Sfinților. În conformitate cu aceasta, el s-a hotărât mai apoi să devină monah. Totuși, familia s-a opus hotărârii sale. Un respectat bătrân al satului, pe nume Costache Iepure, i-a spus că el auzise despre viața monahală că este grea. Mai mult, Costache a adăugat că, dacă Gheorghe vroia să se facă monah atunci trebuia să fie un exemplu veritabil de monah, astfel încât satul să fie mândru de el și să nu facă numele familiei sale de ocară.

Cu toate responsabilitățile sale de cap de familie, Gheorghe nu a fost scutit de serviciul militar. După ce a terminat armata, el a hotărât să plece într-o mănăstire, însă nu știa unde anume să meargă. Andrei, cumnatul său, i-a spus că știe de un schit des vizitat, numit Măgura, mai sus de Târgu Ocna, nu departe de Cireșoaia, unde avuseseră loc teribile lupte cu nemții. Îndată, Gheorghe a scris o frumoasă scrisoare starețului de la Măgura, spunând că ar vrea să ajungă călugăr dacă acesta din urmă îl va primi. Răspunsul a venit repede: „Vino, frate Gheorghe, căci e mare nevoie!”.

VII. Începuturile monahale ale fraților

În toamna anului 1922, Gheorghe a pornit spre Schitul Măgura. În prima Duminică a Postului Mare, în 1923, starețul, văzându-i râvna, l-a tuns în monahism cu numele de Ghimnazie. Fiind un om deosebit, având mare zel pentru viața monahală și pentru slujbele Bisericii, a fost hirotonit diacon în 1924, deși era încă tânăr.

La Schitul Măgura se afla o mică icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului. Mulțime nenumărată de oameni veneau mai ales din Transilvania la biserica schitului pentru maslu și avuseseră loc multe vindecări. În timpul acesta, Maria, sora cea mai mare a părintelui Ghimnazie, s-a simțit rău. Aceasta avea o umflătură mare, de mărimea palmei ei, pe abdomen, și cheltuisese o mulțime de bani pe doctori dar fără vreun rezultat. Părintele Ghimnazie a slujit de trei ori Sfântul Maslu și i-a trimis făină și ulei sfințit și – minune a Maicii Domnului! – sora sa, Maria, s-a vindecat de boală.

Programul de viață al părintelui Ghimnazie la Schitul Măgura era foarte strict. La miezul nopții, el se trezea pentru canonul său de la chilie, iar după aceea, la ora trei, mergea la Utrenie. El făcea multe metanii și închinăciuni și postea des: luna, miercurea și vinerea el nu mânca nimic. În timp ce lucra rugăciunea cea neîntreruptă, el făcea munci fizice grele, cum ar fi încărcarea fânului cosit. În timp, el a devenit unul dintre conducătorii Schitului Măgura. Cunoștea bine întreaga rânduială a slujbelor Bisericii. Citea și recitea toate cărțile din biblioteca schitului.

În 1923, pe când era în vârstă de paisprezece ani, fratele său mai mic, Dimitrie, plin și el de dorință arzătoare pentru viața monahală, l-a urmat pe părintele Ghimnazie la Schitul Măgura. Starețul s-a hotărât să-l primească, dar în același timp să-l trimită la școală. Astfel că, timp de doi ani, Dimitrie a învățat la Școala Profesională din Târgu Ocna și adesea vizita Schitul.

În 1926 a fost o mare dezordine din pricina schimbării calendarului bisericesc, ceea ce a cauzat separare printre credincioși. Părintele Ghimnazie, Dimitrie și alți doi au plecat la Muntele Athos. Auziseră zvonuri despre viața foarte dificilă de acolo – cum că pâinea nu se putea găsi și că monahii trăiau cu frunze – dar auziseră de asemenea că acolo monahismul era înfloritor. (...)

Bătrânul Ioan Șova scrie: „S-au îmbarcat la Constanța pe un elegant vas românesc și au ajuns în Pireu. Au stat acolo timp de trei zile și s-au urcat pe o mică barcă stricată, ce era aproape mereu înghițită de valuri. După multe aventuri, și după ce au trecut prin multe insule, au ajuns la Muntele Sfânt la portul Dafni, unde, spre mirarea lor, au găsit pâine”.

VIII. Sfântul Munte Athos

În data de 6 septembrie 1926, au venit ca oaspeți în Chilia Sfântul Gheorghe a părintelui Gherasim Sperchez, de la Schitul Capsala, nu departe de Karyes.

Bătrânul Dionisie descria sosirea lor astfel: „Am venit în 1926 cu încă trei părinți, inclusiv fratele meu mai în vârstă, ierodiaconul Ghimnazie. În România nu auzisem despre Muntele Athos. Prima oară am mers la Chilia Sfântul Gheorghe în Capsala. Acolo erau 18 români. Am ajuns în ajunul praznicului Nașterii Maicii Domnului și îndată am avut parte de o priveghere de toată noaptea. Pe atunci era foarte liniște în muntele Athos”.

Neîncetat rugându-se, ei au pribegit prin Sfântul Munte. La Schitul Prodromu, egumenul Anikita le-a spus că după ce vor fi terminat să se roage la locurile sfinte din Munte, să se întoarcă, căci atunci, poate, îi va primi în schit. Oricum, între timp a fost numit un alt egumen, iar acesta le-a spus că sunt alți monahi care vor să intre în schit, dar momentan lipsesc; aceștia trebuie să se întoarcă înainte ca el să ia vreo decizie.

Deoarece se întâmplă des ca cineva să devină un bun monah atunci când începe prin a locui cu un străin, părintele Ghimnazie a decis că fratele Dimitrie ar trebui să facă așa. De aceea l-a trimis la părintele Serafim, la Biserica Intrării în Templu a Născătoarei de Dumnezeu, lângă Karyes, mai jos de Schitul Sfântul Andrei. Aceasta a fost în noiembrie 1926, și fratele Dimitrie a stat acolo până în iulie 1927. În acest timp, părintele Ghimnazie a lucrat la Mănăstirea Ivion.

În iulie 1927, Chilia Bunevestiri de lângă Mănăstirea Pantocrator a ajuns de vânzare și a fost cumpărată de părintele Ghimnazie și fratele Dimitrie, împreună cu un alt călugăr, părintele Sebastian. Ei au împrumutat cinci mii de drahme de la un anume părinte Mihail, care era negustor la Karyes.

Bătrânul Dionisie spunea despre aceasta: „Cumpăraserăm Chilia Bunevestiri din Capsala împrumutând niște bani, și ne-a luat trei ani de muncă pentru a-i returna. Pentru fiecare zi de lucru câștigam douăzeci de drahme. În acele vremuri, cu atâta se puteau cumpăra doar două pâini. Era foarte greu de trăit. Era extrem de dificil să te ții de programul zilnic de slujbe și să mai faci și altceva pe lângă aceasta. Dar în acest timp m-am simțit mai aproape de Dumnezeu decât oricând altcândva, căci era atât de greu și trebuia să ne încredințăm atât de mult voii lui Dumnezeu. Am locuit în această chilie timp de cinci ani. În 1927 am fost tuns monah, iar fratele meu (Ghimnazie) a fost hirotonit ieromonah. În 1931, am fost hirotonit ierodiacon”.

Au stat la Colciu la Chilia Bunevestiri până în 1933. Chilia era săracă în mijloace materiale, și amândoi trebuiau să lucreze în Mănăstirea Ivion, în timp de părintele Sebastian rămânea la chilie. Aici, la Chilia Bunevestiri, au avut multe ispite din partea vrăjmașului. Dracii le apăreau sub diferite forme, făcându-se văzuți și auziți, pentru a-i înfricoșa ca să abandoneze rânduiala lor de chilie și viața strictă pe

care o urmau în mod obișnuit. Uneori dracii apăreau sub formă de câini turbați și se năpusteau la ei, lătrând. Părintele Ghimnazie se ruga și slujea des Sfânta Liturghie, iar dracii au dispărut. În acest timp, părintele Ghimnazie a căzut bolnav, totuși nu și-a schimbat modul său aspru de viață.

Bătrânul Dionisie va relata mai târziu: „În 1933 am părăsit Chilia Bunevestiri pentru o altă chilie în Capsala, închinată Sfântului Tihon de Zadonsk. Egumenul Chilieii Bunavestire tocmai murise, iar părintele Ghedeon (Chelaru), egumenul Chilieii Sfântul Tihon de Zadonsk, ne-a rugat să mergem să locuim cu el”.

Părintele Ghedeon a devenit acum părintele lor duhovnicesc, iar ei au locuit cu el timp de patru ani.

IX. Schitul Colciu

În 1937, amândoi frații au venit cu părintele Ghedeon la Chilia Sfântul Gheorghe la Colciu, un schit al Mănăstirii Vatoped. Toți trei au lucrat cu multă râvnă și jertfire de sine la reconstrucția acestei chilii. Cu toată această muncă foarte grea, ei nu și-au abandonat nici măcar pentru o clipă rânduiala lor ascetică, adică slujbele bisericești, canonul de la chilie și lucrul în jurul schitului. Ei îndeplineau rânduiala bisericească urmând practica marilor mănăstiri, fără să scurteze nimic din tipicon.

Rugăciunile erau grupate astfel: Ceasul al Nouălea, Vecernia și Canonul Maicii Domnului erau cântate cu un ceas înainte de asfințit. Pavcernița se citea imediat după masa de seară. La ora opt dimineața după calculele bizantine, ceea ce este echivalent cu ora două noaptea, slujbele începeau: Miezonoptica, Utrenia, Ceasul Întâi, Ceasul al Treilea, Ceasul al Șaselea, urmate de Sfânta Liturghie. După a șasea laudă a canonului de la Utrenie, se cânta un acatist. Parastasul se făcea după-amiaza. Canonul de la chilie se făcea întotdeauna cu un ceas înainte de Ceasul al Nouălea, adică atunci când călugărul era liber.

Chilia avea livezi de măslini, cam o mie de pomi, precum și viță-de-vie, portocali, lămâi, nuci, smochini, pruni, vișini și altele. În grădină creșteau toate cele necesare: ceapă, usturoi, roșii, vinete, ardei iute, pătrunjel, țelină, varză, sfeclă, cartofi, fasole și altele. Călugării vorbeau de grădina lor ca de „vaca monahului”³.

Printre toate muncile lor fizice și duhovnicești, Dumnezeu le trimitea de asemenea și mângâieri. În Chilia Sfântul Gheorghe se afla o icoană a Maicii Domnului de la Kazan, făcătoare de minuni, care acum se află în biserică. La început se afla într-una din chiliile monahilor și stătea pe o masă în mijlocul camerei, cu două candelă aprinse înaintea ei. După cum povestește bătrânul Ioan Șova, „odată camera a luat foc și întreaga pardoseală a ars, împreună cu mobila și cărțile; oricum, cadrul ferestrei, ușa, masa pe care stătea icoana și podeaua de sub masă au rămas intacte. Când părintele Dionisie a deschis ușa, încăperea era plină de fum sub presiune, care l-a lovit cu putere în față. Dar puțin după aceasta, când a fost în stare să privească înăuntru, el a văzut icoana intactă, iar candela de pe masă aprinsă, în timp ce chipul Maicii Domnului părea că zâmbește”.

Călugării începeau să se strângă în jurul lor, iar chilia reîncepu să prospere duhovnicește. În acest timp, vrăjmașul, care nu doarme, nu a încetat să îi tulbure pe nevoitori.

Când bătrânul Ghedeon a plecat în România în 1940 să strângă fonduri pentru continuarea reconstrucției chiliei, întoarcerea sa a fost împiedicată de al doilea război mondial și de venirea la putere a comunistilor. Abia în 1963 el a fost în stare să se întoarcă, după mulți ani grei. Între timp, părintele Ghimnazie devenise un sfătuitor duhovnicesc al monahilor, iar părintele Dionisie preluase sarcina de a spovedi.

Vrăjmașul continua și aici să-i neliniștească pe asceți. Bătrânul Dionisie a zis: „Locuia lângă noi un frate, Gavriil. Într-o zi, pe când se îndrepta spre biserică, dintr-o dată a început să strige și să arate înspre mare. Era prea departe de noi ca să îl auzim, deci ne-am dus la el și l-am întrebat pentru ce făcuse toată acea gălăgie. A spus că atunci când clopotele au bătut pentru începerea slujbelor văzuse demoni venind către ei dinspre mare, ca un roi de albine: veneau să ispitească monahii când aceștia se adunau să se roage.”

„Altă dată, în timpul Privegherii, la momentul dintre sfârșitul Vecerniei și începutul celor șase psalmi, toți cei din biserică stăteau jos ascultând o omilie ce se citea. Atunci unul dintre monahi, părintele Arsenie, remarcă o figură umbroasă, într-o haină neagră (nu putu să-i vadă chipul) care intră în biserică

³ ceea ce înseamnă că grădina reprezenta sursa lor principală de hrană

ținând în mână ceva asemănător unei cădelnițe. Când această arătare „tămâia” un monah în *stasidion*-ul⁴ său, monahul ațipea în timpul omiliei. Părintele Arsenie era teribil de îngrozit, iar când arătarea veni la locul în care se afla el, a strigat din toate puterile. Bineînțeles că asta i-a trezit pe toți. Vedeti? Monahul este un soldat, luptând împotriva celui rău.”

X. Adormirea părintelui Ghimnazie (†1965)

Cât timp a stat în Sfântul Munte, părintele Ghimnazie nu și-a abandonat niciodată obiceiul de a se trezi la miezul nopții și de a îndeplini o parte a canonului său, fie mătăanii, psalmi sau rugăciune. De asemenea, era foarte important pentru părintele Ghimnazie să doarmă în mici reprize, fiecare ținând de la două la trei ore, după care se trezea pentru a se ruga. În felul acesta, sufletul poate stăpâni trupul mult mai ușor.

Numărul minim tradițional de mătăanii și închinăciuni pe care un călugăr athonit trebuia să le facă în timpul canonului de la chilie, de care părintele Ghimnazie se ținea, este următorul: pentru monahii tunși, numărul era de la o sută la o sută opt zeci de metanii și o mie două sute de închinăciuni, pe când pentru un schimonah, ca părintele Ghimnazie, era de o sută cinci zeci – trei sute de metanii și o mie două sute de închinăciuni.

Se vorbea puțin în chilie – numai cât trebuia pentru lucru sau probleme duhovnicești. Nu se pălăvrăgea și nu se critica. Toți monahii își țineau gândurile îndreptate spre Dumnezeu și aveau rugăciunea pe buze. Pe lângă aceasta, părintele Ghimnazie se străduia să aibă prezența vie a lui Dumnezeu în mintea sa, în inima sa și în gândurile sale și lucrările sale.

Părintele Ghimnazie avea o memorie foarte bună. Știa pe de rost toate Ceasurile, întreaga Psaltire, Acatistul Bunevestiri, Acatistul Mântuitorului, Paraclisul Maicii Domnului, multe tropare și alte rugăciuni. Timpul care-i rămânea după slujbe și canonul său de la chilie și-l petrecea în lucrări în jurul chiliei.

În 1965, la doi ani după întoarcerea bătrânului Ghedeon din România, după ce luptase războiul cel drept ca un ostaș al lui Hristos, după ce trăise ca un mare monah nevoitor și slujitor al lui Hristos, ieroschimonahul Ghimnazie a trecut la Domnul la vârsta de 66 de ani. După o boală care l-a făcut să se stingă văzând cu ochii, el a fost adăugat soborului Sfinților Părinți athoniți din Împărăția lui Dumnezeu.

„Pentru aceia care trăiesc azi în Chilia Sfântul Gheorghe”, scrie bătrânul Ioan Șova, „părintele Ghimnazie este un model către care noi trebuie să tindem a ne conforma. Pentru rugăciunile sale și pentru acelea ale tuturor sfinților aghioriți, să aibă bunul Dumnezeu milă de noi și să dobândim un colț de rai, având-o ca sprijinitoare pe Maica Domnului și pe toți sfinții, mai ales pe cei din Muntele Athos.”

XI. Bătrânul Dionisie Ignat

Nu mult după adormirea întru Domnul a iubitului frate și co-nevoitor al părintelui Dionisie, ceilalți monahi din chilie au murit și ei – părintele Arsenie în 1967 și părintele Agatanghel în 1971. Au mai rămas numai bătrânii Dionisie și Ghedeon. Apoi, în 1977, doi monahi au sosit din România: părinții Ioan Șova și Ilarion Dincă. Părintele Ilarion s-a mutat la Chilia Sfântul Ipatie cu doar câteva luni înainte de moartea bătrânului Ghedeon, în 1979. Deși câțiva monahi mai veneau din când în când și stăteau pentru puțin timp, bătrânii Dionisie și Ioan erau singurii monahi din chilie, până când, în 1989, bătrânul Iosif a venit în Mănăstirea Vatoped pentru a revigora viața de obște de acolo. Puțin după aceasta, noi ucenici începură să vină la Vatoped și în schiturile sale, printre care și la Colciu. Astăzi sunt aproximativ 10 monahi care trăiesc în Chilia Sfântul Gheorghe.

Nu mult după ce noii monahi au început să apară, o nouă încercare a venit asupra bătrânului Dionisie: și-a pierdut vederea. Deși această încercare era grea pentru el, înainte fiind mereu activ și din punct de vedere fizic, Dumnezeu i-a trimis de asemenea și mult har, iar el a început să sporească în practica rugăciunii inimii. La puțin timp după aceasta, el a devenit un prețuit părinte duhovnicesc pentru monahii din Vatoped și în special pentru bătrânul Iosif, care a văzut în el un lucrător al rugăciunii căruia el însuși i se putea spovedi și de la care putea primi sfat.

⁴ strană monastică

Cu toate acestea, vrăjmașul a continuat să îl tulbure pe părintele Dionisie. În fiecare seară înaintea slujbelor, fratele care îi trezește pe toți ceilalți bate mai întâi la ușa Bătrânului pentru binecuvântare. Într-o seară, fratele a venit și a bătut, însă după aceea a plecat la biserică fără să fi primit binecuvântarea. La puțin timp după aceasta, bătrânul Dionisie a auzit o a doua bătaie în ușă. Crezând că este același frate, a deschis ușa și, în ciuda vederii sale foarte slabe, a văzut limpede un om cu o cârpă pe față. La început, nu a realizat ce se petrece și a întrebat: „Cine ești?”. Omul i-a spus numele unui cunoscut, însă Bătrânul a înțeles imediat cine era la ușă. Făcându-și cruce, Bătrânul a întrebat: „De ce nu spui rugăciunea când bați?”. La asta, diavolul a răspuns: „De ce aș face-o? Voi, călugării, o spuneți”. Bătrânul Dionisie a strigat: „Înapoia mea, Satană, pleacă de aici!”. Vrăjmașul a spus: „Am să plec, dar mă voi întoarce!”, și a părăsit chilia. După asta, bătrânul Dionisie i-a adunat pe toți frații în biserică și le-a povestit toate câte s-au petrecut, încurajându-i să prețuiască și să respecte chiar și „micile” ascultări ale vieții lor de zi cu zi.

XII. Sfaturile bătrânului Dionisie

Bătrânul Dionisie este privit în Athos ca unul dintre ultimii exponenți ai „vechii școli” de viață duhovnicească din Sfântul Munte. Mulți au constatat faptul că cea mai comună formulă de încurajare dată tovarășilor săi nevoitori este: „răbdare, răbdare și iar răbdare”. Iată un scurt fragment din sfaturile sale duhovnicești:

Părinții spun că Îl iubim pe Dumnezeu prin împlinirea poruncilor Lui și prin dragostea față de aproapele nostru. Cum poate începe cineva să facă aceasta?

La început, fugi de toate patimile. Dacă vrei să cultivi virtuțile trebuie să te smerești.

Cum se face aceasta?

Dacă cineva are smerenia drept fundament, toate celelalte virtuți vor veni. Fără smerenie nu se poate dobândi nimic, ca și o casă fără fundație. Când cineva este smerit, îi vede pe toți ceilalți ca sfinți. Harul vine și se poate practica ascultarea cu dragoste. Cea mai puternică armă a diavolilor împotriva noastră este să ne înalțe cugetul. A-l face pe om mândru este cea mai puternică armă a lor, și încearcă să facă asta cu noi încă din tinerețe, căci știu că cel mândru nu va merge în cer. Domnul spune că cel necurat nu poate intra în Împărăția Cerurilor. Odată, când Sfântul Macarie cel Mare era afară, strângând ramuri de palmier prin deșert, un diavol l-a întâlnit și i-a spus: „Am o mare amărăciune, căci nu pot să te întrec. Tot ceea ce faci, fac și eu: tu postești, eu nu mănânc nimic; tu priveghezi, eu nu dorm niciodată. Într-un singur lucru mă întreci – în smerenie.”

Cum poate cineva să dobândească răbdare?

Smerindu-se. Mai tot timpul suntem nerăbdători pentru că suntem mândri. Dumnezeu încearcă să ne învețe smerenia mai mult decât orice altceva.

Cum putem să ne întărim credința în faptul că Dumnezeu poartă de grijă tuturor?

Mai întâi, nu trebuie să ne încredem în noi înșine. Și trebuie să avem răbdare atunci când vin ispitele. După aceasta, trebuie să lăsăm harul să lucreze.

Ce vrei să spunei prin: „Trebuie să lăsăm harul să lucreze”?

Când înțelegem că Dumnezeu este lângă noi. Dar pentru asta trebuie să avem conștiința neputințelor noastre.

Cum ar trebui să ne rugăm?

Cu perseverență. E foarte important. Cu ajutorul rugăciunii, harul primit la Botez poate crește.

Sfinții Părinți spun că atunci când ne rugăm ar trebui să stăm „în prezența lui Dumnezeu”. Cum putem cultiva aceasta?

Rugându-ne din tot sufletul și cu multă atenție.

Ce se întâmplă dacă cineva este înconjurat de multe griji care îngreunează aducerea-aminte de Dumnezeu?

Dacă ai smerenie și iubire, ești în rugăciune. Este posibil să te rogi în situații dificile. Au existat sfinți aflați în ascultări dificile și s-au rugat, ca Sfântul Calist, patriarhul Constantinopolului. Dar aceasta este o stare foarte avansată. Pentru noi ascultarea cu dragoste este lucrarea noastră permanentă. Ascultarea duce la smerenie, iar smerenia duce la rugăciune.

Traducere și note: Mihnea Mustățâ⁵

⁵ în limba engleză textul părintelui Damaschin a fost tipărit inițial în revista *Orthodox Word*, și traducerea a fost preluată de pe site-ul www.nistea.com

Din apoftegmele părintelui Dionisie Ignat⁶

Despre mândrie: Mândria e cea mai primejdioasă patimă. Toate patimile, toate păcatele se iartă foarte lesne, și te îmbrățișează Dumnezeu și te duce în Împărăția Cerului. Însă la Împărăția Cerului sub nici un motiv nu poți înainta cu înălțarea minții, cu mândria. Ispititorul, satana cel mare, e foarte deștept, și știe lucrul asta. De aceea seamănă în omenire înălțarea minții și tulburarea, adică mândria, ca să nu poată înainta omul la Împărăția Cerurilor. Căci Sfintele Scripturi așa spun, că, din bunătatea Lui, Dumnezeu vrea ca acolo unde a fost împărăția satanei cea atâta de înfricoșată și mare, care a căzut din cauza mândriei, acolo să completeze locurile acelea cu sufletele bunilor creștini și ale călugărilor care s-au aflat la Dumnezeu. Dar acolo nu poți ajunge dacă ai înălțarea minții, sub nici un motiv! Doar cu smerita cugetare poți ajunge acolo! De aceea, ispititorul instalează în sufletul copilului, de mic, înălțarea minții, mândria, lucru care zicem că nu-i nimic, și de fapt acela-i cel mai dăunător, cel mai primejdios pentru mântuirea sufletelor noastre.

Despre televizor: Televizorul e un izvor nesecat al răutăților, al tuturor răutăților.

Despre mântuire: Lucru simplu: cum ne vom așterne, așa ne vom odihni! Odată ce suntem fiii Bisericii Ortodoxe și suntem creștini ortodocși, români creștini ortodocși, mult-puțin, știm ce trebuie să facem ca să ne mântuim și de ce trebuie să fugim ca să nu ne pierdem mințile. Știm. Mult-puțin, știm. Să ne osârduim să mulțumim pe Părintele ceresc și să nu-L amărâm mai mult.

Despre Sfintele Sinoade: Acum nu-s mulțumiți dușmanii Ortodoxiei, acum bagă altele ca să distrugă Ortodoxia. De exemplu, cât Ortodoxia va fi la înălțime, n-o să poată stăpâni antihrist cum vrea el. De aceea, apostolii lui antihrist se osârduiesc ca să distrugă Ortodoxia. Găsesc fel de fel de pricini: ca să facem unitate, să nu respectăm cele șapte Sfinte Soboare... Dacă le respectăm cu sfințenie, sfinți ne facem. Dar noi începem să spunem: „Așa a fost atunci” și altele... Fel de fel de acestea ne produc dușmanii Ortodoxiei ca să ne dărâme.

Despre Sfânta Tradiție: Preotul este dator veșnic să spună cele ce ne scrie Evanghelia, cele ce ne scriu Sfinții Părinți îndumnezeiți. Pe acelea se bazează Biserica. Biserica Ortodoxă a avut de luptat de la începutul începuturilor cu felurite feluri de eretici. De aceea s-a adunat de pretutindeni toată Ortodoxia și a făcut sfat, șapte Soboare Ecumenice. Noi acum la temelie Ortodoxiei avem învățătura celor șapte sfinte soboare ecumenice. De aceea merge Biserica, de aceea a mers bine până acuma. Eh... mai merge șchio-pătând, dar merge.

Despre veacul al VIII-lea: Noi suntem în al VIII-lea veac. În al VIII-lea veac zice că or să fie mari greutăți și mari schimbări în lume, spre răutatea și spre dărâmarea vieții sufletești și duhovnicești. Eh!... Fiindcă Bunul Dumnezeu a orânduit ca să fim creștini ortodocși, mulți-puțini, să nu ne depărtăm de povețele Bisericii Ortodoxe, de sfaturile Sfinților Părinți cei îndumnezeiți și să sperăm că o să căpătăm mântuirea.

Despre oamenii nemulțumitori: Acum, dacă omenirea și-ar pune toată speranța în bunătatea lui Dumnezeu, nu-i cu puțință să nu te audă Dumnezeu, nu-i cu puțință ca să nu te vadă Dumnezeu. Dumne-

⁶ extrase din interviurile apărute în *Vestitorul Ortodoxiei*, nr 302/2002, 303-304 /2003

zeu este în tot locul și vede și gândul tău. Vedeți că noi cu ocazia asta ne depărtăm de Dumnezeu. Lumea dacă ar trăi mai simplu, așa, să aibă doar cele trebuincioase... Dar nu!... că propaganda asta a venit, a intrat în omenire, că: „De ce eu să am casa asta așa mică?... E mică, am de toate și am trei-patru copii, da' am de toate. Da' de ce să n-am mare, ca a celui de colo?”. De acum îl trimite pe bărbatu-său: „Du-te și adu bani să facem și noi casa mai mare, să facem moda, moda, moda...” Asta-i o propagandă mistică a satanei, ca să nu fie omul niciodată în pace, să nu se mulțumească cu atâta. Da' nu vezi cum spun bătrânii: „Întinde-ți picioarele cât îi plapuma, că dacă le întinzi mai mult răcești”? Așa, de exemplu: „Iată, acela are mai mulți bani, a făcut casa mare, e pentru el, treaba lui, bine că poate... Dar eu sunt mulțumit că am una mică, chiar dacă mai prost mănânc, mai prost mă îmbrac, dar sunt stăpân în casa mea”.

Despre răbdare: Răbdarea niciodată nu rușinează, răbdarea totdeauna are harul ei, căci te bucură. Da' oamenii sunt neputincioși: „Cât o să mai rabd?”. Până la sfârșit, căci spune: „cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui”.

Ne vorbește părintele Dionisie de la Colciu

Părinte Dionisie, în zilele noastre una dintre cele mai mari biruințe ale diavolului este că a reușit să îi despartă pe oameni de înțelegerea creștină a familiei. Folosindu-se de mijloace diferite, de la sărăcie până la ispita preacurviei, de la ispita mâniei până la boală, el încearcă să îi convingă pe soții credincioși că viața creștină este o utopie, este un vis. Că este imposibil oamenilor să mai meargă pe calea mântuirii. În același timp, Dumnezeu, prin păstorii Săi vrednici, îi povățuiește pe soți să poarte fără crâcnire crucea familiei, o cruce aducătoare nu numai de bucurii pământești, ci mai ales de bucuria veșnică a mântuirii. Ce sfaturi dați creștinilor, cum se poate lucra sfințenia în lume?

O dată ce omul e în familie, trebuie dreapta socoteală. Să respecte cu sfințenie îndrumările duhovnicului. Că duhovnicul totdeauna o să-l sfătuiască numai cele bune: de ce să se păzească, de ce să se apropie. Dar cum e acum, lumea s-a stricat. Fiecare are familia lui și femeia lui, luată din Biserică – că dacă te-ai căsătorit, te-ai încununat în Biserică – dar cu ochii se uită după altele. Acum, ca om, cu ochii după altele, de! Dar să nu ai patimă, că dacă ai patimă pentru persoana pe care ai văzut-o, cum e scris și-n Evanghelie, ai și preacurvit în inima ta cu ea. S-o admiri că-i frumoasă, dar să zici așa: „Uite ce frumoasă femeie, dar îngerii lui Dumnezeu, din cer, cu cât mai frumoși or fi?”. Adică să admiri bunătatea lui Dumnezeu, dar nu s-o iubești pe femeia aceea ca să te apropii de ea; și-atunci ai plată de la Dumnezeu.

Pentru ca oamenii să ducă o viață curată în lume și în familie e obligatoriu să fie într-o strânsă legătură cu duhovnicul, cu Biserica?

Dacă cineva se ține de Biserică, duhovnicul niciodată n-o să-i zică: „Mănâncă de dulce în posturile mari!”. N-o să-i zică: „Du-te și te împărtășește fără să te spovedești!”. Nu o să-i zică așa. El o să-l conducă pe calea adevărului. Și dacă el respectă ceea ce-i spune duhovnicul, porțile raiului sunt deschise pentru el. Să aibă pace cu familia. Dar e răutate în timpurile astea. Femeile sunt cu studii, deștepte. Acum trebuie mai multă economie. Că ele te înfruntă. Cu toate că ești bărbatul ei, femeia te înfruntă și trebuie să ai răbdare atunci. Trebuie să ai răbdare s-o aduci acolo unde femeia să cunoască că ea, dacă-i femeie, trebuie să fie mai smerită. Trebuie să stai să judeci, să discuțați problemele pe care le aveți.

Dar sunt cazuri de cupluri în care soția e mai învățată sau i se pare că e superioară soțului. Sau unui băiat îi place o fată, dar ea este mai dominantă, așa-i firea ei...

...mai mândră! De la mândrie se trage! Oricât de deșteaptă ai fi, oricât de multă înțelepciune ai avea, dacă n-ai smerita cugetare, ești în prăpastie.

O fată spunea: „Duhovnicul nu știe ce să mai facă cu mine, că nu găsesc un băiat care să mă domine”. Așa are ea firea, dominantă...

Nu firea! Tu să te smerești! Și atunci ai parte și tu, și acela.

Poate de aceea și suferă, că nu se căsătorește, dar e vina ei, de fapt. Patima ei, nu?

Sigur că da! O să treacă vremea, și n-o s-o mai ia nimeni.

Un tânăr care avea o prietenă care îl domina spunea: „Mie nici nu-mi vine să-mi bat capul ca să o domin numai așa, ca să-i arăt că eu sunt superior!”.

Da, dar nici așa nu-i bine, pentru că femeia întotdeauna e inferioară, și caută să se răzbune. O să găsești, o să vezi, că cele mai mari primejdii în ortodoxie le-a făcut femeia: și cu Sfântul Ioan Gură de Aur, și cu Sfântul Ioan Botezătorul, și cu alții, și cu alții... De aceea, e bună, dar trebuie să fie dominată de harul Sfântului Duh, că dacă ea-i deșteaptă, să poată merge după Adevăr. Că dacă nu e smerita cugetare, nu e nimic. Cât de deștept să fii, cât de apropiat de toate înțelepciunile lumii acesteia, e degeaba. Dacă te biruiește egoismul, n-ai făcut nimic, ești în primejdie totală.

Și cel de care vă vorbeam, ce să facă? Că el zice că nu poate să stea tot timpul să o smerească, ea îl domină. Ce să facă, să se despartă?

Ei, nu, nu! Dacă au dragoste între dânșii, ea singură, de la sine, să se smerească. Ea singură, de la sine. Și atunci și ea are plată de la Dumnezeu, și el e mai mulțumit, că atunci când vezi că ea se smerește, ai așa, o bucurie, că o știi că ea e înțeleaptă și poate să facă lucrurile în alt fel, și se smerește. Ai și tu o

bucurie, că înălțarea minții totdeauna e urâciune înaintea lui Dumnezeu, dar și cel mai bun prieten al tău, dacă cunoaște că ai înălțarea minții, vrând-nevrând te urăște. Înălțarea minții e un „har” satanicesc, e o patimă și domină toate patimile.

De ce ziceați că femeia e răzbunătoare?

Fiindcă ea nu judecă mai mult. Uite, Irodiada a cerut capul Sfântului Ioan, ea nu s-a socotit: noi aici avem praznic, avem sărbătoare, când le-oi duce capul Botezătorului, se bucură ei? Nu, ea n-a judecat lucrul ăsta, ca femeie. Că dacă era un bărbat, se gândea: eu vreau să-l omor, ce bucurie aduc oamenilor acestora?

Femeia e mai sentimentală, se supune mai degrabă inimii, poate. Se spune de multe ori că bărbatul are mai multă minte, dar n-are sentiment. Să trecem acum la alt subiect. Părinte, vedeți că o mare problemă în zilele noastre este sărăcia. Cum să înfrunte sărăcia o familie creștină?

Să se mulțumească cu ceea ce are. În sărăcie trebuie răbdare. Să-și spună: „Alții au de prisos, dar mie atâta mi-a hărăzit Dumnezeu”, ca să sufere, să rabde. În loc să mănânc un lucru de două ori pe săptămână, am să-l mănânc la două luni o dată, și-I mulțumesc lui Dumnezeu. Și atunci am plată de la Dumnezeu.

Apare o problemă. Cineva s-a căsătorit și vrea să aibă copii, dar intră în panică: „n-am bani, n-am nimic, cum îi cresc?”. Și mulți acuză sărăcia și fac avorturi sau folosesc anticoncepționale.

Vezi că nu-i credință adevărată?! Acela nu crede desăvârșit în Dumnezeu. Păi Dumnezeu, Cel ce mi-a dat copilul, nu va avea grijă tot El ca să nu moară de foame copilul meu?

Dar el poate ajunge la disperare. Intervin problemele pe care le ridică familia. Dacă nu are bani, nu are ce să bage în gură. Și ocupându-se să câștige mai mulți bani, poate lasă deoparte cele duhovnicești. Cineva întreba: „ce să fac, să las rugăciunea și să mă ocup de cele ale casei, sau cum să le îmbin pe amândouă?”

Dreapta socoteală! Să judece câte ore să stea la rugăciune înaintea lui Dumnezeu, și câte ore să lucreze pentru trup, și să facă dreaptă socoteală. Să nu lase nici una, nici alta, și atunci Dumnezeu binecuvântează și pe una și pe alta. Dar într-o zi lucrez mult, și o săptămână nu mai fac nici o cruce, aceea nu-i dreaptă socoteală. Zilnic, zilnic să ai un program.

Spre deosebire de călugări, mireni nu depun votul ascultării. În ce măsură trebuie să facă ei ascultare de duhovnicii lor? Viața călugărească este marcată de cele trei voturi: al ascultării, al fecioriei, al sărăciei. Viața de familie de ce anume ar trebui să fie marcată? Votul ascultării se poate ține în familie? Votul sărăciei sigur se poate ține. Votul fecioriei, numai ca și păstrare a curăției familiei. Dar votul ascultării, care e considerat cel mai mare de către Părinți, și-l poate lua mireanul? Față de cine?

Față de legile lui Dumnezeu. Ascultare pentru împodobirea familiei lui. Nu ca să-ți tai voia, cum se taie voia în monahism, ca să nu progreseze patima mândriei. Mireanul să facă ascultare de duhovnic, căci duhovnicul îi dă acele ascultări care sunt pentru folosul familiei. Iar la călugărie e altceva. Îți taie voia ca să nu poată progresa egoismul, că asta e cea mai mare armă a satanei, nu numai pentru călugări, ci și pentru mireni: să instaleze în suflet egoismul. Omul prins de egoism nu mai are nici o judecată adevărată. Dacă egoismul s-a instalat în mintea ta, atunci numai ce zici tu, aceea-i bun. Și-acuma satana, duhul cel rău, te învață, îți șoptește la ureche numai cele rele. Și tu spui că așa-i bine, ce fac eu e bine. Asta înseamnă egoismul. Sau mândria. Și patima aceasta o vede vrăjmașul. De aceea a căzut el din cer. De aceea se osârduiește cu toată tăria lui să instaleze în sufletul fiecăruia din noi egoismul: „EU fac ce știu, nu ce mă învață altul!”. Asta e palma cea mai puternică a vrăjmașului. Asta și la mănăstire, și în lume.

Cum trebuie să facă soții ascultare de duhovnic în problemele de familie? Bine, duhovnicul nu poate fi ca la mănăstire, tot timpul lângă tine, să vadă cum te miști și să-ți spună: „Fă aia...”, tu să-i ceri: „Părinte, binecuvântează să fac asta...”

...Nu, nu, nu! Acele chestiuni de familie între dânșii se discută; adică să nu vorbească urât unul cu altul, ca să se irite; să n-ajungă în tribunale, că de la tribunale, ce vine? De-acum despărțire, bătaie... Nu!... De-aceea trebuie să fie blânzi unul cu altul. Chiar dacă a greșit soțul sau soția, celălalt e dator să-l sfătuiască, nu să-l ocărăscă, că nu rabdă celălalt să fie ocărat, nu-i așa? Să aibă dreapta socoteală, să-l sfătuiască, ca singur să cunoască greșeala, și-atunci se-ndreaptă lucrurile.

Dar se poate vorbi în familie de o ascultare a soțului față de soție, sau a soției față de soț?

Ascultarea e lege între dâșii; dacă nu se ascultă unul pe altul, nu pot să trăiască. Nu se poate altfel. Adică se sfătuiesc ce-i de făcut: „cutare, cutare”, se sfătuiesc. Acea-i ascultarea unuia față de altul. Ca să fie pace, întâi se sfătuiesc, ca să nu ajungă la neînțelegeri. De aceea, te sfătuiești, întâi: „uite, să facem lucrarea cutare”; și-acuma, hai la discuție, poate nu e bine, până când te hotărăști, ca să fie de acord amândoi, ca să fie harul Sfântului Duh în lucrare. De-aceea dacă zici: „Eh, tu zici asta, ești o zăpăcită, eu am să fac o treabă!” – păi n-ai făcut nimica. Cu femeia ești un trup, trebuie să-l respecti, cu toate că soția poate e incultă, sau cumva mai prejos decât tine, dar tu s-o respecti, că sunteți una. Trebuie sfătuire la orice lucrare, în nici un caz: „ori fă așa, ori îți dau cu ceva-n cap”.

Mulți soți creștini consideră că trebuie să impună propriul punct de vedere soțiilor lor, și ele să îl preia fără nici un fel de căteală. Sfinția voastră propuneți modelul sfătuirii.

Cum a devenit acum omenirea, nu-și taie voia... De aceea, ca s-o convingi pe soție să faceți o lucrare, trebuie să te sfătuiești; și soția, cum spun Sfintele Cărți, mai puțină educație are ca bărbatul, el e mai binecuvântat, să zicem așa... Ei, stai la discuție... „Uite, facem lucrarea cutare”. Dacă nu vrea, te abții. S-o convingi din cuvintele cele cu blândețe, s-o convingi că ai dreptul să faci lucrarea cutare. De asta-i sfătuirea. Nu hotărăști. Numai împărații vechi hotărau să taie capetele la toți, că de ce cred în Hristos, și mergea. Dar așa nu-i după Dumnezeu. Că acolo unde e sfătuire e calea Sfântului Duh.

Da, cu pace și cu rugăciune. Și dacă soția are altă părere, cum este? Dacă amândoi se sfătuiesc și totuși unul spune: „Eu văd așa”, celălalt zice: „Nu, eu văd invers”.

Ei, de-acuma, sfătuindu-se și ajungând la o înțelegere între dâșii, va zice femeia: „eu cred așa, dar lasă, fac cum zice bărbatul, că așa-i bine”. Sau el zice: „măi, văd că ea zice că-i așa, da, să fac și așa...”; fiindcă au dragoste între dâșii. Atunci e rău, când intră hotărârea și unul zice: „Cine ești tu, să te-ascult eu pe tine? Nu-i așa!”.

Deci să cedeze, fiecare să fie gata să cedeze pentru celălalt, chiar dacă iese rău.

Sigur că da, chiar dacă iese rău, dacă te sfătuiești și s-a întâmplat și-a ieșit rea socoteala, rabdă amândoi, că s-au asociat, adică s-au înțeles să facă așa.

Dar există și ispita de a spune: „Uite, eu te-am lăsat pe tine să faci cum ai vrut tu, așa, din dragoste, dar vezi că a ieșit prost, de-acum încolo să ascuți de mine...”

Nu, tot așa: „de-acuma să ne sfătuim, ca să ne hotărâm amândoi. Ca să nu dăm, să nu deschidem nici o porțiță satanei...”, ca să fie invidie între dâșii.

De obicei, atunci, când se sfătuiesc și iese bine, sau iese rău, atunci acolo satana poate să intervină și, fie spune unul: „uite că eu sunt mai deștept”, fie spune celălalt: „Din cauza ta a fost rău...”

Când e sfătuire, cu sfătuirea celor doi s-a terminat o lucrare. Dar dacă nu iese o lucrare bună, ba se mai aleg și cu niște pagube colosale, dacă s-au sfătuit amândoi, acum nu poate să zică nici unul: „Din cauza ta!” sau: „Din cauza mea!”. „Ne-am sfătuit, și-am dat greș amândoi”. De-aceea e bună sfătuirea. Că dacă se-ntâmplă că n-au reușit, se-amestecă duhurile cele viclene ca să nu fie pace. Așa, dacă te sfătuiești, zici: „Uite, vezi, ne-am sfătuit, dar am greșit, amândoi am greșit”. Ne-am sfătuit, ca să nu se facă fără voia celui alt lucrarea. Și-atunci, dacă a ieșit bună lucrarea, ne bucurăm cu toții: „Slavă Domnului, uite, a ieșit bine”. Iar dacă nu: „Ce să facem, uite, am dat greș”. Așa nu poate intra ispititorul ca să-i dezbină.

Dar duhovnicul ar putea interveni în astfel de probleme? Cei doi să spună: „Uite, nu facem nici cum zici tu, nici cum zic eu, ci mergem la duhovnic și să hotărască el”.

Ei, atunci când amândoi cer sfătuirea duhovnicului, e bine.

Apare și aici o ascultare care se aseamănă cu cea din viața mănăstirească.

Sigur. Și vezi că duhovnicul care are Sfântul Duh are să vorbească fără nici un interes, decât numai ca să fie binele lor. În momentul acela, harul Sfântului Duh îl luminează pe duhovnic: „uite, problema, uite-așa să o lucrați, ca să fie bine”. Și-atunci merge bine.

Sfântul Apostol Pavel spune: „Femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri”. E mai bine ca în anumite disensiuni femeia să fie mai dispusă să cedeze? Sau trebuie să cedeze bărbatul?

Da, femeia, pentru că prin femeie a căzut Adam. De aceea, Sfântul Apostol Pavel spune că bărbatul

are alt har dumnezeiesc, mai... ca stăpân. Vedeți că întâi Adam este zidit, și pe urmă femeia, de aceea femeia trebuie să fie supusă bărbatului totdeauna. Dar acum, ca să convingi omenirea de acest lucru, e greu; femeia, uite, are drepturi acuma!...

Da, femeia se revoltă: „Cum să ascult eu de tine?”

Da, de aceea-i bună sfătuirea, de aceea bărbatul trebuie să aibă mai multă răbdare cu femeia...

Să o faci să înțeleagă în ce fel îi este cap. Nu să își impună superioritatea prin porunci, ci să o convingă dacă are dreptate.

Sigur, trebuie să o convingă, trebuie să îndrepte greșelile.

Și dacă cel care are dreptate cedează, și greșesc amândoi în urma cedării lui, ar fi normal să se smerească cel care a greșit. Că zicea cineva așa: „Tu, femeie, dacă el o ține pe-a lui, lasă-l, faceți cum zice el, că dacă greșește, dacă sfatul lui nu va ieși bine, atunci va fi motiv ca să se smerească și să te asculte altă dată mai cu luare-aminte!”

Trebuie blândețe. Blândețea să ne conducă în toate, nu egoismul. Din cauza egoismului se întâmplă toate relele.

Părinte, cum să faci ascultare cel care nu este căsătorit, nu este nici călugăr, dar are duhovnic.

De duhovnic să asculte ca de Dumnezeu. Că duhovnicul oricât de simplu ar fi, oricât de nepăsător ar fi, nu poate sub nici un motiv să te sfătuiască ceva contra, ceva spre nefolosul sufletului frăției tale, oricum ar fi el, cât îl luminează harul Sfântului Duh, orice ți-ar spune, îți va spune pentru binele sufletului și al duhului frăției tale. El trebuie ascultat cu mare atenție.

Chiar dacă are patimi, are o patimă și tu te gândești că, prin patima asta, ar putea să-ți faci un rău. Știi că are o patimă și zici: „nu gândește prin Duhul Sfânt!”

Să zicem că este un duhovnic care bea câte un pahar mai mult. Tu ascultă ce spune el. El nu-ți va zice niciodată să bei. Chiar dacă el bea, că asta e patima lui, dar el, tocmai fiindcă e duhovnic, nu poate să zică: „Bea și tu!”

Da, dar există și situația în care cineva crede că duhovnicul nu e imparțial cu el, că are un interes cu el, adică nu-ți voiește binele. Poate exista acest pericol. Sau, de multe ori, ucenicul poate fi cuprins de gândul: „Părintele nu ține la mine, de fapt”, sau cine mai știe. Poate să fie ispită, dar poate să fie și o realitate că duhovnicul e dezinteresat de mântuirea ucenicului, că se lenevește, sau cine știe.

Totuși, oricum ar fi, duhovnicul n-o să spună ceva nefolositor. Chiar dacă, să zicem așa, vrea să te preseze, tot n-o să fie nefolositor pentru tine, o să fie tot pentru binele tău.

Dumnezeu va lucra chiar și așa?

Sigur că da.

Și dacă-ți dă o ascultare care pare împotriva a ceea ce spun Sfinții Părinți?

Ei, trebuie să fii sigur de asta, nu să te iei după o părere.

Trebuie să discuți cu el, să-i spui: „Uite, Părinte, eu am citit la Sfinții Părinți așa, ce zice sfinția voastră?”

E bine tot așa, ca în familie, să discuți cu blândețe cu el și cu sfătuire.

Dar cu duhovnicul, în privința ascultării... În mănăstire ai tot timpul, spui: „Părinte, blagoslovește să mă duc în sus, sau blagoslovește să mă duc în jos, să fac rugăciunea, să mănânc, să așa...” Dar cine nu este în mănăstire, chiar dacă are duhovnic, nu prea poate să fie tot timpul în ascultare. Ești, să zicem, în oraș, sau la sat, sau unde ești. Cum faci? De multe ori, trebuie să faci după capul tău.

Da, după capul tău, dar, chiar dacă capul tău nu-i totdeauna în mănăstire, dar e după ascultare, atunci știi ce trebuie rezolvat, știi singur.

Deci încerci singur, cu rugăciune și cu restul.

Da, cu rugăciune.

Cum se poate duce o viață de sfințenie în lume, unde sunt ispite la tot pasul? Într-un fel, în lume e mult mai multă ispită, să zicem a ochilor, a auzului. Știm că în mănăstire ispitele sunt mai mari ca în lu-

me, dar mă refer la ispitele acestea grosolane care sunt în lume. Cum putem să le depășim?

Cu îndelungă răbdare, cu hotărâre duhovnicească în sufletul tău. Eu știu că un lucru e păcat. De ce să mă uit la fata aceea că-i așa frumoasă, și pe urmă să mă rănesc cu inima? Vezi că Sfânta Scriptură spune: „când te-ai uitat cu patimă la parte femeiască, iată că ai preacurvit în inima ta cu ea”. De aceea trebuie să ne osărduim să fim cu bărbăție duhovnicească în noi. Să zicem așa: „e frumoasă fata aceea, dar e zidirea lui Dumnezeu. Dacă ea e așa frumoasă, dar îngerii lui Dumnezeu, cum or fi?”. S-o admiri că-i frumoasă, dar fără patimă, că ea-i zidirea lui Dumnezeu. Dacă aici, pe lumea asta, omul, așa vai de capul lui cum este, și are așa frumusețe, dar îngerii lui Dumnezeu? Să-ți îndrepti ideea și mintea la îngerii lui Dumnezeu și la frumusețea pe care o are Dumnezeu în ceruri. Și atunci nu pătimești. Dar trebuie, cum am zis, o bărbăție duhovnicească. Și Dumnezeu ajută. Spui „Doamne, ajută!”, și El te aude și te ajută, că nu-i departe Dumnezeu, Dumnezeu e pretutindeni.

Și cum să se apere tinerii de ispita pe care le-o aduc femeile care umblă din ce în ce mai sumar îmbrăcate?

Trebuie să arăți bărbăție: „Eu sunt bărbat și respect curățenia și sfințenia, ca să pot primi harul Sfântului Duh”. Cum spunea odată unul, că fuma mult, mult, mult și pe urmă, deodată, a tăiat fumatul. N-a mai fumat. Și-l întrebau: „Dar cum te-ai lăsat, tu, care fumai două pachete din cele mari pe zi? Cum?”. Și a răspuns: „Mi-a fost foarte greu, vreo două luni de zile credeam că am să pătimesc ceva, dar am zis cuvântul acela: «Sunt bărbat, și nu vreau să-mi calc cuvântul!». Și m-a ajutat Dumnezeu și-am scăpat”. Și la orice lucru poate fi vorba asta: „Sunt bărbat! Știu că dacă mă apropii de fata asta, mă vatăm, mă vatăm sufletește, mă vatăm și trebuie apoi lacrimi multe, ca să pot să ocolesc boala asta”. Să-ți spui: „Da, ea-i femeie, e fată frumoasă, dar eu sunt bărbat și am hotărât să fiu curat”. Și atunci te ajută harul Sfântului Duh. Căsătoria nu-i obligatorie. Dacă poți să te păzești, să-ți păstrezi fecioria curată, aceea e chiar mai sus. Dar Dumnezeu a lăsat la voia omului.

În ziua de astăzi au crescut neînțelegerile între tineri și vârstnici. Libertatea e înțeleasă ca o revoltă față de tot ce înseamnă educație. Tânărul spune: „Eu sunt liber, ce vîi să-mi spui mie tu, tată, mamă sau bunicule, că trebuie să fac așa?”. Tot ce înseamnă educație, tot ce încearcă profesorul sau părinții sau familia să-l învețe, copilului i se pare că e o restrângere a libertății. Cum pot fi evitate tensiunile dintre părinți și copii?

Copilul este dator veșnic, până se face mare, să asculte de părinți. Nu numai atât, dar Sfânta Scriptură spune: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta ca să trăiești mulți ani pe pământ și fericiți”. Încă din Legea Veche scrie asta. De exemplu, părinții au atâta har dat de Dumnezeu, că dacă te-ar blagoslovi, dacă te-ar binecuvânta părinții, să știi că binecuvântat ești toată viața. Dacă, Doamne păzește!, i-ai amărât și nu i-ai ascultat și i-ai enervat și te-au blestemat, ...

Ce să facă părintele dacă apoi îi pare rău că a blestemat?

Bine, dacă-i pare rău, te dezleagă.

Dar Dumnezeu ascultă astfel de blesteme? Uneori sunt spuse la mânie și din prostie.

Ei, nu. Dar chiar dacă părintele a zis un cuvânt către copil, dacă se pocăiește și unul și celălalt, iartă Dumnezeu. Dar trebuie respectați părinții. Oricât de, să zicem așa, înapoiți ar fi părinții. Acum, vezi, tot tineretul învață studii înalte, înalte, dar vezi cum zice Sfânta Scriptură? „Începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu”. Orice înțelepciune, dacă o înveți, să fie întâi frica Domnului în inima ta, ca să fie înțelepciunea ta bună. Că toată înțelepciunea lumii acesteia nebunie este înaintea lui Dumnezeu. A dat Dumnezeu înțelepciune omenirii, și-a făcut atât de multe înlesniri omenirii. Dar nici unul nu zice că l-a ajutat Dumnezeu. Nu zice! Zice doar: „Eu! Eu!” Egoismul, adică. Îl dă pe Dumnezeu la o parte. Ei, ce aștepti acum de-acolo? Acum, sunt unele lucruri bune, dar sunt și unele pe care le întrebuițăm rău. Televizorul, de pildă; dușmanii adevărului pun multe feluri de vederi la care e rușine și numai să te gândești. Acuma, tineretul, de mic, se pleacă la ce vede, și acest lucru devine periculos. Și nu numai Ortodoxiei, ci chiar omenirii. Devii neom de mic copil. Dacă nu ești la locul tău de mic copil, copil cum te-a lăsat Dumnezeu, dacă vezi atâtea scene care te vatămă și tu te pleci la acelea, vezi, acelea distrug omenirea întregă.

Intră patimile prin astfel de imagini. Dar, oricum, oamenii, oricât de ocupați ar fi, mirenii mai ales, își găsesc timp să privească televizorul. Sunt și preoți care fac asta.

Ai văzut? Ai văzut cât de meșteșugăreț e vrăjmașul?

Mai ales când ești obosit. Vii seara de la serviciu și ai vrea să te-ntinzi, să ai un pic de liniște, și deschizi televizorul, că e foarte ușor să te uiți la el, și uneori sunt și emisiuni interesante sau care par de folos. Numai că, spre exemplu, te uiți la o emisiune interesantă sau de folos, și după aia uiți să-l mai închizi. Zici: „ia să mă mai uit la încă una, că poate-i la fel de interesantă...”, și așa mai departe. Adică te fură foarte lejer, foarte ușor.

Te fură, te fură. Ei, ia să ne osârduim, că Împărăția lui Dumnezeu se ia cu sila, și silitorii o dobândesc.

Sunt unii care lucrează zece-doisprezece ore pe zi, și seara când vin acasă sunt istoviți, nu mai știu de ei, nici nu se gândesc să se roage, și sunt ca niște morți vii...

Da, da, și-n loc să faci o rugăciune, deschid televizorul! Vezi? A cui e lucrarea asta? Nu e a satanei? De aceea trebuie să ne osârduim să fim duhovnicești. Chiar și obosit fiind, omul tot ar avea timp de rugăciune, și asta o dovedește tocmai faptul că-și găsește fel de fel de ocupații, ca televizorul și altele. În loc să urmăresc televizorul, de la care n-am nici un ajutor sufletesc, să fac o rugăciune, să citesc un paraclis, să am un tipic al meu de rugăciune de seară. Ispititorul, când dă de bărbăție, caută să sufle în mintea oamenilor, singuri să se păcălească: „Să iei televizor, că dacă n-ai televizor, nu ești om”. Și de la televizor cele mai mari fărădelegi se fac. Multe am auzit la spovedanii. Erau oameni curați, și văzând rele acolo, la televizor – că la televizor dă și lucruri bune - s-au aplecat spre rele.

Totuși, uneori pare că sunt și lucruri bune la televizor, mai vezi lumea încotro se îndreaptă, mai sunt și emisiuni religioase...

Vezi cât e de diplomat satana? Arată întâi un folos, arată întâi o icoană, două-trei lucruri bune, ca să poată pe urmă să dărâme tot cu celelalte, care-s rele. Că firea omului se pleacă automat spre cele ce-i arată lucrurile folositoare trupului – dar de fapt nici măcar trupului nu-i sunt folositoare, ci îi atrag doar poftele, patima...

Și atunci, ar fi mai bine ca lumea să nu se uite deloc la televizor?

Aceea-i mult mai bine!

Dar considerați că e un impediment să te împărtășești dacă te uiți la televizor? Că un duhovnic spunea credincioșilor din parohia sa: „Cine se uită la televizor, nu-l mai împărtășesc!”. Sau doar în post să nu ne uităm, sau cum e mai bine să facem?

Sfântul Apostol Pavel spune: „de tot lucrul rău să mă feresc”. Tot ce-i bun să ți-neți, și de tot lucrul rău să vă feriți. Dacă vezi că te vatămă, de ce să mai dai drumul la televizor? De-acuma s-a schimbat mintea ta, și nu mai poți să zici „Doamne Iisuse Hristoase...” Ce să zici, că de-acuma tu te gândești la ce-ai văzut, fărădelegile pe care le practică în fața ta și tu te îndulcești, și dacă te-ai îndulcit, de-acuma te duci și te culci, și-n loc să zici „Doamne Iisuse Hristoase...”, tu te gândești la fărădelegea pe care ai văzut-o.

Este nevoie de multă atenție, și de nevoință...

În timpul istoriei Ortodoxiei au fost mulți sfinți care n-au fost nici călugări, n-au avut nici familie, au rămas curați, cum s-au născut. Dacă poți, și aceea este o cale, dar ne cere o hotărâre. Ori de mic te călugărești, ori de mic te căsătorești.

Ce înseamnă „de mic”?

Adică de tânăr. Vechile rânduieli spun așa, ca fata de la 15 ani să se căsătorească, iar băiatul de la 18 ani. De ce așa devreme? Așa, pentru că până atunci pot să reziste să fie curați, ca atunci când se duc în biserică să fie amândoi feciorelnici, ca să-i binecuvânteze harul Sfântului Duh, și copiii pe care-i nasc să fie și mai frumoși și mai isteți și mai apropiați de Dumnezeu. De-aceia a pus hotar Biserica, a avut grijă de așa ceva. Dacă rămâi necăsătorit la o vârstă mai înaintată, e bine, dar numai să fii curat. „Fiți sfinți”, zice Sfânta Scriptură. „Fiți sfinți, că Eu, Domnul Dumnezeuul vostru, sfânt sunt”.

Părinte, dar nu ar fi devreme la 15-16 ani? Nici legile statului nu permit acum să se căsătorească tinerii sub 18 ani.

Eu spun ce ne învață vechile pravile ale Bisericii.

Dar atunci și unii păgâni se căsătoreau la vârste fragede, nu era ceva ce să țină strict de credința creștină. Dar dacă tinerii tot amână căsătoria, găsind tot felul de justificări, în cele din urmă cad în pă-

cat. Sunt mai interesați să cunoască ce înseamnă viața de cuplu fără să primească harul căsătoriei. Din ce în ce mai puțini tineri țin cont de învățătura Bisericii.

Biserica e făcută de harul Sfântului Duh. Toate învățăturile Bisericii nu sunt de la oameni, ci vin din harul Sfântului Duh. De aceea, pentru binele sufletesc și trupesc al fiecăruia din noi, dacă respectăm cu sfințenie ceea ce ne sfătuiește Biserica, suntem câștigați și trupește și sufletește. Dacă stai însă să ascuți că un doctor spune una, alt doctor spune alta, cutare înțelept a găsit altceva de cuviință, asta e cu totul altceva. Noi vorbim de ceea ce potrivește Însuși Dumnezeu Mântuitorul, Dumnezeu care S-a coborât din ceruri. Acela ne sfătuiește așa. Și dacă putem să ascultăm ceea ce ne învață, suntem câștigați. Iar dacă nu, pentru drumurile lumii acesteia ne trebuie altceva.

Totuși, în zilele noastre, la vârste din acestea mici, copiii trebuie să studieze, merg la liceu, și dacă ești la liceu și te căsătorești, nu mai ai voie să termini decât la seral. Apoi mulți vor să facă facultate în același timp, ca să își găsească un loc mai bun de muncă. E greu să-ți întemeiezi o familie și să vină copiii și să faci lucrurile acestea. Și atunci toți studiază și amână căsătoria, și bineînțeles că pe măsură ce trece timpul ispita căderii este din ce în ce mai mare. Apar tot mai multe prilejuri de a păcătui, de la petreceri până la excursii...

Trebuie să fii curat, și atunci ești adevărat ortodox, adică dacă este ascultare de dogmele Bisericii. Dar Biserica de aceea a hotărât căsătoria la vârste tinere, pentru că până atunci tinerii se pot păstra curați.

Dacă tot amână căsătoria, ajung la păcat, apoi se despart, și se alege praful de ceea ce ar fi putut fi o familie frumoasă. Ispita este foarte mare, și plăcerea trupească este preferată curăției.

„Fiți sfinți, că Eu, Domnul Dumnezeu vostru sfânt sunt.” Dar dacă nu poți să te păstrezi curat, și ești dărămat la o vârstă ca aceea, atunci ce aștepti? Harul Sfântului Duh? Cât putem respecta cu sfințenie ceea ce ne hotărăște Biserica, suntem cu speranța că va merge totul bine și că putem să căpătăm fericirea cea adevărată: veșnicia. Că omul oricât ar trăi, tot trebuie să închidă ochii; Dumnezeu nu ne-a făcut pentru lumea asta. Lumea asta înșelătoare și plină de necazuri e dată ca să ne pregătim pentru veșnicie. De aceea ne-a pus legi și ne ajută în tot momentul, ca să putem căpăta veșnicia.

Părinte, care ar trebui să fie diferența de vârstă între cei doi soți? E bine să fie soția mai tânără? Sau nu are importanță lucrul acesta? Dacă ar fi amândoi foarte tineri, ei nici nu ar ști bine să se aleagă unul pe altul.

Înainte, părinții hotărau asta, încă de pe când copiii erau mici: „tu ai să iei pe fata cutare, tu pe cutare”.

Așa era obiceiul înainte, și nu numai la creștini.

Dar acum nu mai e așa, fiindcă lumea s-a modernizat.

Dar poți să iubești așa? Nu trebuie să fie dragoste la mijloc? Nu trebuie să se îndrăgostească unul de altul, în loc să hotărască altcineva pentru ei? Că au fost și cazuri când unul iubea pe altcineva, și atunci căsătoria aceea n-a mai fost din dragoste, a fost mai mult formalism.

Așa era atunci. Nu ca acum. Sunt sute și mii și milioane de fete, și zici: „aceea e a mea” și o alegi pentru tine. Dacă nu te-mpaci, o dai la o parte și iei alta, și alta, și tot așa. De aceea înainte hotărau părinții: „iei pe fata asta”, și aceea era, ea rămânea. Părinții îi logodeau, și asta era. Dar acum tinerii mai mult își aleg ei, că sunt liberi. Acum o iei pe care vrei.

Poate că aceasta e o încercare pentru care cei care o trec cu bine vor avea plată. Responsabilitatea este mult mai mare când alegi tu, nu mai poți da vina pe părinți că lucrurile nu merg bine. Dar este foarte trist faptul că sunt foarte puțini tineri care se pregătesc așa cum trebuie pentru a întemeia o familie. Ar trebui să existe o pregătire serioasă. Dar tinerii intră cu capul înainte în familie, și când apar problemele se despart. De multe ori nici nașii nu se pricep să îi ajute, pentru că nici ei înșiși nu duc o viață creștină. La preot se rușinează să alerge, și încet-încet relația se destramă. De altfel, tinerii nici nu se mai gândesc la cununia religioasă, se gândesc numai la cum să aibă parte de plăceri și desfătări trupești. De purtarea crucii familiei fug toți.

Dar și acum, pe fata pe care o vrei n-o poți lua decât prin Biserică.

Ar trebui să se pună problema așa, dar nu se pune de către toți...

Și după ce ai luat-o prin Biserică, sub nici un motiv n-o poți lepăda. Oricât de rea ar fi ea, n-o poți lepăda. Atunci când o iei, zici: „asta-i cea mai frumoasă fată, cea mai cuminte, cea mai, cea mai, pe asta am s-o iau”. Și te căsătorești în Biserică. Dar după aceea nu mai este așa cum ai gândit tu. Trăind împreună, o să fie nervoasă, n-o să te asculte, o să se întâmple fel de fel, se amestecă patimile cele blestamate pe care le aruncă satana în sufletul și în cugetul tineretului; și-ți zici: „ei, nu-i așa cum am gândit eu, cred c-o s-o lepăd”. Sub nici un motiv n-ai dreptul s-o lepezi. Sub nici un motiv! Aceea e crucea ta. Nu s-a potrivit, de-acuma să faci răbdare. Sau invers: poate bărbatul e rău. Fata n-are dreptul să-l lepede, sub nici un motiv. Să faci răbdare, că aceea-i crucea sa. Chiar dacă atunci când s-au luat n-avea patima aceea, iar acum o are; trebuie să faci răbdare. Și unul și altul trebuie să faci răbdare. Te-ai căsătorit, ești legat, că n-ai luat-o de la om, ai luat-o de la Dumnezeu, din Biserică ai luat-o. Și numai dacă - Doamne păzește! - unul dintre ei a alunecat și a căzut cu altă persoană, atunci îți dă voie Biserica s-o lepezi. Dar altfel nu îngăduie Biserica.

Ce părere aveți despre cei care se recăsătoresc.

Cu mare economie, doar a doua nuntă. Nu a treia și a patra. Nu, sub nici un motiv!

La a doua comunie, rugăciunile sunt așa, mai de pocăință. Zice: „Pentru neputința voastră...”

Trebuie băgare de seamă.

E foarte răspândită acum această mentalitate: „dacă nu ne potrivim, lasă că ne despărțim, dar de comun acord”.

Asta e desăvârșită păgânătate. Păgânătate! Nu Biserică, nici Ortodoxie, nici Adevăr.

Unii tineri se întreabă: „De ce să se chinuiască amândoi, dacă nu se împacă? Mai bine să se despartă în pace și să se ducă fiecare cu cine simte că se împlinește mai mult”.

Adică să ia pe alta? Vezi, astea sunt legi omenești, diavolești, ca să-ți faci poftele.

Ei nu zic că-și fac poftele. Ei zic că nu merge relația, că nu s-au potrivit.

Nu s-au potrivit?! Nu s-au potrivit pentru că au o patimă. Taie patima aceea, gândul că nu te potrivești, că aceea e patimă satanicească. „Din tinerețile mele, multe patimi se luptă cu mine”, dar patimile acelea nu-s de la om. Patimile acelea le-a aruncat însuși vrăjmașul, satana, în sufletul meu, că el e duh și el se apropie de fiecare dintre noi fără să observăm. El e duh și n-are osteneală, și aruncă în cugetele și-n ideile noastre sămânța faptelor celor rele. Și dacă tu l-ai absorbit și l-ai băgat în sufletul tău, încet-încet începe să încolțească. Și dacă încolțește în inima ta, încet-încet face rădăcini. Atunci satana fuge departe de la tine și te lasă, că el e convins că de-acum ai să-l ascuți prin patima pe care a pus-o în sufletul tău. Deci, dacă vrei să-ți faci toate poftele tale, bagă de seamă că poftele acelea nu-s ale tale, ci ele sunt sămânța faptelor celor rele, a omului vechi, sămânța răutăților.

Părinte, până unde să meargă relația tinerilor înainte de căsătorie? Vedeți, mulți se sărută, dansează, merg la petreceri unii, merg și la biserică! Dar există această mentalitate. De pildă, când li se spune tinerilor că poate n-ar fi bine să se sărute, ca să nu li se stârnească patima desfrâului, se uită foarte ciudat: „cum, ce-i asta?!”.

Prin sărut te-a prins, și dacă te-a prins, trebuie de-acuma să săvârșești fărădelegea. O dată, nu. De două ori, nu. Poate ți-e rușine, poate te gândești că-i păcat, dar dacă începi să săruți, te-ai aprins, și cum te-ai apropiat de foc, te-ai ars. De aceea înainte, cum se logodeau, nu treceau patru-cinci zile, o săptămână cel mult, ca să se pregătească de nuntă, dar nu să stea săptămâni, cum am observat acum. Acuma, dacă s-au logodit, deja tinerii dorm într-un pat amândoi: „Păi, sunt logodit, e logodnica mea!” Și se duc împreună, merg la toate distracțiile. Aceea e o fărădelege. Poate să mai fie curăție în tinerii aceia? Nu este ceea ce face bunătate. Cum a început omenirea, spre dărâmare merge.

Părinte, în urma întâlnirilor pe care le-ați avut cu mirenii, care ați observat că sunt problemele cu care se confruntă familia creștină în ziua de azi? Și care ar fi mijloacele de a face față acestor probleme?

Mai întâi să respecte dragostea dintre dânșii. Și dacă nu merge, să se sfătuiască cu Biserica.

Vedeți că există multă sărăcie în zilele noastre. Între principalele probleme din zilele noastre se numără divorțurile și avorturile.

Atunci n-ai temelie că ești creștin. Dacă te gândești la divorț, înseamnă că nu ești creștin. Sau să faci

avorturi! Oare dă Biserica vreo învoire cât de mică să faci avorturi? Sunt situații când - Doamne păzește! - a murit copilul în pântece, atunci să-l scoată doctorul, nu să faci avort. Sub nici un motiv! Avortul e ucidere. Câți ani trebuie să nu te împărtășești, când ai ucis? Dacă e sărăcie, sau altceva – atunci, dacă e sărăcie și nu poți crește copilul, să trăiești în feciorie cu soția, ca frații. Și atunci ești și împodobit de harul Sfântului Duh, și nici probleme nu ai. Biserica, Ortodoxia, sub nici un motiv nu-ți dau voie să faci avort.

Mulți soți vor să aibă parte de unire trupească, și totuși să nu aibă copii, și atunci folosesc fel de fel de anticoncepționale sau ajung la avorturi.

Ai văzut? E o fărădelege pe care Biserica și Ortodoxia nu o aprobă sub nici un motiv. Dacă ai soție și a ajuns să zămislească, atunci sub nici un motiv nu poți să nu-l lași să se nască. Copilul, dacă s-a zămislit, de-acuma are suflet într-însul. Și dacă l-ai scos, l-ai omorât, va să zică ești ucigaș de oameni. Pe el nu l-ai lăsat să se bucure nici de viața asta, nici de cea viitoare, adică l-ai distrus: de-acuma tu ești ucigaș.

Cum să se raporteze soții creștini la unirea trupească, la viața sexuală?

Bărbatul și femeia să fie așa: câți copii le-a dat Dumnezeu, atâția să aibă. Sub nici un motiv să nu-i avorteze. Dacă vor să nu aibă copii, atunci să trăiască în feciorie.

Dar poate fi periculoasă înfrânarea, dacă nu sunt amândoi soții pregătiți? E o perioadă când la femeia care a născut mai mulți copii poate să apară o oboseală trupească, sau o stare de astenie. Unii duhovnici recomandă înfrânarea în această perioadă, pentru ca femeia să se mai refacă. Dar apare și problema ispitei: dacă se abțin, unul dintre ei, mai ales soțul, poate să cadă cu altcineva...

Dacă respectăm ceea ce ne învață Biserica, suntem desăvârșiți, apropiați de Dumnezeu, ca să putem căpăta fericirea. Cum căutăm după ideile noastre, cădem în brațele vrăjmașului.

Sfinția voastră recomandați înfrânarea. Dar nu poate fi periculoasă? Tocmai pentru a evita pericolul unii părinți zic că în perioada aceea soții trebuie să se roage mai mult, ca nu cumva unul dintre ei să cadă. Și totuși e greu.

Sigur că-i greu! Dar trebuie hotărâre bărbătească, duhovnicească. Iar dacă-i greu, du-te, fă copii, ca să nu fii sub călcarea legii. Fă copii și mergi înainte. Dar dacă vrei să n-ai copii, retrage-te. Păi, cum? Vrei să-ți faci poftele trupești, și copilul nu? Păi de-aceea este lăsat de Dumnezeu bărbat și femeie, nu pentru altceva, decât ca să se înmulțească; așa cum a zis Dumnezeu încă de prima dată: „Creșteți și vă înmulțiți și moșteniți pământul”. De aceea a lăsat Dumnezeu să se căsătorească.

Se spune că dacă ai copii mulți și trebuie să ai grijă de ei te cam risipești...

Noi am fost opt. Și dacă tata nu murea, cum a murit, de tânăr, poate că mai făceau. Și ce? Eram agricultori. O mămăligă, acolo, și ce mai dădea Dumnezeu, și au crescut oameni toți, și-a fost bine... Sigur, nu erau desfătările care sunt astăzi, și cum e omenirea astăzi, dar noi, fiindcă nu știam de altele, o mămăligă și oleacă de brânză și ce mai dădea Dumnezeu, ce mai era acolo, ca oamenii de la țară, care au un ou, un porc, ceva...

Da, asta la sat, dar la oraș e mai greu. Mulți n-au nici casă la oraș, îi dă afară din casă, că n-au bani să-și plătească întreținerea, curentul, toate astea...

Oricât de rău ar fi, dacă avem grijă să căpătăm sfânta mântuire, să nu ne îndepărtăm de învățăturile Bisericii și ale Sfinților Părinți, care ne îndrumă la adevăr. Și atunci avem speranță, ori de-am avut parte de bune, ori de rele în lumea asta, dar vom căpăta odihna sufletului în viața viitoare.

Țelul căsătoriei e mântuirea celor doi parteneri, îndumnezeirea lor, apropierea lor de Dumnezeu, iar copii sunt fructul acestei uniri.

Sigur că da! Cât timp nu alunecăm dincolo de adevărul Bisericii, dincolo de Ortodoxie, e bine și avem speranțe să căpătăm mântuirea. Că oricât am trăi, tot trebuie să plecăm din lumea aceasta. Da, plecăm din lumea aceasta, dar începem altă viață: veșnică. De aceea trebuie să ne pregătim, să respectăm ceea ce ne-a hotărât Biserica, Sfinții Părinți și Însuși Mântuitorul Hristos, care S-a coborât din cer pentru mântuirea noastră, ca să putem căpăta veșnicia. Că omul nu-i făcut pentru lumea asta.

Există mentalitatea că familia este ceva îngăduit de Dumnezeu pentru a ne bucura de cele de aici. Se observă o ispită de a considera familia ca un fel de îngăduință pentru fel de fel de patimi, până la urmă, și păcate. Pe de altă parte, unii spun că viața de familie este lipsită de trăire duhovnicească. Adică ea e un fel de desfrâu binecuvântat. Unii nu văd o altă valoare dincolo de problema sexualității în fami-

lie. Iar cei care vor să Îl slujească pe Dumnezeu trebuie să se călugărească. Sunteți de acord cu acest punct de vedere?

Nu, nu sunt. Dumnezeu a lăsat două drumuri pentru mântuirea sufletului nostru: ori te căsătorești și aduci copii pe lume, și-i crești în frica lui Dumnezeu, și când vei ajunge la scaunul Dumnezeirii, vei zice: „Iată, Doamne: eu și pruncii pe care mi i-ai dat!”. Sau, dacă nu vrei aceea, și te lipsești de bucuria căsniciei, că și căsnicia are bucuriile ei, atunci te faci călugăr. Dar nu alta. Va să zică: ori călugăr, ori căsătorit. Dar să respecti ceea ce spune Sfânta Scriptură.

Despre așa-numita căsătorie albă, în care cei doi soți trăiesc ca frate și soră, ce părere aveți? Poate fi periculoasă?

Căsătoria e lăsată de Dumnezeu pentru înmulțirea omenirii. Dumnezeu ar fi putut să lase să se înmulțească oamenii altfel, în alt mod. Dar așa, pentru păcatele omului, văzând că-i plecat către cele rele, a lăsat să se înmulțească omenirea din bărbat și femeie. De aceea i-a binecuvântat. Dar, bineînțeles, poți să trăiești în feciorie cu o fată pe care o iubești, și atunci o mare plată ai de la Dumnezeu. Au fost și sfinți care au trăit astfel. Spuneau că sunt sterpi, și ei trăiau ca frații. Și nu-i știa nimeni, decât duhovnicul. Dacă, cu timpul, unul din ei sau amândoi nu mai rezistă, și ajung să-și dorească copii, atunci - cum nici unul nu-i stăpân, să nu zică: „eu nu vreau!” – trebuie sfătuire. De aceea se face căsătoria. Nu mai ești stăpân pe tine. Ci ești bărbat și femeie, uniți de Dumnezeu, și acum ei amândoi devin un trup. Numai dacă amândoi sunt plecați spre gândul cel dumnezeiesc să trăiască în curăție, atunci ei sunt binecuvântați și de Dumnezeu.

Să revenim puțin la tema conflictelor dintre părinți și copii. Copiii parcă vor altfel, trag spre altele, nu spre biserică, părinții i-ar vrea în biserică. Cum să-și conducă copiii spre Dumnezeu fără să fie conflicte? Că părinții se mântuiesc prin copii buni.

Da, și copiii se mântuiesc prin părinții buni... Să nu ne îndepărtăm de învățăturile Bisericii sub nici un motiv.

În Epistola către Efeseni, Sfântul Apostol Pavel zice: „Voi, părinților, să nu-i întărați pe copiii voștri”. Că unii ajung la certuri cu copiii lor...

Trebuie să-i sfătuiești cu blândețe, că atunci nu se întărește; dar dacă tu ești sever, și încerci să-l forțezi, se întărește, se tulbură, se îndărătnicește. Să-l înveți cu blândețe, că dacă-l înveți cu blândețe copilul te ascultă; dar dacă vrei să-i ordoni, nu te mai ascultă. Dar dacă-l înveți cu blândețe, de-acum se pleacă inima lui, că acolo e harul Sfântului Duh. Blândețea e dar dumnezeiesc. Tu uneori vezi că ar trebui să-l ocărăști, după adevăr, dar tu îți calci patima aceea și îl îndrumi cu blândețe... Blândețea e un dar dumnezeiesc. Și atunci îl câștigi.

Să îl lași pe copil să ajungă el singur la concluzia pe care vrei să o tragă, adică să îl lași puțin liber, să nu-i impui... Altă problemă este cu părinții care sunt departe de Biserică, exact invers, pentru că au trăit pe vremea comuniștilor. Dar copiii încep să se apropie de Biserică. Și au conflicte cu părinții lor. Sunt oameni care se supără că le pleacă copiii la mănăstire. Alții se supără că nu sunt lumești copiii. Copiii cum ar putea să îi tragă pe părinți spre Biserică?

Să le vorbească, să le spună că a fost o lege contra lui Dumnezeu comunismul, și să-i convingă pe părinți că acești comuniști au fost oastea lui antihrist. Trebuie să-i sfătuiască. Deci sunt copii care-s mai creștini ca părinții?

Cum să nu! La noi în țară și-n alte țări unde a fost comunismul, au ajuns copiii să-și ducă părinții la biserică.

Vezi, bunătatea lui Dumnezeu... nu-i lasă, cu toate că au fost nevrednici, iar copiii aceia – că e sângele părinților, nu? – vezi, că-i luminează acum Dumnezeu pe copii, ca să vadă adevărul.

Dar copiii aceia cum să procedeze? Pentru că e mult mai delicat, că se zice: „copiii să asculte de părinți”. Și unii se supără când copiii lor duc o viață evlavioasă, sau când se fac preoți, sau când se duc la mănăstire, și zic că nici nu mai vor să-i vadă în ochi.

Aceia se duc înainte, în prăpastie, și n-ai ce le face.

Dar cum să îi atragă? Să stea pe lângă ei mai mult cu zăhărelul, cum se zice: „vorba dulce mult aduce”?

Da, așa da.

Profesorii de religie ar putea să-i convingă pe părinți să vină la biserică? Se discută lucruri frumoase la ora de religie, câte-n lună și în stele...

Noi trebuie să fim cei mai buni din neam, că ne-am născut deodată creștini ortodocși, noi trebuie să reflectăm cu sfințenie națiunea și credința. Dacă ne despărțim de credință, ne-am prăpădit și sufletește, și trupește.

Dar pentru tineri ideea aceasta nu are rezonanță, adică asta nu îi convinge pe ei să meargă la biserică, pentru că ei zic așa: „Ne plictisim la slujbă, nu înțelegem, e mai frumos la discotecă”.

De acelea se bucură satana, de patimile care sunt în tineri. Ei, aici trebuie tot cu povețe, cu blândețe, ca să intre în mintea lor că acesta-i adevărul. Uite, hai să ne socotim, că omul nu trăiește veșnic în lumea asta, o să murim, și apoi pentru tot ce facem, o să dăm seamă înaintea lui Dumnezeu. Îngerul lui Dumnezeu stă și scrie tot ce-i bun, ca să ne ajute. Dar satana, în apropiere, scrie tot ce-am făcut rău. Și când ajungem la vămile văzduhului, ... Trebuie să le vorbim despre Judecata de apoi, dar și despre rugăciune.

Unii profesori de religie vorbesc mai mult despre bucuria rugăciunii, ca să nu-i înfricoșeze pe copii.

Bine, bucuria rugăciunii e bună, dar să le spună care e plata de la rugăciune și care-i ne-plata când nu facem rugăciune.

Ar fi bine să le vorbească elevilor câte ceva și despre rugăciunea lui Iisus?

Ei, rugăciunea lui Iisus... Eu n-o am... Fiecare poate s-o dobândească, dar numai în liniștea adevărată poți s-o agonisești. În lume, cu greutate. Și prima dată trebuie să fii sfânt. „Fiți sfinți, că Eu, Domnul Dumnezeu vostru, sfânt sunt”. Apoi tu ești sfânt, când tu ai urăciune pe celălalt? Dacă celălalt îți spune ceva și tu nu-l poți ierta, acum vrei să ai rugăciunea minții? Sub nici un motiv! Trebuie să ne curățim cu desăvârșire sufletul de răutate, și atunci harul Sfântului Duh se pogoară în sufletul și-n inima noastră și putem să menținem harul ăsta așa de mare. Dar dacă tu zici că unul ți-a zis ceva, altul altceva, altul s-a uitat nu-știu-cum la tine, atunci e greu! Dar să ne osârduim să zicem și noi o oră, cât putem: „Doamne Iisuse Hristoase...”

Și cei din lume, prinși în vârtejul ispitelor?

Sigur că da!

Dar e bine ca mireni să practice o anumită metodă? Unii duhovnici iscusiți le recomandă mirenilor să nu folosească metodele explicate în Filocalie, pentru că apare riscul de a face greșeli. Spun ca mireni să se roage cu gura cât mai mult, și rugăciunea va deveni de la sine rugăciune a minții și apoi a inimii. Ce părere aveți, cum trebuie rostită rugăciunea lui Iisus de către mireni?

Cum poți. Dacă ești în lume și veșnic ești cu lumea, dacă poți să ai mintea atât de curată și să practici așa ceva... Dar Sfinții Părinți scriu că înainte erau oameni din Senat care aveau rugăciunea minții.

Un cuvânt pentru mamele creștine, că femeile nu pot intra în Sfântul Munte să vă întrebe. Ce le ziceți?

Nici nu trebuie să intre în Sfântul Munte!

Da, dar chiar dacă ele nu pot să vă vadă, să ia cuvânt de la sfinția voastră, li se pot transmite cuvintele sfinției voastre.

...Dacă ne osârduim să ne-apropiem de Dumnezeu, ne ajută Dumnezeu. Dacă mama e creștină, știe ce trebuie să facă. Ca și creștin, știi prea bine ce te vatămă, așa cum știi prea bine ce te folosește. Să ne osârduim să facem faptele acelea care ne folosesc și sufletește și trupește.

Ar fi bine să mai spuneți ceva despre divorțuri. În țară a crescut foarte mult numărul divorțurilor, și nu puține sunt mamele care sunt speriate de faptul că bărbații lor, care nu duc o viață curată, i-ar putea părăsi. Dar de fapt nu mai este vremea în care numai bărbații erau mai vinovați decât femeile. Multe divorțuri sunt cerute chiar de către femeile care s-au plictisit de soții lor.

Da, pentru că nu este har dumnezeiesc când se căsătoresc. Adică nu socotesc că asta e hotărârea lui Dumnezeu.

Ar trebui ca tânărul care vrea să se căsătorească să se gândească și la Dumnezeu înainte de a se

decide...

Nu socotește că pe fata aceea a luat-o din biserică și că trebuie să o păzească până când o muri. Dacă a dat-o afară, de-acuma să ia alta... De ce nu poți să stai cu ea? Că are patimă, că are... Nu! Nu-ți da voie sub nici un motiv Biserica să o lași. Trebuie să faci răbdare, că aceea e crucea ta. Nu s-o dai afară.

Dar dacă ea vrea să divorțeze de bărbat?

De ce?

Că așa vrea ea, cine știe?! Poate că dracul i-a luat mințile, s-a îndrăgostit de altul, sau cine știe ce motive are. De multe ori numai unul vrea să divorțeze. Și poate de multe ori cel care merge la biserică nu vrea să divorțeze, dar vrea celălalt, care nu merge la biserică. Biserica nu îngăduie divorțul, dar cum se poate rezolva?

Pieirea!!! S-a terminat! Numai atunci permite Biserica un divorț, când unul dintre soți și-a găsit pe altcineva, și și-a lepădat soțul, când apare adulterul.

Înainte adulterul era o raritate. Dar astăzi este la ordinea zilei. S-a ajuns chiar ca amândoi soții să se înșele unul pe celălalt. Trăiesc o viață în care compromisul este la ordinea zilei. Nici nu se mai pune problema curăției patului, sau a sfințeniei familiei. Totul este păcat. Sau ajung să se despartă pentru motive neîntemeiate. De exemplu, ce să facă cei care nu au copii? Că unii plâng că nu au. Asta devine uneori chiar motiv de divorț.

Dacă n-au, dar dacă n-au de la Dumnezeu, să facă răbdare, și-au să aibă plată de la Dumnezeu. Dar dacă n-au, că prima dată s-au păzit, și și-a otrăvit pântecul cu otrăvuri ca să nu facă copii, acum ei sunt cei care vor da seamă înaintea lui Dumnezeu pentru stricarea organismului.

Dar dacă cineva nu a făcut nimic de acest gen și totuși nu are copii? Spunea cineva că soția lui aproape toată ziua plânge că, își dorește un copil.

O să-i dea Dumnezeu. Dumnezeu îi va da. Să facă rugăciune. Sfinții Ioachim și Ana toată viața lor n-au avut copii, și Dumnezeu le-a dat lor pe Maica Domnului. Vezi?

Deci să aibă nădejde. Și dacă totuși nu vine copilul, ce să facă?

Să Îi mulțumească lui Dumnezeu.

E greu să Îi mulțumești când nu înțelegi că și prin ceea ce ție ți se pare nepotrivit El îți poartă de grijă. Nu sunt totuși de înțeles cei care ajung la disperare?

Nu, că așa-i de la Dumnezeu și Dumnezeu niciodată nu face greșală. Dumnezeu îți dă ce ți-e spre folosul tău. De multe ori îți dă copil și tu te-nchini la copilul tău mai mult ca la Dumnezeu, și-atunci pierzi mântuirea...

Dar despre adopții ce părere aveți? Sunt femei care nu fac avort, dar își aruncă copilul în stradă, îl lasă undeva. Și ajung copiii vagabonzi, umblă prin canale, săracii, n-au școală, n-au nimic, fac hoții, se droghează. Mai încearcă cei de la Casa de copii să îi ia, dar ei fug înapoi în stradă. Însă unii se gândesc să adopte un asemenea copil, să îl înfieze.

Cel care face asta are plată de la Dumnezeu. Dacă-l înfiază și-l conduce pe calea mântuirii, are plată de la Dumnezeu.

Dar trebuie ca mai întâi să stea o vreme ca să se convingă că nu poate avea copii? Cât timp să stea? Sau să se grăbească să înfieze?

Asta e la latitudinea lor. E mai bine să aștepte, și pe urmă, dacă vede că nu are, și e stearpă femeia, că acum doctorii spun dacă poate zămisli ori nu...

Unii dintre acești copii adoptați fac probleme părinților adoptivi. Ar trebui înfiați copii mici de tot, ca să nu fi avut timp să se deprindă cu relele. Deși se zice că ei moștenesc de la părinții lor trupești o anumită sensibilitate crescută față de patimi...

Nu, nu, nu! Depinde cum îl crești. Să-l crești în frica lui Dumnezeu, și cum îl educi tu, așa crește.

În privința împărtășirii dese sau rare, ce părere aveți? E rău să ne împărtășim mai des? Cam toți Sfinții Părinți spun să ne împărtășim cât de des putem. Să avem râvnă să ne împărtășim, pentru că e mântuitor. Și canoanele zic că nu e bine să stai la Liturghie și să nu te împărtășești, asta dacă nu cumva

ești oprit de duhovnic, bineînțeles. Că sunt creștini care, deși nu sunt opriți de duhovnicii lor de la împărtășanie, nu se gândesc să se împărtășească mai des, nici măcar în marile sărbători.

Să te împărtășești cât se poate mai des. Dar să fii pregătit. Nu că zice mintea: hai, măi, să mă împărtășesc! Cum fac catolicii: stau, mănâncă, beau, mai iau și-un vin, și-o țuică, și Liturghia încă nu s-a terminat. Pe urmă, hai, că s-a terminat Liturghia, mergem și la biserică, să ne împărtășim.

Nu, nu așa! Unii spun că n-ai voie să te împărtășești mai des de patruzeci de zile și consideră aproape ca o erezie să te împărtășești mai des. În timp ce Sfinții Părinți și canoanele zic tocmai contrariul.

Nu, nu-i așa. Să te împărtășești cât mai des, dar să te pregătești.

Cum să te pregătești?

Să faci post, să faci metanii, nu cum fac catolicii, că se scoală de la masă, oleacă amețiți: „am mâncat, de-acuma hai să ne-mpărtășim!”. Asta e altă hrană.

Spuneți-ne ceva despre situația actuală a Sfântului Munte. Se fac multe drumuri aici. Unii spun că vor să se facă turism în Athos.

Dar acum nu-i turism?

Este. Dar nu sunt și pelerini, părinte? Ce părere aveți? E rău că vin pelerini la sfințiile voastre pentru a lua cuvânt de folos și pentru a se ruga?

Ce, dacă ești turist, înseamnă să nu te-nchini lui Dumnezeu? Până acum nu venea orișicine în Sfântul Munte, dar acum orișicine de pe fața pământului vine în Sfântul Munte. Sfântul Munte, de la începutul începutului, a fost centrul mântuirii. Și este până la sfârșit centrul mântuirii. Vin oameni, ori turiști, ori pelerini... M-am întâlnit odată cu un român și era în etate, cam bătrânel. L-am întrebat: „Domnu' Gheorghie, cu ce ocazie ați venit în Sfântul Munte?”. „Sunt turist și am venit să mă plimb.” Va să zică, dacă e turist, are drept să vină în Sfântul Munte. Nu credea el mai nimic, el era turist și venise să vadă mănăstirile din Sfântul Munte.

Mănăstirile se simt deranjate de pelerini? Credeți că s-a pierdut liniștea din cauză că vin pelerini prea mulți?

Sigur că da, că acum nu vin unu, doi, trei, cum era înainte, acuma vin sute. În Vatoped vin sute. De aceea a pus hotar și a pus vamă, acolo, sus, la creierul munților, și numai cei care au dat mai întâi telefon, numai aceia se pot bucura în Vatoped. Care nu, îi întoarce înapoi.

Spre ce se îndreaptă monahismul acum, dacă până și Sfântul Munte devine un loc turistic? Și asta nu se va putea opri, pentru că și Comunitatea Europeană și alții vor asta, și au putere foarte mare, și vremurile sunt așa, că oamenii foarte repede umblă încolo și-ncoace. Nu sunt semne că se va putea cândva opri acest turism la Sfântul Munte, în locurile sfinte. Și monahii tot mai greu vor găsi locuri singuratice, pentru că și populația crește. Oriunde te duci, totdeauna dai de oameni. E foarte greu cu pustnicia, parcă nu ar mai fi vreme pentru pustnicie acum...

Eu, când am venit aici, am cutreierat tot Sfântul Munte. Pe urmă am venit la Capsala, unde era un părinte și i-am zis: „Părinte, ce frumos e-n Sfântul Munte...”. Și el a zis: „Da, măi băiete, dar uite ce scie, că odată un bogătaș a trecut Sfântul Munte, la Cavala; dar acolo, la lavră, se fac uneori în mare curenți îngrozitori, că trebuie să înconjori pe departe ca să poți trece capul Sfântului Munte. Bogătașul acela era cu suita lui și aceia se necăjeau, se tot îndepărtau de mal, și bogătașul întreabă: «Ce tot faceți?». «Păi, uite, aici e Athosul». «Și ce va să zică Athosul?». «Cum, nu știi ce e Athosul? Păi aici sunt numai mănăstiri». «Dar ce fel de mănăstiri?». «Mănăstiri creștin-ortodoxe⁷». «Și ce fac aici?». «Păi, sunt creștini ortodocși, și au mănăstiri», și cutare, și cutare... Ei, bogătașul acela le arăta celorlalți spre Sfântul Munte, zicând: «Ei, vedeți? Atâta sumedenie de aur am în America, cât e muntele ăsta de mare. Ei, pe tot am să-l cheltuiesc, și-am să distrug Athosul». Așa se spune că a zis acela.”

Ei, părinții se gândesc și acum că toate schimbările care au venit și vin, și atâtea nepotrivelii, sunt de la aurul celui care a promis că o să distrugă Sfântul Munte. El o fi pierit de mult, dar au rămas rudele lui,

⁷ pe atunci, numai ruși erau vreo șapte mii

care fac tot ce pot ca să distrugă monahismul din Sfântul Munte... Ei, cum o fi de la Dumnezeu...

Sfinția voastră sperați că va mai fi o vreme când va fi aici iar singurătate și pustietate? Așa nădăjduiți?

Nu nădăjduiesc, nu văd nimic, decât spun numai ce a zis Sfântul Nil: că dacă pleacă Icoana Maicii Domnului Ivirița, atunci chiar de-ar vrea cineva din monahi să mai stea în Sfântul Munte, n-o să poată. Așa și spune: „Atunci călugării să-și ia rasa și să iasă din Sfântul Munte”. Chiar dacă au să vrea să stea, nu vor putea.

De ce?

Nu se știe. Alții spun că, cine știe, o fi cum era înainte, când veneau barbarii și-i omorau. Alții spun că în Sfântul Munte sunt mulți șerpi, mulți balauri, și dacă i-o slobozi Maica Domnului, sigur că n-o să se mai poată sta, dacă s-or ivi aceia... Dar nimic sigur nu se știe. Despre asta, fiecare vorbește și-și dă cu părerea...

Dar dacă sunt alfel de șerpi? De pildă, cum e turismul, că vor să facă fel de fel, să aducă oameni. Vor să ajungă și femeile să intre în Sfântul Munte.

A, păi de când se luptă! Chiar grecoaicele! A fost un prim-ministru, o grecoaică, și spunea că femeia are drepturi ca și bărbatul, că ea poate fi și președinte de țară, și de ce n-ar avea dreptul să intre și în Sfântul Munte? Bărbat și femeie a făcut Dumnezeu, de ce s-o dea la o parte? Și atunci au scris mult părinții din Sfântul Munte. Athoniții totdeauna au să fie contra intrării femeilor în Sfântul Munte, pentru că se strică tot rostul monahismului.

Dar Maica Domnului nu va face ceva? Că doar ea însăși a cerut să nu intre femeile aici. Nu le va pedepsi? Că au mai încercat unele femei să intre, și s-au îmbolnăvit rău, că e blestem mare.

Ei, cum o fi dezlegare de sus... Dar turismul care e în Sfântul Munte a adus destulă neliniște monahismului. S-a pus și hotar, dar ei tot vin, și vine lume multă, că așa e omenirea. Uniunea Europeană, care dă așa de mari sume Sfântului Munte, are dreptul să facă ce vrea... Las' că grecii sunt ambițioși și țin ortodoxia la înălțime, și n-o să cedeze.

Credeți că grecii țin Ortodoxia la înălțime?

Da...

Dar rușii? Că și rușii țin, și românii țin, și sârbii țin...

Sârbii, da, da! Și dacă s-a pus toată Europa și-a bombardat o țărișoară așa de mică, vezi cât a progresat răutatea?

Dar românii ce-ar trebui să facă pentru ca să țină și ei Ortodoxia sus?

Toți aceeași credință avem, Ortodoxia, așa cum este ea pe tot pământul, așa o are și românul, și dacă au curaj, să țină Ortodoxia la înălțime.

Cum? Ce să facă?

Ce-au făcut și până acuma.

Spuneți-ne câte un cuvânt și despre monahism, despre nevoință...

La mănăstire e nevoință... Aici se fac slujbe de noapte...

Considerați că e o mare greșeală să nu se facă slujba la miezul nopții?

„Iată, Mirele vine la miezul nopții... și fericită e sluga pe care o va afla priveghind.”

Da, dar în țară sunt multe mănăstiri în care nu se fac slujbe de noapte.

În care nu-i scoală pe călugări la slujba de noapte?

În care fac slujba de la șase dimineața. Și fac utrenia de cu seară, să zicem. Până pe la opt-nouă seara e terminată utrenia.

Și doar lucrul acesta s-ar putea îndrepta foarte lesne: dacă ar fi ordin de la Patriarhie, mănăstirile să aibă tipicul de a se scula noaptea la 1, la 2, să se facă rânduiala. Vezi, când începi slujba, zici: „Miezonica”, adică atunci s-o citești.

Un motiv ar fi că unele mănăstiri românești sunt sărace, monahii sau monahiile nu au din ce trăi, și-atunci lucrează toată ziua și sunt seara obosiți, și atunci dorm.

Dacă nu pot să facă slujbă, să nu se ducă la călugărie. E sfințenie călugăria. Călugăria cere osteneală, cere hotărâre, astea nu-s din partea noastră, sunt din partea Bisericii, din partea Sinoadelor Ortodoxe. Dar ce să mai zici, că Sfântul Vasile spune că nu numai pentru călugări e ca să te scoli la miezul nopții, să te rogi, dar și pentru tot creștinul. Bine, Sfântul Vasile era om sfânt, de-aceea sfătuiește să se facă rugăciunile după tipicul lor. Dar uite-așa, cu „delicatețea” de acum se dezrădăcinează obiceiurile cele bune.

Dar sunt mănăstiri care pentru misiune fac asta. De exemplu, la o mănăstire părinții spuneau: „Starețul ne-a dat ascultare să facem slujbele de dimineață, la șase-șapte, să se termine pe la unsprezece-doisprezece ziua, că vin multe autocare și e bine să prindă lumea slujba”. Că sunt oameni care au evlavie, și vin la mănăstire să prindă slujba, Sfânta Liturghie, că dacă se termină la șase-șapte dimineața liturghia, când sosesc mirenii nu prind nici un fel de slujbă.

Ei... s-a modificat. Cu atâta „delicatețe” intră răutatea, fără s-o observi.

Parcă ar intra pentru motive bune, nu?

Da, așa zic ei, dar nu-i adevărat.

Deci nu sunteți de părere că este un lucru bun ca mănăstirea să fie centrată pe misionarism, pe pastorație?

Nu, mănăstirea e pentru mântuirea monahilor, ca să se nevoiască. Nevoință!

Și totuși sunt oameni care s-au folosit mergând în vizită la mănăstiri, fiind primiți cu dragoste de către părinții de acolo. Stând, rugându-se cu ei, le-a plăcut viața de mănăstire și au rămas în mănăstire sau au revenit mai târziu, pentru totdeauna...

Bine, călugărul – adică persoana care-i superioară și duhovnicească, totdeauna trebuie să-și calce pe inimă și să meargă totdeauna în dragoste, că Dumnezeu dragoste este. Și așa pentru cine vine trebuie să aibă dragoste, că îndeplinești porunca lui Dumnezeu. Dacă ai dragoste, și omenirea se folosește.

Dar să nu schimbi rânduiala pentru asta. Faci ce ai de făcut în cadrul rânduiei. O problemă de același gen: în unele mănăstiri s-a ajuns să se mănânce carne. Și asta pentru că zic că au mult de muncă.

Asta-i pricină? O dă vrăjmașul. Călugărul are altă viață, alt drum.

E adevărat. Și duhovnicii mai cunoscuți sunt de părere că nu e bine să se muncească prea mult și să se lase rugăciunea deoparte. Dar acum, după '89, se construiesc mănăstiri; sau, dacă o mănăstire s-a dărăpănat, încearcă s-o refacă, sau să consolideze biserica. Nu au bani din ce să trăiască, zic ei, și atunci trebuie să muncească la câmp, la fân, la vaci, la toate. Până se istovesc de muncă. Pentru că nu știu cum altfel să facă rost de bani. Cum se poate rezolva problema asta? Că nici ei nu ar vrea să muncească așa de mult pe câmp. Cineva a spus că „unele mănăstiri au ajuns C.A.P.-uri duhovnicești”. Ce să facă monahii? E mai bine să nu mai construiască nimic, și să nu aibă unde să stea? Să lase mănăstirea sau biserica să se dărâme?

Nu s-o lase să se dărâme, dar ei le fac moderne pe toate, cu cheltuieli titanice, și n-au bani, și aleargă prin țară cu catrafusele și cu toate, asta nu-i o viață sfântă, nu-i după Dumnezeu. Așa-i moda. Și-n țară la noi se construiesc – vezi că și aici în Grecia au dat niște sume titanice ca să refacă mănăstirile toate; toate le refac, le modernizează.

De ce e rea modernizarea la mănăstire? Pentru că te lipește cu mintea de lucruri?

Mănăstirile astea vechi au o mie de ani. Și au stat în picioare. Și s-au construit cu mari greutate. Era lumea evlavioasă. Și-au făcut mănăstire care a ținut până astăzi și are o mie de ani. Dar acum le strică, și le refac din nou. Dar ele încă n-au căzut. Ele „merg înainte”, se mențin așa.

Dar sunt dărăpănite. Undeva lângă Careia aproape că s-a dărâmat o mănăstire. Și acum vor să vină acolo niște părinți, să încerce să o refacă, să construiască niște chilii. Dar s-a dărăpănat rău. Acum câțiva ani nu era așa. Aproape că pică jos. Unele părți din mănăstire au căzut la pământ.

Sunt la pământ. Sunt. Dar vezi că le-au dat foc. Dușmanii le-au dat foc. Sunt vreo treizeci de ani de atunci. Și spuneau că a luat foc de la... nu mai știu, dar erau minciuni. La toți spuneau minciuni, că au

văzut pălălaie de foc în afară... Dar cum să ia foc, când peretele e lat, e gros de un metru și jumătate, cum s-a dus focul acolo? Așa se vorbește, că expres i-au dat foc niște dușmani băgați înăuntru. După aceea au luat foc chiliile. Și-n momentul când au dat foc, au furat odoarele din mănăstire.

Ispite diavolești, răutate, nedreptățire... Părinte, cum trebuie suportată nedreptatea?

Orice s-ar întâmpla, tu te socotește inferior. Orice s-ar întâmpla. Cu toate că altul vrea să te certe, să te ocărăască, tu, dacă ai smerita cugetare, să accepți greutățile pe care ți le-aruncă... Doar cine va răbda până în sfârșit, scrie Sfânta Scriptură, se va mântui.

Părinte, un alt subiect: doi-trei tineri care au terminat Facultatea de Teologie s-au gândit că poate e mai bine să încerce să facă un fel de chilie undeva în țară. Dar le lipsește un bătrân povățuitor. Credeți că e bună ideea lor de a încerca așa o viață?

Dacă n-au bătrân, îi înșeală ispitele. Vor să meargă la o viață pustnicească? Foarte bine, dar trebuie să aibă un duhovnic experimentat, apropiat de Dumnezeu, și să nu iasă din cuvântul lui sub nici un motiv. Dar trebuie atenție, că te înșeală vrăjmașul. Prima dată, vezi cum te învață Sfinții Părinți? Pentru o asemenea viață, trebuie să te dezbraci de omul cel vechi și să te îmbraci în omul cel nou. Toate răutățile pe care le avem în sufletul nostru trebuie să le scoatem, să ne îmbrăcăm în haina mântuirii. Satana se osârduiește ca toate patimile pe care le-am avut sau le avem să le bage în sufletul nostru. Și dacă trăim cu nevrednicie, cu greutate se dezrădăcinează. Dacă vrei, să mergi la o mănăstire de obște, trebuie să faci ascultare, să-ți tai voia, ca să poți căpăta smerita cugetare, și atunci e speranță ca să putem căpăta sfânta viață.

Dar dacă nu au un bătrân care să stea cu ei, dar au duhovnic și merg să-l cerceteze în fiecare săptămână. E bine așa sau tot nu e bine?

Trebuie să poată rezista. Dacă n-ai trăit în monahism, atunci cu anevoie îți tai voile tale, după cum te sfătuiește duhovnicul. E mai bine să mergi într-o mănăstire, să faci ascultare, oriunde te-ar pune. Dacă ești hotărât să faci ascultare și tăierea voii, oriunde te-ar pune, nu cârti. Să socotești așa: că Însuși Dumnezeu i-a înțeleptit pe iconom și pe stareț ca să îți dea acea ascultare.

Și dacă un monah primește ascultare să lipsească de la Liturghie ca să se ducă la câmp, sau să facă cine știe ce lucruri de acest fel? În unele mănăstiri s-a ajuns de multe ori să se înțeleagă prin ascultare faptul că trebuie să lipsești de la slujbe. Într-o mănăstire au vrut să termine cu munca asta și au angajat niște oameni care să muncească, pentru ca părinții să vină la slujbe. Dar părinții s-au învățat atât de mult cu munca, în atâția ani, încât tot la muncă se duc și lipsesc de la slujbe. Au devenit într-un fel dependenți de muncă fizică. Cât despre ascultarea de stareț, apare o problemă: unii stareți au început să gândească lumește. Vor să facă mănăstiri mari, cu marmură, cu geamuri speciale și câte și mai câte. Și cel care trăiește acolo, în loc să se ocupe de cele duhovnicești, trebuie să tragă acolo ca un fel de muncitor, nu de călugăr. Și atunci cum să facă ascultare? Că se gândește că poate nu-i bineplăcută lui Dumnezeu ascultarea asta.

Trebuie în toate dreaptă socoteală. Și starețul și iconomul trebuie să aibă grijă să nu facă greutăți mari în Postul Mare, ca să lucreze părinții și, din cauza muncii grele, să înceapă a dezlega mâncărurile.

Dar numai în Postul Mare trebuie să aibă grijă de părinți?

Totdeauna trebuie. Dar primăvara e mult de lucru, și omul e slab în Postul Mare. Și dacă e mult de lucru, omul e nevoit să mănânce cu untdelemn.

Dar ce să faci dacă intri într-o mănăstire și te ține așa, zicând: „lasă, că faci Liturghia pe câmp”, cum avea o vorbă un părinte. Adică zici: „Doamne, Iisuse...” și faci ascultare. Ei prin ascultare înțeleg să te duci la muncă. Și zic: „fă ascultare, că nu te mântuiești dacă nu te duci acolo, la muncă”, în loc să stai la slujbă.

Dacă e dreaptă socoteală și el dacă poate face răbdare, ascultare, se mântuiește: „Ei, a zis părintele așa, așa fac. La Sfânta Liturghie nu mă duc, dar zic: Doamne, Iisuse...”, să se împace sufletul și inima. Dacă nu ești în pace, nu poți face nici o rugăciune, că te gândești că e cu nedreptate.

Greutăți în familie, greutăți în mănăstire. La Dumnezeu e mai mare lucru fecioria, traiul în mănăstire?

Sigur. Pentru că Dumnezeu n-a pus legi pe care omenirea să nu le poată ține, ci a pus legi așa, cu

iconomie. Acela ce-i călugăr e obligat să fie curat. Și cu toate acestea, se întâmplă de cade. De aceea a lăsat Dumnezeu omului să aleagă. Înainte și monahismul, ce era? Trei ani de zile te ținea în mănăstire ca frate. După trei ani de zile îți ziceau: „Frate, ne-am hotărât să te facem călugăr, că ești ascultător”, și celelalte. „Nu, vreau să mai stau ca frate!”. „Nu! Sub nici un motiv, nu poți sta nici o zi mai mult! Ori te faci călugăr, ori te duci și te căsătorești!”. Timp de trei ani de zile îl necăjeau și-n dreapta și-n stânga, ca să vadă dacă e plecată mintea lui spre monahism, spre curăție, spre ascultare. Asta era încercarea, trei ani de zile, după trei ani se hotărâu. Și nu-l țineau nici o zi mai mult, pentru că socoteau că a avut timp în cei trei ani să ia o hotărâre, să-și dea seama dacă va rezista sau nu ispitelor care vin la monahism, în mănăstire. Și dacă acela nu se putea hotărî în trei ani, mănăstirea nu-l mai primea.

Dar cum își poate da seama cineva dacă va rezista sau nu?

Să gândești așa: ești de trei ani de zile, dar patimile trupești nu te lasă. Și nu numai cele trupești. Mai vine și ideea să faci ceva, ideea unei „realizări” în viață; ideile, gândurile astea sunt patimi. Dacă în trei ani de zile n-ai constatat ce poți răbda, n-ai putut lua o hotărâre, atunci pentru mănăstire nu mai ești. Dacă te hotărăști, te faci călugăr, și se dă ascultarea ta, smerenia ta, și celelalte, și rămâi acolo. Dar dacă tu încă nu vrei, dacă vrei să mai încerci, mănăstirea este hotărâtă ca tot acum să-ți spună ce să faci. Adică du-te să te căsătorești. Dacă tu nu ești hotărât după trei ani de zile, mănăstirea nu te mai primește.

Unii spun că dacă cineva a intrat ca frate și apoi nu a vrut să rămână în mănăstire, satana l-a luat, că e rău, și-l duc pe om aproape la disperare. E bine să se pună problema așa? Totuși sunt niște ani de încercare, nu trebuie să-l osândești pe frate că n-a rămas în mănăstire.

Nu, nici vorba, n-ai nici un drept să-l osândești.

Unii îl opresc chiar de la împărțășanie, zicând că dacă a fost frate în mănăstire și apoi pleacă și se căsătorește, atunci doi-trei ani să nu se împărțășească. Vi se pare corect?

Nu, nu e corect. Cei doi-trei ani cât ai stat în mănăstire ai încercat. Și după doi-trei ani de mănăstire ai hotărât că nu poți rezista ascultărilor și vieții de mănăstire. Atunci, ce canon să ai tu? Tu te-ai dus, ai încercat, dar n-ai putut.

Dar dacă te tunde rasofor atunci nu mai ai voie să pleci?

Ei, de-acuma rasofor e altceva.

Sunt unii călugări care vorbesc cu dispreț despre căsătorie. O consideră ceva fără valoare și spun că numai călugăria este adevărata cale, sfințenia deplină.

Sigur, monahismul e superior, pentru că respectă curățenia sufletească și trupească. Nu spune: „Cel ce iubește pe tată, pe mamă, pe frate, pe soră mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Împărăția lui Dumnezeu”? Dar monahismul dă de înțeles că a lepădat toate: și tată, și mamă, și frate, și soră, și cunoscuți și toate, pentru dragostea lui Dumnezeu. Atunci ești vrednic de Împărăția lui Dumnezeu.

O altă problemă: sunt oameni care au făcut Facultatea de Teologie, dar înainte de a ajunge la Dumnezeu, poate în adolescență, au avut unele căderi trupești, și și-au pierdut fecioria... Ce să facă? Să se gândească sau nu la preoție? Unii dintre ei au încercat să se pocăiască, să ducă viață evlavioasă. Ce părere aveți: e bine sau e rău? Sfinții Părinți au zis că cine nu e fecior nu e bun să fie preot. Dar unii duhovnici îi trimit pe tinerii care după cădere s-au pocăit să își asume crucea preoției, numai pentru a fi de folos celorlalți. Duhovnicul spune: „Ar fi bine să te îndrepti spre preoție...”. Dar Sfinții Părinți spun altceva.

Așa scriu Sfinții Părinți, sigur, așa este hotărârea. Dar duhovnicii mari și episcopii după voia lui Dumnezeu judecă lucrurile. Dacă întâmplător dau în niște nevoi mari, îi dau binecuvântare câte unei persoane în felul ăsta. Dar el singur nu poate să ceară lucrul ăsta. Și nu poți să zici: „nu-i nimic că a căzut”.

Dar dacă episcopul și duhovnicul judecă totul, și dau binecuvântarea, iar cel în cauză are frământări, nu e sigur că e bine să fie hirotonit, și are gânduri de îndoială?

Dacă episcopul și duhovnicul dau binecuvântarea, atunci acela să aibă pace: se cunoaște că a greșit, dar Dumnezeu l-a iertat, fiindcă a făcut ascultare. Episcopul și duhovnicul văd niște greutăți mari, de aceea i-au dat binecuvântarea; este nevoie de preot. Pe cine să trimită? E atâta lume care cere Liturghie, cere botezuri, cere fel de fel de slujbe.

Dar e vreun pericol ca cel care a primit astfel hirotonia să nu se mântuiască?

Nu, nu e pericol. Sunt mulți așa cum spui. Totuși, la bătrânețe, taie Liturgia. Adică văd că a venit bătrânețea, fac iar o spovedanie, se smeresc și nu mai slujesc, în semn de pocăință. Dar, odată ce i-au dat binecuvântare duhovnicul și episcopul, el este preot.

Acum o întrebare care a generat controverse între unii episcopi și preoți: ce părere aveți despre ecumenism?

Eu nici nu știu ce vor să facă ei cu ecumenismul. Adică cum, toate credințele să fie la un loc, că toate-s bune, nu?

Nu e rău totuși să existe o deschidere pentru a-i apropia și pe cei de alte credințe sau confesiuni de adevărul Ortodoxiei, numai să nu se întâmple invers, să nu se treacă la credința acestora...

Aia face diavolul. Nu vezi că poruncește Scriptura: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și pe aproapele tău ca pe tine însuși”? Cine e aproapele tău? Tot omul, nu numai ortodoxul. Tot omul este aproapele tău. Față de orice om, de oriunde de pe pământ, să ai dragoste. Dar nu să ai dragoste ca să iei eresurile lumii. Ca om, să ai pace, dragoste. Că Dumnezeu dragoste este. Tu ții cutare, sau cutare, treaba ta! Dar noi, în primul rând, să avem dragoste... Câtă dezbinare s-a făcut și în Biserică: „Nu, așa trebuie, cum zic eu!”, „Ba nu, cum zic eu!”. Stai, să ne descurcăm, să discutăm, o zi, două, trei! Credeți că soboarele care s-au făcut, cele șapte Sinoade Ecumenice, s-au făcut într-o zi, două? Nu, au stat la discuții, au discutat, până când s-a hotărât care e adevărul.

Și au încercat să-i primească pe cei răi și să-i îndrume cu blândețe.

Dacă stai cu blândețe să discuți chestiunea, că poate și celălalt are dreptate cumva, poate are dreptul, dar înțelege greșit această dreptate, și acum, dacă el are răbdare, tu din partea astalaltă, care vezi adevărul, îl sfătuiești cu îndelungă răbdare până când se convinge care-i adevărul.

Uneori, atunci când unii ortodocși se întâlnesc cu neortodocșii, cu ereticii, îi iau cu duritate, fără dragoste: „Măi, că voi faceți așa, că nu știu cum, că nu știu ce...”, și nu-i câștigi, îi îndepărtezi de adevăr. Ba chiar între părinții ortodocși, dacă e vreunul care are o idee greșită, sunt unii care sunt gata să spună: „Uite, ăla e eretic, e așa, așa!”, dar fără a încerca o discuție în duhul blândeții. Sunt gata să arunce cu piatra, și atunci pe celălalt îl pierzi, nu-l mai câștigi.

Îl pierzi, și de-acuma se face o ruptură mai mare. Uite cum s-a amestecat vrăjmașul, că cei pe calendar vechi și cei pe nou nu au nici o dragoste unii față de alții, ba au urâciune. Ei fiind de același neam, fiind de aceeași credință, și uite, au urâciune unii pe alții. Asta e lucrarea vrăjmașului, că Dumnezeu dragoste este. Dar dacă nu ai dragoste, și ai urâciune, de-acuma te-ai dat de partea satanei. Mila lui Dumnezeu să fie cu noi, că noi suntem așa cum suntem... Mila lui Dumnezeu...

Privitor la problema misionarismului.... La noi în țară nu prea există un duh misionar, adică nu putem spune că din România au plecat misionari la musulmani sau în cine știe ce țară necreștină...

Numai catolicii și grecii fac lucrul ăsta.

Și protestanții. Ai noștri vor să facă misiune în țară mai mult, că e nevoie. Se ocupă mai mult de pastorația turmei din staulul Bisericii.

Dar nici în țară nu prea fac misiune. De aceea e cel mai rău.

Totuși se mai face câte ceva. Dar se axează mai mult pe pastorație, nu pe misiune.

Să faci misiune în țară înseamnă să faci o propagandă titanică. Aici, grecii au patru-cinci posturi de radio, unde de dimineată până noaptea, și toată noaptea, se vorbește despre națiune și ortodoxie. Vorbesc așa niște învățători pe care nu le-am mai auzit în atâția ani de zile.

Și la noi în țară s-au făcut posturi de radio ortodoxe, știți? Sunt la Cluj, la Alba Iulia, la Iași... Se spune că și Patriarhia ar vrea să facă unul, la București.

Acolo trebuia primul, la București. Am auzit așa, că s-ar fi spus că sunt atâtea posturi de radio, dar pentru ortodoxie și naționalitate nu-i nici unul, nu putem face. Că nu sunt oameni cu care să poată face un asemenea post de radio. Dar aici la greci au! Fel de fel de oameni, profesori universitari, arhieriei, sau alții, se duc și vorbesc...

Am putea să luăm și noi modelul lor? La noi sunt trei posturi naționale de radio, și au emisiuni religioase. Sunt tineri care lucrează acolo. E bine?

E cel mai bun lucru!

Dar dacă unii dintre ei nu vor să rămână în lume, să-și mai bată capul cu această ocupație?

Ori rămâi în lume, ori nu rămâi, dar te duci și vorbești, și te ascultă oamenii.

Cineva s-a dus la mănăstire și vrea să-și facă un post de radio ortodox acolo, la mănăstire, cu călugării. La noi în țară. Ce credeți despre acest lucru?

E bine! Și aici la greci este așa ceva, la o mănăstire. Am vizitat și eu o mănăstire ca aceea cu vreo cincisprezece ani în urmă. Nu era mănăstire, dar era ca o mănăstire. Era o stareță acolo și împrejurul ei erau vreo cincisprezece-douăzeci de femei. Și avea o grădină colosal de mare, multe hectare, cu toate bunățile în grădina aceea. Și pe deal, pe munte, zidise o mănăstire mare, dar nu era terminată atunci când am fost eu. Și am întrebat-o pe una din ele: „Ce-i cu voi, de ce sunteți mirence?”. Și nu era bărbat să le ajute la nimic. Aveau mașină, cu care cărau fel de fel de fructe, le duceau departe și le vindeau acolo. Și a venit mașina aceea cu care cărau fructele, și era o femeie, sau o fată, care conducea mașina aceea. Și mașina s-a defectat. Ei, și femeia aceea n-a chemat pe nimeni, ea singură s-a băgat sub mașină, cu fața în sus, și a reparat-o. Și am întrebat eu: „Ce-i cu voi?”. Și au zis: „Noi suntem toate mirence, dar venim și ne cercăm, să vedem, ne putem face călugărițe, ori nu? De aceea n-avem aici nici un bărbat care să lucreze la nimic, toate lucrările – agricultură, vie, livadă – le facem noi. Și cercăm să vedem de ne putem face călugărițe”.

Dar un post de televiziune ortodox ar fi rău sau nu? Chiar dacă e periculoasă dependența de televizor.

Televiziunea e un lucru bun, dar să dai ceea ce e de folos.

Poate ar fi bine să fie un post de televiziune ortodox, dar asta cere foarte mulți bani.

Eu am auzit că s-ar fi spus că nu se poate face, că nu sunt nici bani, nici oameni pentru asta.

Asta e adevărat, costă foarte mult. E foarte greu să asiguri emisia, să organizezi timpul și toate, e muncă foarte multă. Trebuie bani mulți, trebuie oameni mulți. Și din ce-i plătești? Că posturile particulare de televiziune, care transmit toate porcăriile, scot bani, pentru că lumea se uită la porcăriile alea. Și ei bagă reclame, și reclamele se plătesc foarte bine. Dar când faci un post ortodox nu-ți dă nimeni nici un leu. Și atunci e foarte greu.

Guvernul ar trebui să dea.

Guvernului nu-i pasă de așa ceva.

Atunci Patriarhia.

Patriarhia se descurcă cu banii cum poate. Guvernul a făcut acum al treilea post național de televiziune: „Cultural”. Și acolo sunt mai multe emisiuni religioase. Asta a putut să facă guvernul. Tot e un lucru bun. Dar făcând emisiunile astea, tot te risipești. Ai răsplătă de la Dumnezeu pentru că le faci?

Sigur că da.

Părinte, dar să zicem că faci unele lucruri bune, după Dumnezeu. Totuși, te risipești cu ele. Și atunci simți că parcă n-ai fi cu Dumnezeu, parcă n-ai fi în Dumnezeu, pentru că a venit risipirea. Și atunci zici: „mai bine nu mai fac lucrul ăsta, chiar dacă e bun și e după Dumnezeu, ci fac ceva care să nu mă mai risipească”.

Dar de ce să te risipești, dacă sunt lucruri după Dumnezeu?

Te risipești, că trebuie să umbli în toate părțile, să-l cauți pe unul ca să-i iei un interviu, și așa mai departe, și începi să te risipești. Nu stai tot timpul într-un loc, la liniște și rugăciune.

Asta trebuie să o judeci singur. Adică să ai dreapta socoteală, ca să nu te vatămi. Dacă într-o parte te folosești, și-n cealaltă parte te vatămi, atunci muncești zadarnic. Te-ai folosit într-o parte, dar când ai lucrat în cealaltă parte, ai risipit, și atunci ai pierdut și ceea ce ai lucrat duhovnicește. Trebuie dreapta socoteală.

Mulți se angajează în lucruri bune, bineplăcute lui Dumnezeu, dar care îi risipesc, și pierd lucrarea lăuntrică, sau pierd din puterea ei.

Nu e bine. Trebuie dreapta socoteală, adică să te socotești: ce mă risipește și ce mă folosește. Dar te

înșeală de multe ori și ispititorul, și patimile tale.

Dar trebuie să fii întărit duhovnicește, să nu cazi.

Sigur, asta e prima condiție.

Altfel, cazi rău.

Ferească Dumnezeu! Dar tu încerci să-i îndrepti pe alții, să-i scoți din întuneric la lumină...

Cum trebuie să cugete cel care vrea să le vorbească celorlalți despre Hristos?

Spui așa: sunt dator să vorbesc oamenilor care nu știu cum trebuie să meargă pe calea adevărului, cum trebuie să se osârduiască, să se nevoiască să meargă după Adevăr. Adevărul nu e altul decât Iisus Hristos, Adevărul este Biserica. Adevărul nu e altul. Zice: „*Veniți la Mine toți cei osteniți, că nicăieri nu veți afla odihnă, decât numai la Mine*”. Să ne osârduim să ne despătimim. Și dacă avem duhovnici care ne sfătuiesc și respectăm cuvintele lor – că harul Sfântului Duh prin gura lor a vorbit – cu asta agonisești smerita cugetare. Oricât de înțelept ai fi, dacă n-ai smerita cugetare, cazi. Că nu este altă primejdie mai mare pentru mântuirea omului decât înălțarea minții...

Ne vorbește părintele Iulian de la Prodromu

Părinte, din discuțiile pe care le-ați avut cu mireni care v-au cercetat aici, la mănăstire, care credeți că sunt principalele probleme cu care se confruntă familia creștină în ziua de azi? Și care ar fi mijloacele de a face față acestor probleme?

Prea multe nu prea știu. Sunt aici mulți care-s veniți din țară, din România, muncitori care muncesc pe aici. Unii găsesc de lucru, unii găsesc chiar cu un preț mai puțin... Și din câte am auzit de la dânșii, problemele care sunt în țară sunt sărăcia, beția, or mai fi și altele, poate, dar asta știu eu.

Și cum s-ar putea face față acestor probleme, cum ar putea fi depășite?

Ei, păi... beția... prin a nu bea.... Ar fi cel mai bine. Eu nu pot, sau nu știu cum... Ar fi mai multe de vorbit. Sărăcia... zic și mă gândesc că la sărăcie trebuie oarecum muncă... Și la beție, trebuie să vorbească cu preotul. Să se ducă la mărturisit, să se mărturisească, să primească un canon și după asta, încet-încet, se poate lăsa și de beție.

În unele sate se duceau la preot și îi cereau să-i lege, sau puneau jurământ că un an nu beau, sau așa ceva. E bine?

Nu-i bine. Păi, el dacă are de băut, bea... Tocmai, își pune jurământ, și apoi îl calcă și... Totuși, totuși, să se abțină el. Să ia hotărâre. Să se gândească că își cheltuiește și banii, că, pentru a bea, îi trebuie bani, și își nenorocește și familia. Câte s-au auzit și câte s-au întâmplat: își bate femeia acasă, copiii fug și sunt speriați, și, din beție, câte nu s-au întâmplat... Așa că, trebuie să se gândească și el că e om, are min-te, poate judeca.

Un părinte mi-a spus că Sfântul Ioan Gură de Aur ar zice undeva că mulți oameni s-au înecat pe mare, dar și mai mulți într-un biet pahar.

Vă spun că nu-i vinovat vinul, că e pentru întărire. Iei un pahar, e pentru întărire, pentru un bătrân sau pentru oricine e obosit, un pahar, două, acolo. Dar e rea beția, necumpătarea, asta e rea.

Și cu sărăcia? Cu sărăcia se confruntă din ce în ce mai mulți oameni. Cum trebuie purtată crucea sărăciei?

Hm... asta ar fi o cruce?! Bine spus, e o cruce, și așa este: trebuie să ducem o cruce a sărăciei. Dar mă gândesc: în vremurile din urmă, în comunism – spunea cineva – i-au învățat pe oameni să fie leneși și să fure. Asta i-au învățat comuniștii și timpurile. Asta i-au învățat. N-a mai avut el, omul, gospodăria lui, să muncească și noaptea pentru copii sau ce-i trebuia. Gata, au trecut ca la normă, toate... când se întorceau de la lucru, mai furau de pe ici, de pe colo, s-au învățat... Așa a fost cu asta. Acum, nu mai știu cum e.

Pentru că e sărăcie, lumea spune: „N-avem bani!”, și ajung la altă problemă a familiei, ori la divorț, ori avorturi.

Adică, ajung să nu aibă copii, spunând că nu-i pot crește?

Da, așa. Mulți români zic: „cum să-l fac, când n-am cu ce să-l cresc, că acum n-o duc bine, că nu sunt pregătit”, că una, că alta...

Ei, nu-i crește el, îi crește Dumnezeu... Dacă doi tineri s-au luat în căsătorie, urmează o familie, să fie cu adevărat familie creștină. Atunci nu trebuie să faci avorturi, nu trebuie să mai recurgi la nimic. Nu te teme, că-i ține Dumnezeu!

Și totuși, se tem. Cineva avea un copil, îi venea și al doilea, și tot muritor de foame era. Și duhovnicul îi zicea: „Nu-i nimic, fă-l și pe al treilea, dacă vine!”. Și a trebuit el să se apuce mai mult de treabă, că totuși, nu pică nimic din cer... Dumnezeu nu aleargă după tine dacă tu nu te ostenești cât de cât.

Ce ți-am spus eu? Ca să ieși din sărăcie, trebuie muncă. Pentru că – uite, înainte, când eram la școală, era cartea de Citire în care scria cum să gonești sărăcia. Era un om sărac. Și cumpără el, acolo, niște lână, și zice: „Dă-te, sărăcie, mai la o parte, ca să pun asta aici!”. Și pe urmă a mai adus ceva, și iar: „Dă-te, sărăcie, mai la o parte, ca să pun asta acolo!”. Și a tot pus, de colo, de colo, până ce a gonit sărăcia din casă. Sărăcia prin muncă o gonești, prin muncă cinstită.

Unii n-au locuri de muncă sau spun că e prost plătită munca. Sunt munci pentru care trebuie să te pregătești mult înainte – de exemplu, să fii profesor – și ești foarte prost plătit, mai ales ca începător. De abia poți cu banii pușini de la salariu să-ți întreții casa, să-ți plătești chiria.

M-am gândit, de asta atâta lume a venit pe aici, prin Sfântul Munte, prin Grecia, atâția români: n-au cu ce trăi acasă. Fac aici o paranteză. Am găsit pe unii care munceau, așa cum munceau, și mai fumau. Și spune: „Părinte, mai fumez, nu mă pot lăsa!”. Măi, gândește-te, ai trei copii acasă, ești om sărac, ai femeia bolnavă acasă. Tu trebuie să bagi bani acolo. Ce bucurie au când primesc un ban de aici. Și tu-i dai pe foc? Periclitizezi și sănătatea ta. Îți spun: „De-acuma, nu mai fuma! Să strângi banii și să-i dai la copii, acasă”. Și pe urmă, cu chiu, cu vai, n-a mai fumat. Dar mai sunt unii care, oricum ar fi, mai fumează.

Aici, în Grecia, e foarte răspândit fumatul.

Da, dar ei au de unde. Pe aici e numai piatră. Ce să ne gândim, că țara noastră toată e plină și cu păduri, și cu de toate. Aici e piatră, e sterp, sute de kilometri nu folosești nimic.

Și totuși o duc mai bine ca noi.

Da, dar acuma, să ne gândim așa – m-au întrebat și alții: cum de e atâta sărăcie la noi, când avem o țară atât de bogată. Și am mai spus: totuși e ceva pentru care Dumnezeu ne pedepsește. Am fost o țară creștină, și totuși s-au făcut multe omoruri, adică avorturi care s-au făcut, că s-a auzit că la noi, în România, s-au făcut cele mai multe avorturi. Ei, uciderile acestea strigă la Dumnezeu, pruncii strigă.

Se miră lumea că nu plouă. Sau, când plouă, că plouă prea mult...

Da... și de asta ne bate Dumnezeu. Eu, bineînțeles, sunt aici, dar acolo, în țară, ne bate Dumnezeu.

Unii spun că viața de familie este o viață lipsită de trăire duhovnicească. Adică, având familie, griji, copii, soție, nu poți să înaintezi duhovnicește, te risipești. Iar cei care vor să-I slujească lui Dumnezeu, trebuie să se călugărească. Sunteți de acord cu această idee?

Nu sunt de acord! Păi cum? Un creștin bun poate să-și țină familia. Începutul unui creștin bun este: când se duce la preot să se spovedească, se spovedește, în cele patru posturi de peste an să se împărtășească. Măcar în cele patru posturi să se împărtășească cu Sfintele Taine... Miercuri și vineri să țină post – afară de bolnavi, cei bolnavi greu, care au un regim – dar cei sănătoși trebuie să țină post, să se ducă la preot, și atunci este un creștin bun. Asta una. Al doilea: rugându-se, îi ajută Dumnezeu. Îi ajută Dumnezeu să se descurce, chiar și în familie. Că dacă n-ar fi ajutorul lui Dumnezeu, n-am face nimic, cum a spus Mântuitorul: „Fără Mine nu puteți face nimic”. Așa și aici: trebuie să se roage, că mila lui Dumnezeu... Și tocmai, m-am gândit că nu vrea Dumnezeu să aibă prea mult, că atunci nu se mai gândesc la Dumnezeu.

Un pelerin din Cipru spunea că, acolo, Comunitatea Europeană și alții bagă o grămadă de bani, și lumea a început să se lipească cu inima de ei, și se gândește numai la bogăție, la case...

Da, da, da... și nu se mai gândește la Dumnezeu. Totuși, sărăcia îl apropie pe om de Dumnezeu.

Deci nu credeți că viața de familie este o viață lipsită de trăire duhovnicească. Se poate trăi duhovnicește și în familie.

Se poate, se poate! Păi, pentru ce sunt preoți acolo? Ce rost are preotul? Omul să-l întrebe pe preot despre ce are nevoie, să se ducă să se spovedească, să se sfătuiască, să întrebe ce să facă; se duce la biserică, dă un pomelnic și preotul se roagă.

Și preoții ar putea să ajute, să se ocupe și de asistență socială...

Bineînțeles că preotul are misiunile lui, preotul e un misionar acolo unde e.

Unii oameni, ca să câștige mai mulți bani, au două și chiar trei servicii. Lucrează foarte mult, zece- doisprezece ore pe zi. Sau, ca să fie la o firmă care plătește bine, chiar vreo câteva sute de dolari, iarăși trebuie să lucreze vreo zece ore pe zi. Și când vin seara acasă, frânți, zic că nu mai sunt în stare de rugăciune, mai mănâncă ceva și se culcă, și a doua zi o iau de la capăt.

Nu mai poate să mai facă nimic, da, așa-i... Unii vor să aibă prea mult, și dacă ar găsi ceva, ar lucra și noaptea, n-ar mai dormi... Și asta nu-i bun, asta e o lipire prea mare de bogăție.

Mirenii, spre deosebire de călugări, nu depun votul ascultării. În ce măsură mirenii trebuie să facă ascultare de duhovnicii lor?

Mai întâi trebuie să aibă „votul ascultării” de poruncile Domnului. Și spune acolo: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din tot cugetul tău”, și a doua, „pe aproapele tău ca pe tine însuși să-l iubești”. Asta e prima poruncă, și de asta atârnă toată Legea și Proorocii. Să ne gândim la poruncile Domnului, la ce ne-a poruncit Dumnezeu să facem. Pe urmă, oricare creștin, orice-ar fi, chiar dacă muncește, cum am spus, muncește din greu, și n-are timp să se roage, totuși, când vine acasă, să zică măcar „Tatăl nostru”, acolo, și, ce să faci, măcar cu asta...

Mulți, fiind obosiți, când vin acasă se uită la televizor fără să se gândească la faptul că ar putea face și altceva.

Ei, asta-i mai rău...

Că sunt obosiți și zic: „hai să mă-ntind, ia să deschid acum și televizorul”. Și văd un jurnal sau ceva care pare de folos. Dar după aia, ia să se mai uite și la cine știe ce...

Uite ce-i, că-i vorba de televizor... La televizor or fi și bune...

Dar în general sunt filme sau emisiuni impregnate de patimi și de idei păgâne...

Da, da... or fi și bune într-însele, dar să știi un lucru: că diavolul nu poate să câștige pe om decât, printre cele bune, băgând rele; sau, prin cele rele, trebuie să le bage și pe cele bune. Cu asta poate să câștige. Și fiind lumea atrasă mai mult spre rău, așa e... El vine obosit, și parcă îi trec toate când vede acolo la televizor...

Îl deconectează...

Da... Dar dacă ar lua o carte de rugăciuni, să citească un paraclis, acolo, n-ar putea deloc. I-ar veni somnul. El, acum, cât de obosit ar fi, curiozitatea asta îl aduce și nu doarme, cât de obosit ar fi. Ei, asta e un lucru rău, pe care diavolul l-a amestecat cu bine. Prin asta poate să-l câștige pe om.

Și cum se poate contracara influența televizorului?

Trebuie evitată, bineînțeles... Sunt obosit, sunt obosit, păi „televizorul” meu este să fac o rugăciune și să mă culc. Dar când mă gândesc: duminica, sărbătoarea, cât timp liber are? Nu se roagă atunci! Dacă n-are o carte de rugăciuni în casă, trebuie să-și procure, bineînțeles! Trebuie să aibă fiecare o carte de rugăciuni, să citească sărbătoarea. Decât să se ducă pe la altele, să-și piardă ziua cine știe pe unde, să citească, acolo, o rugăciune, să citească o carte, *Viețile sfinților*, sau altele. Înainte, bătrânii, pensionari chiar, la oraș, își luau o carte, seara, până târziu, luau *Viețile sfinților*, erau cele mai frumoase *Viețile sfinților*, și citeau toată noaptea. Acuma nu mai este asta. Oamenii, chiar bătrâni fiind, pensionari sau ce-s, pun televizorul și asta e!

Dar unii zic că dacă nu ești informat pierzi, pierzi totul. Dacă nu ești informat la timp poți să pierzi bani... este această nebulie, această obsesie a informației în zilele noastre. Și dacă nu te uiți la televizorul care te informează cel mai mult...

Asta e o nebunie.

Cum recomandați să se informeze oamenii? Mai mult de la radio? Parcă radioul nu creează așa o dependență. Sau din ziare.

Mda... de la radio, și din ziare... Da, informații. Dar omul trebuie să-și caute plăcerea mai mult în rugăciune. Plăcerea rugăciunii, mai mult decât lucrurile. Dar uite. Îl atrage mai mult. Că a pus diavolul, el a știut, a pus amestecat binele cu răul. Că el a știut că pe om îl atrage răul. Așa că, ce să facem?

Și atunci, e mai bine să nu se uite deloc?

Dacă are ceva bun... Mai pun ei câte o casetă cu o predică, sau ceva bun, sau văd ceva...

Mai poți să vezi și lucruri bune.

Da, poți să vezi, dar să eviți ce e rău. Să eviți ce e rău. Dar tocmai asta atrage.

Despre votul ascultării ați spus că pentru mireni e înțeles mai ales ca ascultare de Dumnezeu. Duhovnicul are dreptul să impună, ca în mănăstire, când spune: „faci așa!” și tu trebuie să faci? În lume e la fel, poate să impună, sau e mai degrabă un sfătuitor?

Duhovnicul trebuie să țină cont de toate, că el știe ce familie are omul, numeroasă, câți copii are, ce fel de om este, trebuie să știe tot, să știe ce rugăciune să-i dea fiecărui om, să știe cu ce se ocupă, ca să poată chivernisi pe fiecare cum e mai bine, pe unul într-un fel, pe altul într-altfel, așa-i duhovnicul.

În mănăstire e așa: „Părinte, binecuvântează să fac asta, sau asta”, dar în lume nu poți să fii tot timpul cu duhovnicul.

Nu, nu poți fi tot timpul. Dar trebuie să te duci la preotul de acolo de unde ești și să-l întrebi de orice. Că el trebuie să te primească. Ai un necaz, trebuie să te primească, că asta e misiunea lui. Trebuie să-ți spună, să te învețe.

Unii încearcă în lume un soi de ascultare călugărească. Adică stau tot timpul în jurul duhovnicului și fac ce le cere acesta, cât mai amănunțit. E un lucru bun sau nu? Sau exagerează?

Asta în lume?

Da, în lume. Un mirean, căsătorit sau nu, încearcă să aibă o astfel de legătură, aproape călugărească, cu duhovnicul său.

Crezi că preotul de acolo are timp să stea așa? El îi spune: „vii la ora cutare și te spovedești”, îți spui necazurile și ai plecat, nu? Acolo în familie trebuie lucrul ăsta. Va să zică, copiii trebuie să asculte de părinți, bărbatul cu femeia să se înțeleagă amândoi să facă ceva, dacă fac ceva bun, să se înțeleagă în privința asta...

Ascultarea unuia față de altul.

Da, da.

Cum se poate duce o viață de sfințenie în lume, unde sunt ispite la tot pasul?

De sfințenie... Tot așa, să fie cât mai aproape de spovedanie, de preot, să se spovedească și să se împărtășească, și atunci se apropie de Dumnezeu, se apropie de sfințenie. Să crească copiii în frica lui Dumnezeu, să-i oprească să facă lucruri rele.

Dar Dumnezeu ne-a dat porunca: „Fiți sfinți, precum și Tatăl vostru din ceruri sfânt este”. Când un mirean se gândește la viața de mănăstire, își dă seama că acolo sunt toate condițiile prielnice ca să devină sfânt. Dar pentru ca un om din lume, cu familie, să devină sfânt, ce fel de viață ar trebui să ducă?

Să aibă viață curată. Să ai o viață aproape de Dumnezeu. Că, având o viață aproape de Dumnezeu, trebuie să cauți, oricând, mai întâi să faci fapte bune. Orice ți-ar face cineva, trebuie să mai înghiți, adică să mai rabzi. Dacă ți-ar face ceva, mai închizi ochii și mai lași. Chiar dacă e o nedreptate, îți face cineva o nedreptate, lasă că Dumnezeu o să-ți dea, mai rabdă. Asta e o faptă bună pe care trebuie s-o faci cineva. Asta e ca să ajuți pe cineva. Și pe urmă, rugându-te. Rugându-te cum poți. Nu poți să citești atâta, dar zi: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”, o rugăciune scurtă. Sau, dacă știi, „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu”, este o rugăciune a Maicii Domnului, foarte frumoasă, ca asta care se cântă la privegheri: „Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te, ceea ce ești plină de har, Marie, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui

tău, că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre.” Ei, asta poate o fi mai lungă, dar asta, o parte dintr-înșă, s-a mai înmulțit, bineînțeles, la biserică, dar e adusă din cer, de înger. Îngerul Gavriil i-a adus-o Născătoarei de Dumnezeu: „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Marie, Domnul este cu tine.” Așa i-a spus.

Unii duhovnici dau canon ucenicilor lor din lume să învețe rugăciuni pe de rost: paraclisul Maicii Domnului, acatiste, psalmi, rugăciuni de seară, de dimineață... Chiar pe drum, cât merg până la servicii, să zică din ele cât pot.

Da, asta e bun. Să zică cât pot. Dar o rugăciune lungă nu pot să zică, decât una mai scurtă, să se lipească de inimă, de minte. Măcar să zică: „Doamne, ajută-mă! Doamne, ferește-mă de rău! Ajută-mă, Doamne, astăzi, și ferește-mă să fac păcate, să nu greșesc înaintea Ta...” Tot rugăciune e și aceea. Și măcar asta să zică.

Există tot felul de ispite, mai ales prin orașe sunt foarte multe imagini care îndeamnă la păcat, și care îți pătrund prin ochi în inimă, în minte. Cum să te ferești? Să stai cu ochii în jos tot timpul?

L-a trimis starețul pe ucenicul lui la Alexandria. Și i-a spus: „Du-te până la Arhiepiscop și să-mi aduci asta”, sau „Dă-i plicul ăsta”. Și el, când a venit înapoi, l-a întrebat: „Ce-ai văzut acolo?” „N-am văzut pe nimeni decât pe Arhiepiscop.” „Cum, n-ai văzut nici un om, nici o vietate?” „N-am văzut nimic.” Ei, acum nu zicem așa, dar, oricum ar fi, măcar să-ți păzești ochii, să ai rugăciunea în minte: „Doamne, păzește-mă!” și, cu rugăciunea, te păzește Dumnezeu.

În ziua de astăzi au crescut neînțelegerile dintre tineri și vârstnici, s-a amplificat această ceartă între generații. Înainte vârstnicii spuneau: „Nu mai sunteți ca pe vremuri, nu mai aveți credință...” Acum s-a ajuns la situația paradoxală ca unii tineri să fie mai apropiați de Biserică decât părinții lor care au trăit în vremea comuniștilor. Pe de altă parte, libertatea în mediile tinerești este înțeleasă ca o revoltă față de tot ceea ce înseamnă educație - adică să te dădăcească acolo, să-ți zică: „fă așa, așa e bine, astea-s valorile societății”. Tinerilor nu le place să le bagi în față fel de fel de valori ale societății, ei vor să fie liberi. Revoltă, asta înțeleg ei prin libertate.

Libertate! Bineînțeles că libertatea, cum vrea să o înțeleagă lumea, o spune aici, la I Petru 2, 16. Asta-i libertatea. Dar acum tinerii, copiii, zic că e dreptul omului, adică sunt liberi ca să nu mai fie dojeniți de tată când fac ceva rău, să nu-i mai tragă cu varga, cum zice Sfântul Ioan Gură de Aur, va să zică să nu-l mai certe, să-l lase în voia lui să facă toate păcatele. Așa, ca părinte, trebuie să-l ții din scurt, să nu-i dai voie să facă orice. Și atunci el se răzbină și zice: „nu, eu sunt liber!”.

Dar cum pot evita părinții tensiunile dintre ei și copii? În Apus deja se pune problema că un părinte n-are voie să-și lovească copilul, că poate să piardă dreptul de a-i mai fi părinte. Se consideră că este vremea dialogului, că ar trebui ca părintele mai mult să îl sfătuiască pe copil, nu să îl oblige sau să îl forțeze.

Părintele trebuie să aibă o înțelepciune mare ca să-și poată apropia copilul. Dacă vede că nu și nu, atunci să întrebuințeze o cale mai aspră. Dar cu puțină dragoste îl poate atrage, că părintele își vede copilul, îl vede cu toate lipsurile lui. El știe cum să-l atragă, ce să-i spună. Dacă vede că nu merge cu dragoste, atunci cu asprime.

Cam până la ce vârstă pot să fie „altoiți”, loviți, copiii mai mici? Sau poate că e mai bine să nu-l lovești?

Trebuie învățat de mic, să vadă de la părinți ceva. Dacă părinții au ceva neajunsuri, copilul îndată vede lucrul ăsta. De mic trebuie învățat: „asta se poate, asta nu se poate”. Așa să crească el, în mediul ăsta, așa, ca să fie drept, să nu fure, să nu se atingă de ce nu-i al lui. Și când e nevoie trebuie să-l pedepsească dacă nu ascultă. Și încă una: trebuie să se mai roage lui Dumnezeu, ca Dumnezeu să le poată îndrepta pașii copiilor lor.

Un părinte din Grecia, părintele Epifanie de la Atena, zicea într-o carte: „să vorbești mai mult lui Dumnezeu despre copiii tăi, decât copiilor tăi despre Dumnezeu”. Adică îi îndemna pe părinți să stăruie în rugăciune.

Da, ca să te rogi lui Dumnezeu să le poată îndrepta pașii copiilor, bineînțeles, ca să fie copiii cuminți, așa e.

Dar uneori, pedepsindu-și sau bătându-și copiii, ți se poate stârni patima mâniei. Dă în el, și poate da prea tare.

Trebuie dreapta socoteală. Că tu simți, că e copilul tău, și-i simți toate manifestările lui. Așa trebuie să te porți. Când e vorba de muștrare, muștrare; când nu, să-l mângâi. Așa trebuie să-i crești, cu mare înțelepciune. Că se poate să bagi în copil o frică, și frica asta e o boală. Îi bagi o frică de mic – s-a întâmplat de multe ori asta. Trebuie cu mare înțelepciune să crești copiii.

Da, era un caz în care copilul, când îl vedea pe tatăl său, aproape făcea pe el de frică, dacă nu chiar făcea.

Da, au fost cazuri, unii s-au spânzurat, au sărit de la etaj, și au murit copiii... din cauza tatălui, că era prea aspru.

Ce sfaturi dați părinților ai căror copii au luat-o pe drumuri greșite? Sunt mulți părinți, mai apropiați sau nu de Biserică, care toți suferă de faptul că nu-i ascultă copii care sunt deschiși față de curentele astea de acum, de la discotecă până la cine știe ce păcate grozave, a apărut acum în România această plagă din Apus, a drogurilor, care-i duce până la moarte pe unii dintre ei, mai ales pe adolescenți.

Mai întâi trebuie să se gândească părinții la cum i-au crescut ei înșiși. Cum i-au crescut pe copii. Nu cumva au făcut numai voia lor, sau i-au lăsat să crească și nu i-au muștrat când au văzut că fac vreun lucru rău. Să se gândească mai întâi că poate nu i-au crescut în frica lui Dumnezeu. Al doilea, trebuie să se gândească să se roage mai mult pentru dâșii. Tot așa, trebuie toate, toate, toate aduse la Dumnezeu. Numai El poate. Că spune așa: „*ce nu e cu puțință la oameni, e cu puțință la Dumnezeu*”. Așa spune. În trei locuri găsești în Scriptură: la Matei, Marcu și Luca. „*Ce nu e cu puțință la oameni, e cu puțință la Dumnezeu*”. Adică ce nu se poate, când omul nu poate să facă nimic, la Dumnezeu, se poate.

Cum a fost cazul Fericitului Augustin. Mama lui a plâns ani de zile după el, că trăia și în desfrâu și în păgânism. Și totuși, până la urmă a avut o schimbare radicală.

Dacă e o mamă bună, poate să aibă un fiu bun.

Se poate observa că acei copii care au ajuns să aibă probleme le au mai ales din două motive care țin de relația lor cu părinții. Una: copiii de bani gata, cu bani prea mulți dați copiilor care nu au fost învățați cu modestia, cu sărăcia, să-și câștige singuri, cât se poate, sau să se întindă cât le este plapuma, și-n tot cazul, să nu ducă o viață de asta... Având mulți bani, uită de Dumnezeu, duc o viață opulentă, își permit orice.

De bani gata!

Și a doua problemă, copiii care simt că nu sunt iubiți de părinți, care iarăși încep să ducă o viață teribilă, pentru că în familia lor nu își găsesc liniștea. Și atunci încearcă să și-o găsească în afară.

De asta părinții trebuie să fie foarte înțelepți cu copiii, cum să-i crească. Cum îi cresc, așa îi vor avea, și când vor muri ei, i-or pomeni după ce-or muri, se vor bucura de dâșii. Cum îi vor crește.

De multe ori părinții transmit propriile lor patimi copiilor.

Asta e cel mai rău.

Acum, altă problemă. Nu rareori, copii proveniți din familii necredincioase se apropie de Dumnezeu. Pe lângă problema copiilor necredincioși, există și problema inversă: copii care s-au convertit, unii chiar vor să meargă în mănăstire, și au probleme cu părinții care nu prea cred în Dumnezeu, și așa mai departe. Și părinții nu-i înțeleg, îi muștră pentru faptul că duc o viață cuviincioasă. S-a ajuns până acolo încât există părinți care îi duc pe copii la case de toleranță, le fac cadou femei, că au împlinit o anumită vârstă. Sau se țin de capul lor: „De ce vrei la mănăstire? Însoară-te, că-ți dau eu nu știu ce...” Sau îi întreabă: „De ce mergi la biserică și nu la discotecă?”. Sunt părinți de felul ăsta.

Ei, păi la asta... Când vede că e greu să facă un lucru bun, nu mai trebuie să mai asculte, bineînțeles, de părinți. Că dacă părinții îi duc pe copii în prăpastie, atunci copiii nu trebuie să mai asculte. El trebuie să ia o cale de acumă, o cale ori de mănăstire, ori de familie.

Se potrivește aici cuvântul acela al Scripturii: „e mai bine a asculta de Dumnezeu decât de oameni” (Faptele Ap. 5, 29).

Cum spunea Sfântul Apostol: ce e mai bine, să ascultăm de voi sau de Dumnezeu? Că spuneau fari-

seii, iudeii: „Să nu mai spuneți cuvântul Nazarineanului, să nu mai vorbiți despre dânsul...” Și atunci, cum e bine: să ascuți de oameni sau de Dumnezeu?

Dar tinerii, cum pot să își apropie părinții de Biserică?

Păi, cum... Mai găsesc bătrâni, dacă au bunici. Că bunicii întotdeauna au fost mai credincioși. Prin bunici, să vorbească părinților. Direct nu pot să discute, gură la gură, că pe copil nu-l ascultă. Dar prin bătrâni...

Părintele când îl vede pe copil spune: „ce, vii să-mi dai mie sfaturi?”

Da, trebuie să apeleze la bătrâni, ca să-l ajute. „Că uite, măi, copilul tău, uite așa, așa, nu ești bucuros?”. Și ascultă de un bătrân. Și numai asta poate să facă.

Dar numai atâta?! Și o rugăciune, și toate celelalte pe care le-ați spus că trebuie să le facă părinții pentru copiii lor ar putea să le facă și copiii cu părinții lor care sunt departe de Dumnezeu. Și cu sfaturi. Să le spună: „uite de ce cred așa, de ce fac așa, nu te supăra, tată, nu te supăra, mamă...”

„Nu te supăra, tată, așa mi-a spus preotul!”

Da, dar părintele poate zice: „A, popa ăla care te învață și-ți face!”. Câte cazuri de acest fel nu există... Îl sunau pe preot acasă: „Ce-ai făcut, dom'le, mi-ai distrus copilul! Nu ți-e rușine, ticălosule! Te dau la patriarh!”. Odată erau niște copii care, în loc să se joace pe maidan, veneau la biserică. Și a venit tatăl, cu o falcă-n cer și una-n pământ, și l-a certat pe preot: „Ce faci aici? Las' că știu eu, îți bați joc de copiii mei! O să te reclam la patriarh!”

De asta am spus: bătrânii! Că de un bătrân ascultă. Un bătrân, oricare ar fi: „măi, uite ce e, faceți și voi, ...” Și știe un bătrân ce trebuie, ca să-i poată aduce pe ei.

Unii părinți, când văd că copiii lor se apropie de Dumnezeu, mai rău se supără. Zic: „Ce fel de Dumnezeu ești, că m-ai lăsat și fără copil?”. Dacă pleacă la mănăstire, și mai e și singurul copil, părintele e disperat, zice: „Ia uite, mi-a luat lumina ochilor”

Dacă părinții sunt necredincioși, nu se duc la biserică, nu se duc la preot, tare-i greu. De-acum e nevoie ca alții să se roage pentru dânșii.

Așa... Oamenii au parte de multe necazuri în viață. Și-n loc ca prin ele să se apropie de Dumnezeu, mai mult se îndepărtează, ajungând chiar să Îl hulească. În ce fel ar trebui să primească oamenii necazurile?

Tare-i greu cu asta. De mare înțelepciune este nevoie la lucrul acesta.

Vorbiți-ne un pic despre teologia necazurilor, despre necazuri, despre cum ar trebui să se raporteze oamenii la necazuri. Pentru ce sunt date necazurile de Dumnezeu? Spre îndreptare? Uneori oamenilor li se pare că Dumnezeu e rău, că vrea să îi chinuiască.

Când vin necazurile, omul trebuie să se gândească: oare eu cum am fost în fața lui Dumnezeu? N-am greșit deloc? Sunt curat în fața lui Dumnezeu? Că fiecare, în fața lui Dumnezeu, știe câte păcate a făcut, și câte i-a răbdat Dumnezeu... Va să zică, mi-a dat Dumnezeu necazurile astea pentru păcatele mele. David a fost împărat, și era împăratul lui Israel, cel mai mare împărat – că credința cea mai mare era a poporului Israel, restul erau păgâni – și o împărăție atât de mare, a lui David! Când l-a izgonit Abesalom de acasă, și i-a luat țiitoarele, și a făcut atâtea blestemății, și l-a fugărit din casă, el s-a dus cu suita lui, cu un grup care mai era pe lângă dânsul, a fugit de-acasă, că l-a urmărit Abesalom, să-l omoare. Și când se urca sus, la Ierusalim, de jos, de la Ghetsimani, este un drum care apucă sus, pe Muntele Măslinilor, și pe acolo trecea David cu suita lui. Și Șimei, un nemernic, a azvârlit cu pietre într-însul, țipând: „De-acuma nu mai ești rege, de-acuma te fugăresc toți...” Și-atunci, unul din suita lui David a zis: „Împărate, dă-mi voie să-i iau capul, fiindcă te ocărăște!”. Și David a răspuns: „Să nu-i faceți nimic, pentru că Dumnezeu i-a poruncit așa, pentru păcatele mele”. A avut și el, cum se spune, păcatele lui. „Pentru păcatele mele sunt izgonit. Lăsați-l în pace, nu-i faceți nimic. I-a poruncit Dumnezeu...”

Dumnezeu a vorbit prin gura lui Șimei.

Așa trebuie să gândim și noi: pentru păcatele mele mi-a venit necazul ăsta și trebuie să-l rabd. Și Dumnezeu m-o ierta.

Da, dar oamenii care nu prea merg nici pe la biserică spun: „Dumnezeu nu știu ce are cu mine, că

eu n-am făcut nici un păcat, n-am omorât pe nimeni”. Cineva ținea odată o teorie cum că n-a omorât pe nimeni, că n-a stricat nici o fecioară, și atâta!

Păi numai astea-s păcate?

Poate că dacă tot se agăța atâta de ele, probabil sunt singurele două pe care nu le-a făcut!

Trebuie să se gândească omul, în viața lui, câte n-a greșit. Dacă noi și numai cu gândul ne-am gândit ceva rău în fața lui Dumnezeu, am gândit c-am să-i fac ceva rău cuiva, sau m-am gândit să-i fur ceva, ei, asta e un păcat, un păcat mare! Cum spune: „*orice nedreptate este păcat*”. Asta la Epistola 1 Ioan, 5 cu 17.

Din ce în ce tot mai multe familii se destramă. Și în lumea întreagă, și-a venit din lumea întreagă și la noi această plagă a divorțurilor. Motivele sunt foarte variate. Care credeți că ar fi totuși motivele divorțurilor? Și ce s-ar putea face?

Eu cred că... de prima dată... să-ncepem de prima dată. Până la cununie, nu s-au dus la preot să se spovedească, să se-mpărtășească. Când a vorbit cu fata, când au vorbit doi tineri, ... astea-s păcate pe care le-au făcut până la cununie. După cununia legitimă, el s-a format, de-acum are familia lui, are femeia lui, gata, nu mai e păcat. Dar atunci e păcat. Sunt păcate, și-i cunună preotul așa, nemărturisiți, neîmpărtășiți – ar trebui să se-mpărtășească cu Sfintele Taine, că așa trebuie să spună preotul, dar... așa era înainte, acum... mai greu.

S-a pierdut lucrul acesta. Prin unele părți din Ardeal se mai ține, dar în alte zone ale țării s-a pierdut obiceiul de a spovedi și de a împărtăși cei doi viitori miri. În vechime, Sfânta Cununie se făcea chiar în cadrul Liturghiei.

Da, da... Și se împărtășeau, și de-atunci formau o familie adevărat creștină. Dar acum? Au făcut păcate peste păcate înainte de cununie. Cum să mai fie familia aceea? Divorțează, se destramă...

Probabil că ține și de relația dintre cei doi, ceva nu merge... Uneori mai sunt și părinții unuia dintre soți care „ajută” să aibă loc divorțul.

Mai este și un lucru: că înainte de a se căsători doi tineri, trebuie să se roage și unul și altul, să se roage lui Dumnezeu; el – să-i dea o soție bună și ea să-i dea un soț bun, să nu bea, să n-o bată. El – să nu fie destrăbălată. Trebuie să se roage amândoi. Trebuie să se ducă la preot, să-i învețe el, dar trebuie să se țină și de biserică, să se spovedească înainte și el și ea. Și să se roage la Dumnezeu mai înainte de a se cununa.

Mulți tineri nu știu ce implică și cum este căsătoria, cum să se comporte cu celălalt, cum să facă să fie de-un gând împreună. Că vin încet-încet ispitele, sărăcia, și necazurile, și ajung să se despartă. Mai e problema părinților, părinții zic uneori că e mai bine ca tinerii să se despartă... Sunt multe probleme de genul acesta.

Dar ei nu știu pentru ce s-au luat amândoi, pentru ce s-au căsătorit? S-au luat pentru a munci împreună, a face copii, să fie o familie de creștini buni, și pentru copii.

Ar trebui să se căsătorească gândindu-se că familia le va fi calea mântuirii.

Bineînțeles că dacă e o familie creștină se mântuiesc amândoi... Dar vreau să spun: pentru naștere de copii, pentru asta! Nu-i că: „Mă iubește și-l iubesc!” și atât, pentru poftă! Pentru asta se fac toate avorturile. Și cuvântul pe care l-a lăsat Mântuitorul: „*Creșteți și vă înmulțiți!*”...

De multe ori, certurile pornesc de la creșterea copiilor, că zic că sunt prea mulți, și nu au bani să îi crească și cad în deznădejde. Și mai e și o altă problemă: unii părinți nu au copii și suferă mult din această pricină. Ce pot face?

Unii-i omoară și unii nu-i au... Să înfieze copii de la cei care n-au nevoie de dânșii. Să-i cumpere. Cum cumpără străinii de la noi din țară și-i duc în altă parte, așa să cumpere și ei.

Dar multe femei se simt neîmplinite dacă nu au copii, ar vrea să aibă propriul lor copil.

Ca să ajungă să aibă copii să se roage la Dumnezeu. Începând de la Avraam: Sara n-a avut copii. Și s-a rugat lui Dumnezeu. Și a venit Sfânta Treime, când a venit la stejarul lui Mamvri. Și i-a zis: „*La anul, pe vremea asta, vei avea copil*”. Și Sara încă a râs, că zice: „*Sunt de nouăzeci de ani, să am copil la vârsta asta?*”. Și Dumnezeu, Sfânta Treime – că au venit trei îngeri acolo – a întrebat: „*De ce ai râs?*”. „*N-*

am răs!”. „Ba ai răs. Nu crezi cuvântul lui Dumnezeu?”. Și i-a dat Dumnezeu copii, la vârsta aceea. Pe urmă, Iacov cu Rahila n-au avut copii, și le-a dat Dumnezeu copii. Isaac, iarăși.

Toți copiii aceștia născuți cu multă rugăciune din partea părinților au și aduc și mari bucurii. Și în zilele noastre cei care își doresc cu dinadinsul copii și fac multă rugăciune, până la urmă Dumnezeu le dăruiește și au, tot așa, multe bucurii de la copiii aceia. Copiii sunt evlavioși, luminați, sunt oameni de toată isprava.

De-aia, că-i pe rugăciune!

Ei devin rod nu numai al unirii trupești, ci și al rugăciunii.

Al rugăciunii, da... Ca Ioachim și Ana, care au născut pe Maica Domnului...

... și Zaharia și Elisabeta...

Și mama proorocului Samuil, și câți încă... Da, așa a fost.

Cred că acesta e un cuvânt de încurajare pentru mamele care își doresc mult copii, pentru că acesta e lucru binecuvântat de Dumnezeu și până la urmă Dumnezeu le poate da pe măsura credinței și a dorinței lor bune.

Da, să se roage, să se roage ca să aibă copii.

Viața de familie este o viață plină de probleme, timpul soților fiind de obicei rezervat treburilor casnice. Că te duci la muncă, dar când te întorci, trebuie să le faci și pe cele din casă, să-ți crești copilul, să mai stai să te joci un pic cu ei, când sunt mici, să stai de vorbă cu el, cu lecțiile, cu poveștile, cu gătitul, cu cumpărăturile. Și așa, nu prea rămâne timp pentru rugăciune. Ce este de făcut, să se renunțe la rugăciune sau să se renunțe la treburile casei?

Rugăciunea? Bineînțeles, n-ai să stai ore întregi la rugăciune. Când ai timp – de sărbătoare – poți să citești paraclise, sau așa... Să nu pierzi timpul cu lucruri deșarte, cu televizor și cu altele. Poți să faci rugăciunea. Dar o rugăciune scurtă o poți face și când te duci la lucru: „Doamne, ajută-mă, Doamne...” sau: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”. Dacă te-ai obișnuit să-ți faci rugăciunea o dată cu răsufierea, te rogi oricând. O rugăciune scurtă, și te rogi! Chiar lucrând ceva, ocupația pe care o ai, sau când gătești. Mai stai pe un scaun, și zici „Doamne, Iisuse...” acolo...

Dar nu toți oamenii simt atâta folos, rugându-se pe apucate. Mai ales la începătorii, cum spune un-deva Sfântul Grigorie Palama, că începătorul este foarte condiționat de timp și loc. Adică el trebuie să stea cumva să se roage, să se retragă undeva, iar când ajunge mai desăvârșit, se face întregul pământ biserică.

Asta e pentru a începe să se altoiască în inimă rugăciunea asta - „Doamne, Iisuse...”. Că dacă se altoiește aici, atunci, vorbind cu cineva, rugăciunea merge. Dacă faci un bine, sau te gândești să faci un bine; dacă vorbești ceva de folos – e o rugăciune. Să nu crezi că nu e rugăciune acolo. „Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu”, spune Mântuitorul. Așa că, dacă sunt doi, vorbind duhovnicește, ceva din Scriptură sau așa, e și Dumnezeu acolo, în mijlocul lor. Și e rugăciune. Aceea nu-i rugăciune? După ce ai plecat de-acolo, de-acuma fă-ți o rugăciune: „Doamne, Iisuse...” sau altceva, și e rugăciune asta. Să nu crezi că nu-i rugăciune. Și spune chiar în Pateric: „nu-i rugăciune numai când se roagă, rugăciunea este când te rogi permanent”. Și spune Sfântul Apostol Pavel, la Tesaloniceni 5 cu 17, spune așa: „Rugați-vă neîncetat”. Așa spune el. Toată lumea se roagă, nu spune numai pentru călugări, ci pentru oricine: „Rugați-vă neîncetat”. Și acum, gândește-te: cum să mă rog neîncetat? O rugăciune cât de scurtă: „Doamne, ajută-mă, Doamne”, sau, dacă ai un necaz, a venit necazul peste tine: „Ajută-mă, Doamne, fă cum faci...” , și roagă-te. Și atunci te gândești. E scris acolo: „Bate și ți se va deschide”.

Dar rugăciunea nu e și o stare de suflet? Că zice: „Bucurați-vă pururea, rugați-vă neîncetat...” Trebuie să fie și o stare duhovnicească... Poate nu poți să spui totdeauna o rugăciune. Poate că atunci când ai ceva mult prea complicat de făcut și nu poate să-ți fie mintea la rugăciune, e bine să ai măcar o stare de bucurie în Dumnezeu. Bucuria asta de a fi cu El.

Uite ce e, îți spun un lucru: Dacă te-ai ruga când plângi, ori când ai avea necazuri, eu cred că mai mult îți primește Dumnezeu rugăciunea aceasta, în genunchi stând și plângând, cu lacrimi, spunând: „Doamne, nu mai pot, nu mai pot, ajută-mă, știu că Tu poți, că ești Dumnezeu, poți!”. Ce crezi că n-ar

veni ajutorul? Ar veni. Sfânta Maria Egipteanca, când era în pustia Iordanului și veneau necazurile și ispitele peste dânsa, cădea la rugăciune în genunchi și nu se scula de acolo până ce nu venea harul lui Dumnezeu. Că poți să stai acolo și-o noapte, și-o zi, sau două zile, acolo jos, la rugăciune. Și-n necaz, și-n bucurie. Dar eu cred că cel mai mult s-a rugat în necaz, plângând. Ce mare este rugăciunea cu lacrimi! Cea mai mare rugăciune este rugăciunea cu lacrimi, din inimă.

Despre nevoie, Sfântul Ioan Scărarul spunea că îți zdrobește trupul care, fiind zdrobit – cum sunt strugurii când îi zdrobești și curge mustul cel dulce din ei – fiind zdrobit, curg lacrimile dătătoare de bucurie.

Până ce nu plângi din inimă, nu plâng nici ochii. Inima trebuie să plângă mai întâi. Din inimă ies toate – ori bucurii, ori necazuri, ori rugăciunea pe care i-o spui lui Dumnezeu, din inimă ies. Și dacă e atinsă inima, plâng și ochii.

Într-o cateheză care vorbește despre dobândirea lacrimilor, Sfântul Simeon Noul Teolog spunea: „când te pui seara la rugăciune, mai întâi te bucuri, Îi mulțumești lui Dumnezeu pentru toate câte ți-a dat, și după aceea, la sfârșit, să începi să te gândești: cât ai înșelat tu dragostea lui Dumnezeu, în ziua aia, cât?”. Asta e o rugăciune care cred că nu-ți ia mult timp, dar e foarte pătrunzătoare la inimă.

Toate-s bune, toate, toate, să aduci lacrimile. Mi-aduc aminte, eram cu un bătrân, după război. Eram la o vie a mănăstirii. Eram cu un bătrân și el nu prea auzea. Eram acolo, la vie, era o casă acolo și stăteam acolo și mai păzeam, mai lucram la vie, acolo. El nu prea auzea, era cam surd și vedea, când ne culcam seara, noaptea, și când credea el că am adormit, se scula încet, încet, ca să nu-l simt eu, și stătea într-un colț, acolo, și începea să se chinuiască să plângă; că nu-i veneau lacrimi, dar se chinuia să plângă. Și stătea câte o oră acolo... și Dumnezeu poate îi primea... Am găsit undeva că chiar dacă nu ai lacrimi, dacă te chinuiești să plângi, Dumnezeu îți primește și aceea, ca lacrimi. Darul lacrimilor – că e un dar, vine de la Dumnezeu... Și bătrânul ăsta plângea acolo, câte un ceas, pe urmă se ridica de acolo și se ducea să se culce. După aceea, îmi făceam și eu canonul de metanii, așa, pe întuneric. Asta am vrut să spun: se chinuia cineva așa, un bătrân, ca să plângă.

La o mănăstire a venit un om care era meșter. Avea ceva de lucru pe la mănăstire. Și făcea foarte multe metanii. Era om la vreo cincizeci de ani, avea o droaie de copii, vreo zece. Și spunea: „Soția mea deja e obișnuită. Seara, dacă nu-mi vine somnul, mă dau jos din pat și încep să fac metanii și zic rugăciunea lui Iisus”. Și povestea, și era așa cam simplu, povestea cu simplitate de niște stări duhovnicești foarte înalte. Zicea: „Eu am auzit de rugăciunea lui Iisus”, și spunea cum face, și cum simțea el în inimă niște lucruri. El vorbea din experiență exact despre cele de care scrie în Filocalie.

Iaca, la oameni din aceștia simpli, tocmai aici vine harul lui Dumnezeu. Și, fără să știe mare filosofie, mare teologie, lui, îndată, din simplitatea lui, îndată îi vin și lacrimi, și rugăciunea care vine... Era undeva, într-o carte. O femeie, zice, a învățat rugăciunea în opt luni, „Doamne, Iisuse...”, a învățat rugăciunea inimii.

Aici era problema asta, la ce să renunțe: la rugăciune sau la treburile casei? Trebuie să renunțe la vreuna dintre ele? Că dacă renunță la treburile casei, se povârnește casa...

Nu, nu, să nu renunțe nici la rugăciune, nici la treburile casei. Să zică rugăciunea așa cum poate. Că poate să zică rugăciunea: „Doamne, nu mă lăsa! Doamne, ajută-mă!”. Și asta e rugăciune.

Și să încerce să-și facă seara sau dimineața un program de rugăciune soțul cu soția, cu copiii? Să se roage cu voce tare sau fiecare în parte, că poate se folosește mai mult, că zice că se liniștește mai mult dacă se roagă singur?

Bine este să se roage împreună. Dar mai bine singur. Mai bine singur.

Nu e mai bine să fie combinate? Poate e frumos să vadă copiii că mama, tata se roagă...

Și așa, și așa-i bine... Poate mai bine ar fi așa, dar... unii își fac aparte... Poate la ăștia bătrânii. Tata, mi-aduc aminte, știa de Crez ceva, știa ceva. Noi, ce știam, eram copii, mici. Mama tot zicea ceva, dar n-am întrebat-o, n-am îndrăznit s-o întreb... Dar pe urmă m-am gândit: este ceva, rugăciunea asta: „Bucură-te, ceea ce ești plină de dar, Dumnezeu este cu tine...” Ce rugăciune era asta, nu știam.

Ce folos au mirenii din pelerinajele la locurile sfinte?

Ce folos au? Depinde cum au venit și cum le e inima, ce au înăuntru. Unii... se-nchină la sfintele

moaște și se folosesc. Dar unii pleacă cum au venit.

Vin ca turiști mai mult, nu ca pelerini.

Da, ca turiști. Totul este cum are cineva lucrarea lăuntrică. Lucrarea de rugăciune.

Românii au evlavie mare să meargă pe la mănăstiri.

Îi bun.

Mulți dintre ei au duhovnicii la mănăstiri, și ajung rar acolo, la ei. Credeți că este bun acest lucru, sau că e mai bine să-i aibă la ei acasă?

Uite ce e, tot creștinul, oriunde ar fi, în sat, are preotul din sat... Iar când se duce în pelerinaj, se duce mai mult de învățătură. „Cum să fac, părinte, asta, asta...” – găsește un duhovnic bun acolo, aude...

Pentru sfat.

Sfat, da. „Cum să fac asta, asta, cutare, cum să fac cu copiii...” Preotul nu are timp. Și e bine ca omul să ia învățătură.

Și poate rugăciune, nu? Dar ziceți că preoții nu au timp. E bine că au ajuns călugării să se ocupe de treburile preoților? La Sfântul Munte părinții sunt foarte retrași față de mireni, nu vor să facă misiune, ei spun: „treaba monahului nu e misiunea...”, și așa mai departe. La noi în țară mănăstirea e văzută aproape ca un loc de misiune.

Da, e bine, care vine în mănăstire și are un cuvânt, dacă-l întreabă cineva, îi spune, îi spune... „Să faci așa”, ... după priceperea lui. Unul mai mult, unul mai puțin, cum i-a dat Dumnezeu darul. Unuia i-a dat Dumnezeu zece talanți, altuia cinci, altuia doi...

La cine vă referiți, la părinții din mănăstire?

Da.

Dacă unul este mai duhovnicesc, lumea trage la el. Dar nu trebuie să considere toți monahii că, acum gata, au cuvânt de spus.

Nu... Păi care se duce, spune: „mă duc la părintele cutare, la părintele Cleopa...”. Când era părintele Paisie, când erau bătrânii, se ducea la dânșii. Și iau cuvânt de folos.

Cu ce impresie rămân mirenii care vin la Sfântul Munte Athos?

Ce impresie... depinde cum văd lucrurile. Unii văd într-un fel, unii altfel. Unii se folosesc, bineînțeles, pe aici, de sfintele moaște...

Alții se smintesc?

E bine ca toți să se gândească că poate să le aducă vrăjmașul, diavolul, satana, să le aducă ceva nepotrivit, cum a spus cel din Pateric: „să-i facă să bănuiască niște lucruri care poate nu-s adevărate”. Și trebuie să se păzească de lucrurile astea. În Patericul egiptean era cineva care bănuia, era bănuitor, și judeca, avea patima asta. Și îi aducea vrăjmașul, chiar dacă nu era. Și mergând odată pe drum, vede două persoane, un bărbat și o femeie, mai încolo, mai într-o parte. Și lui i-a făcut impresia că aceia fac păcate acolo. Și merge până acolo și dă cu piciorul. „Ajunge!” Atâta a spus. Ce vede? Doi snopi de grâu. Doi snopi de grâu, i-a pus cineva acolo. Și el credea că sunt doi care păcătuiesc. Asta a fost referitor la lucrul ăsta: chiar dacă ar vedea cu ochii lui, să nu creadă. El de-acuma s-a încredințat că toate astea le aduce satana. Să le facă mai mari de cum sunt, încă. Bineînțeles, că suntem oameni, nu suntem îngeri, totuși, chiar dacă îl vezi pe om acum că a păcătuit, totuși nu știi când s-a pocăit și l-a primit Dumnezeu, și tu rămâi cu judecata. Nu e bine să fii așa.

Dar e puțin probabil să vină cineva în Sfântul Munte și să spună că aici e loc de păcate...

Bineînțeles, dar vreau să spun că și dacă se întâmplă și vede ceva care e nepotrivit, tot să nu judece.

Femeile nu au voie să intre în Sfântul Munte, grădina Maicii Domnului. Spuneți câteva cuvinte către mamele care nu pot veni la sfinția voastră ca să ceară sfat, rugăciune, spovedanie, dar au nevoie de un cuvânt de folos.

Un cuvânt de folos... Spune Mântuitorul lui Toma, care n-a crezut: „*Fericit este cel care n-a văzut și a crezut*”... Mai fericit decât cel ce a văzut. Va să zică să rămână cu fericirea că n-au văzut, că nu pot intra în Sfântul Munte, să rămână cu fericirea că se roagă pentru toată lumea călugării de aici, și se roagă

și pentru dânsese. Să rămână cu asta. Sunt mai fericiți cei ce n-au văzut și au crezut.

Care sunt lucrurile cele mai importante pentru viața unui creștin? Care sunt lucrurile de bază?

Prima dată trebuie să fie creștin ortodox, cu spovedanie, împărtășanie, să vină la biserică, și bine ar fi fost să vină în fiecare duminică și în fiecare sărbătoare.

În privința spovedaniei, sunt unii care după ce s-au spovedit de câteva ori, tot au păcătuțit, și au renunțat să se mai spovedească, pe motiv că spovedania nu i-a ajutat.

Spovedania trebuie făcută cât mai des. Chiar dacă nu știm dacă se poate sau nu împărtăși...

Deci recomandați spovedanie cât mai deasă.

Da, îi ajută să se îndrepte. Spovedania deasă e aducere-aminte de păcate, aducere-aminte cu frică de Dumnezeu. Cel care se spovedește des își acumulează frică de Dumnezeu. Asta e mare lucru.

Spuneți câteva cuvinte despre rugăciunea mirenilor. Majoritatea se roagă automat, fără să înțeleagă, fără să trăiască, dar se mulțumesc că și-au împlinit canonul.

Rugăciunea asta e: să treacă tot cuvântul la simțire. Tot cuvântul, de când ai început rugăciunea. Și nu trebuie să te gândești că citesc o carte, sau pravila... Nu trebuie să fie o rutină, ci tot cuvântul la simțire. Și din simțirea asta el câștigă, el are un rod. Dacă ar merge mai departe fără să aibă simțirea asta la rugăciune, nu face nimic. Și e o rugăciune care nu are rod.

Din ce în ce mai mulți oameni spun că nu contează ce credință ai, cărei religii îi aparții, ci contează mai ales să fii bun, blând, împăciuitor... Și prea puțini mai păstrează dreapta-credință. Ce părere aveți despre asta?

Ei, asta nu Dumnezeu a spus, ci sectele, sau creștinii care au numai numele de creștini au putut spune lucrul ăsta. Dar creștinul adevărat trebuie să fie creștin adevărat, să urmeze Biserica, să se spovedească, să se împărtășească, și să păstreze toate predaniile.

Unii zic că aceste predanii ale Bisericii nu mai sunt valabile astăzi, că ar trebui schimbate.

Dar Hristos, ieri și azi, este Același.

Deci așa cum Hristos nu Se schimbă, nici predaniile nu se pot schimba.

Nu se pot schimba.

Dar ce părere aveți despre cei care încearcă totuși să le schimbe?

Cei care încearcă să le schimbe, s-au schimbat și ei cu credința. Așa că nu-i nevoie de schimbare. Nimic. Ce a spus Mântuitorul a spus ca Dumnezeu. Omul poate să facă toate poruncile de acolo, începând cu „Iubiți-i pe vrăjmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc și vă rugați pentru cei ce vă vatămă”. A spus pentru tot creștinul, și a spus că poate să le țină. Sau: „Ceea ce vrei să îți faci ție alții, să faci tu lor”. Și așa mai departe.

Uneori iubirea de vrăjmași este înțeleasă și ca iubire a celor rătăciți, iubire care consideră că rătăcirea lor trebuie acceptată ca ceva firesc.

Se ivește vrăjmașul... Dar, chiar dacă-i eretic, trebuie să-l iubești, ca să-l poți atrage, să-l poți aduce la credința ortodoxă, la credința adevărată.

Dar asta include și a fi de acord cu rătăcirile lui, cu greșelile lui? Sfântul Apostol Pavel spune că trebuie să fim tuturor toate...

Nu trebuie înțeles așa, nu trebuie să fii de acord. Dar trebuie să-l iubești oarecum. Să îl iubești până va vedea că îl iubești. Numai cu dragoste se fac toate lucrurile astea, cu nimic altceva. Și dacă trebuie să-i dai ceva de la tine, bani sau dacă vezi că are o lipsă, să-l ajuți, și cu asta poți să îl întorci încet-încet. Revărsând dragostea ta, îl aduci încet-încet la credință.

Se spune astăzi că Sfinții Părinți au greșit atunci când i-au anatemizat pe eretici, că ar fi trebuit să le arate mai multă dragoste, și nu să îi condamne.

Sfinții Părinți au dat anateme, dar nu le-au dat cum au vrut ei, a fost și Duhul lui Dumnezeu într-înșii. Ei au văzut că acest om nu se mai îndrepta, sau că rătăcea și pe alții. Și au dat anatema și pentru ca să se înfricoșeze ceilalți, să nu cadă și ei.

Mai sunt valabile anatemele date de Sfinții Părinți?

Bineînțeles că da. Biserica le recunoaște. Ereticii, cum sunt Arie și cei care s-au băgat în dogmele Bisericii și le-au stricat... Or mai scoate de acuma multe unii, dar ce au pus Sfinții Părinți, e bun pus. Cum spune la Faptele Apostolilor: „*Părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă...*”. Și așa au făcut: prin Duhul Sfânt au lucrat ei, Sfinții Părinți. Ce ne mai trebuie acuma, să îi răsturnăm pe Sfinții Părinți, să îi dăm la o parte, și să facem noi ceva? Hristos e același, ieri și azi. Tot ce au făcut, au făcut bine: „*Părutu-s-a Duhului Sfânt și nouă*”. Noi trebuie să ținem predaniile Sfinților Părinți.

Și dacă cineva ar avea de suferit dacă mărturisește dreapta credință?

Cu atât mai mult: de vei pătimi pentru Hristos, vei fi mucenic. Și atunci să te bucuri. Să nu se teamă de cei ceucid trupul, cum zice Mântuitorul. Știți de cine să se teamă? De acela care îl ucide și îl dă și în gheenă. Încolo... te-a ucis, ești mucenic. De Dumnezeu să vă temeți mai mult, nu de oameni.

În prigoana comunistă au existat mulți mărturisitori care nu s-au temut să se jertfească pentru adevărul de credință. Dar acum parcă a dispărut dorința de a ne apăra credința cu prețul vieții. Oamenii sunt mai speriați, mai temători...

Mai lași. După cum aud, în zilele noastre este un duh de lașitate, un duh de frică unde nu-i frică, cum spune Proorocul David: „*Acolo s-au temut de frică, unde nu era frică*”. Parcă au în spate o frică de ceva. Nu-i bine. Omul trebuie să fie liber, să fie doar cu frica lui Dumnezeu.

Cum dobândește omul această libertate?

Spune Sfântul Apostol Petru așa, la I 2,16: „*Trăiți ca oameni liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu*”.

Folosiți des citate din Sfânta Scriptură.

Da. Pentru că toate câte sunt, toate îndreptările, și Sfinții Părinți, tot de-aici au luat, din Scriptură... Pentru că Scriptura e opera Duhului Sfânt. Cât despre libertate, acum e libertatea omului la păcat...

Ce părere aveți despre Drepturile Omului?

Tocmai am citat: „*Să nu fie libertatea acoperământ al răutății...*”. Uite Drepturile Omului... Mai cităm o dată: „*Trăiți ca oameni liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu*”.

Deci considerați Drepturile Omului acoperământ al libertății păcătoase?

Așa cum scrie în multe locuri... „*Nimeni dintre voi să nu sufere ca un ucigaș, sau ca un fur, sau ca un făcător de rele, sau ca un râvnitor de lucruri străine, iar dacă suferă ca un creștin ortodox, să nu se rușineze, ci să-L preamărească pe Dumnezeu pentru numele acesta*”. Ce mai? Trebuie să dăm botezul sângelui...

În vremurile în care trăim e din ce în ce mai mult desfrâu, și vremurile sunt din ce în ce mai grele.

Da, sunt grele, dar în greutatea asta trebuie, care-i înțelept să se strecoare printre ceilalți, ca să îi poată aduce, dacă poate. Dacă vede că nu poate... Dar, cum spune Sfântul Apostol Pavel: „*m-am făcut tuturor toate, ca să-i dobândesc*”, ca să-i pot câștiga. Dar, dacă vezi că nu se poate, și te atrage el, te atrage la credința lui, atunci, gata. Ori mori pentru Hristos...

Credeți că mai sunt în vremurile noastre părinți gata să se jertfească pentru dreapta credință?

Sunt. Dumnezeu are.

Unii se sperie. Spun că nu mai există râvnitori, că nu mai sunt creștini gata să apere Ortodoxia cu prețul vieții.

Dumnezeu Își are aleșii Lui. Până la urmă, Dumnezeu are oamenii Lui. Și Ilie Proorocul spunea că „*numai eu singur sunt*”. Și atunci o auzit glasul lui Dumnezeu: „*încă mai sunt șapte mii care nu s-au închinat lui Baal*”. Dumnezeu are oamenii Lui. Și, atunci, la timpul potrivit, îi întărește ca să poată lupta.

Spuneți-ne ceva despre modul în care un creștin trebuie să se gândească la sfârșitul lumii...

Sfârșitul lumii e sfârșitul nostru. Spune Mântuitorul: „*Fiți gata, că nu știți ziua, nici ceasul când va veni...*” Cu toate astea, noi trebuie să ne gândim la sfârșitul lumii. Să ne pregătim fiind spovediți și împărțășiți cu Sfintele Taine, să fim împăcați cu toți, să luptăm în dreapta-credință, după lege, cum zice Sfântul

Apostol Pavel, că cel ce se luptă după lege, acela ia cununa. Se luptă și alții, dar nu după lege. Și să ne gândim că, odată și odată, trebuie să murim. Sfârșitul lumii când o veni, Dumnezeu știe, dar sfârșitul nostru îl știm, că o să murim odată. Alții mor, o să murim și noi.

Din ce în ce mai mulți oameni se tem de farmece, zic că li s-au făcut vrăji, aleargă la vrăjitoare ca să scape de farmece, și tot așa.

Ăsta-i Satana. Îi mai mult Satana în ziua de azi, îi plasat peste toată lumea, ca să contracareze credința ortodoxă, credința noastră, a creștinilor ortodocși. Și vezi că a fost la vrăjitoare, că mari vrăjitoare sunt...

Au în casă cruci, icoane, agheasmă, mir...

Cruci, da, că diavolul nu îi poate câștiga pe oameni prin altceva, decât, de-acuma, prin credință: „Și eu cred...” Va să zică face o rugăciune, face vrăjitoarea o rugăciune, zice „Tatăl nostru” acolo... Dar și diavolii cred, dar nu fac pocăință. Așa și ăștia... Ca să poată câștiga, ei lucrează cu satana. Asta-i lucrarea satanei. Și atunci spune: „Mi-a mulțumit cutare, cutare...”

Unii le aduc mulțumiri vrăjitoarelor, că le-a fost bine după ce le-a cerut ajutorul.

Și apoi vine și spune: „Uite, preotul vostru n-a putut să facă cutare și cutare...” Va să zică îl arată cu degetul pe preot, că n-a putut să facă. Ei, toate lucrurile astea-s de la Satana. Satana a venit mai mult ca altădată... Se zice că iadul s-a deschis de două ori mai mult, ca să aducă lumea în el. Uite așa e în zilele noastre.

Părinte, mai spuneți un scurt cuvânt despre necazuri, că foarte mulți oameni stau departe de Biserică, fiind deznădăjduiți, duc o viață foarte grea, și spun: „Dacă Dumnezeu nu ne ajută, nici noi nu vrem să îl ascultăm...” Duc o viață de compromis.

Asta-i tare greu. Foarte greu este a zice că, până la urmă, Dumnezeu nu mai ajută. Diavolul spune prin gura omului că Dumnezeu nu mai ajută. Dacă te-ai gândi că în El suntem, ne mișcăm și viem în Dumnezeu, sau că Dumnezeu ține în palmă, vorbind după mintea noastră, tot universul. „Lege a pus și nu va trece...”

Cum zice în Psaltire.

Toate planetele astea, și pământul, nu se ciocnesc una de alta. Cum ar fi dacă nu ne-ar conduce Dumnezeu? De asta spun că trebuie mare credință în Dumnezeu. A spune că „nu mă ajută Dumnezeu” e cel mai mare păcat. De aici încep toate. Diavolul știe asta...

Deznădejdea s-a cam generalizat.

Din pricina deznădejdii nu se mai duc la biserică, nici nu se mai spovedesc, nici nu se mai roagă, că dacă zic că nu-i mai ajută Dumnezeu...

Ce sfaturi le dați oamenilor deznădăjduiți?

Cei care încă pot să-i mai aducă la biserică pe oamenii ăștia le fac un mare bine: „Hai, hai...”. Că până la preot trebuie să fie oamenii. Preotul trebuie să aibă în jurul lui oameni, ajutoare, ca să-l ajute. Și atunci hai că se duce la spovedit. Prima dată asta e: să se spovedească. Și atunci, după spovedanie, vine și harul lui Dumnezeu în viața lui. Că Dumnezeu a dat harul prin preoți ca să ajute oamenii. Când vrei să ajuți pe cineva, mare lucru este ăsta, când îl poți aduce la preot să se spovedească. Trebuie să spună păcatele, că ăsta-i harul care-i dat preoților... În Scriptură la Ioan 20, 22: „Și zicând acestea, a suflat asupra lor, și a zis Mântuitorul: Luați Duh Sfânt. Cărora veți ierta păcatele, se vor ierta, și dacă le veți ține, ținute vor fi”. Asta-i mărturisirea... Și atunci harul lui Dumnezeu s-a pogorât atunci peste Sfinții Apostoli, și apoi a trecut peste Timotei, și peste alții și alții, și în zilele noastre, și în mâna mea păcătoasă e harul lui Dumnezeu și al Sfântului Duh... Harul lui Dumnezeu. Și ce-i legat, îi legat, și ce-i dezlegat, se dezleagă.

Harul lui Dumnezeu care s-a pogorât peste Sfinții Apostoli s-a pogorât și peste toți preoții. Așa că dacă poți să-l aduci pe om la spovedanie, mare plată ai.

Spuneți-ne ceva despre părinții îmbunătățiți care au trăit în Sfântul Munte.

Părinți îmbunătățiți au mai fost: și români, și greci. Ceea ce știu, m-a întrebat cineva dacă sunt aicea cei șapte pustnici...

Pustnicii nevăzuți, care se roagă pentru toată lumea...

Și am spus: „Se poate să fie. Da' cine-i vede? Nu-i vede nimeni. Treci pe lângă dânșii și nu-i vezi.” Uite, nu demult, acum câțiva ani, la o chilie, era un părinte cu o armă... că el acolo la chilie are armă, ca să se păzească. Că vin hoții și dau foc la chilie... Va să zică, are și el o armă, ca să păzească chilia lui. Că veneau hoți pe acolo, pe la mare. El avea niște muncitori acolo, care îi lucrau. Și spune părintele: „Mă duc să le duc ceva de mâncare”. Că ei vroiau să mănânce carne. El într-o noapte s-a suit într-un copac, și pân-dea să vină vreun porc sălbatic. Și ce să vezi? A fost de la Dumnezeu lucrul ăsta. A auzit foșnind pe întu-neric, venind pe cărare, ceva. Când pune arma la ochi, vede un pustnic, un om gol, cu păr mare, un pust-nic, vine în fața lui, zâmbește, face o plecăciune, și pleacă. Fără să se sfiască de ceva. Atunci el a dat arma jos, și i-o intrat ca un fulger în inimă: „Ce-am făcut, măi, ce-am făcut...”. Pustnicul acela de mult era aco-lo. Și a zis: „Nu îmi mai trebuie de-acum să mă duc la vânat. Îi trimit pe oameni, să se ducă ei să vâne-ze...”

De asta spun: „Uite, că s-a întâmplat în zilele noastre”. De câțiva ani s-a întâmplat lucrul ăsta. De asta spun că, uite, sunt și pustnici. De ei numai Dumnezeu știe, nu-i vede nimeni. Foarte mare, foarte ma-re minune. Asta a fost o minune, adevărată minune... Dumnezeu va face minuni până la sfârșitul lumii... Despre sfârșit, sfârșitul lumii e sfârșitul nostru. Mai întâi trebuie să ne gândim la noi, să ne curățim de păcate, să fim spovediți, împărtășiți, aproape de Dumnezeu. Asta e cel mai bine, ca să fim aproape de Dumnezeu. Pentru asta trebuie să ne rugăm, continuu să ne rugăm. Să ne rugăm „Doamne, Iisuse...”, un psalm...

Cum trebuie practică rugăciunea lui Iisus?

Ei, rugăciunea asta și fazele rugăciunii... Despre rugăciunea asta e în *Sbornic*. Uite ce am găsit aco-lo, două vorbe: să ai prezența lui Dumnezeu și frica Lui. Dacă ai prezența lui Dumnezeu ai și rugăciunea. Atunci e rugăciunea. Și frica lui Dumnezeu, frica care e în veacul veacului, cu frică ne vom duce dincolo. Și îngerii, serafimii și heruvimii își acoperă fețele când văd lumina dumnezeiască.

Despre „Doamne, Iisuse...” am învățat de la cineva rugăciunea prin răsufflare. Asta e foarte ușoară: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”.

Cum adică prin răsufflare?

Eu răsufliu, dar nu știe nimeni ce zic eu. Stau acolo, stau undeva, aștept o mașină, stau în sala de aș-teptare, dar nimeni nu știe ce fac. „Să nu știe stânga ce face dreapta”. Și eu mă rog...

Și cum se zice rugăciunea?

Răsufierea însăși e un punct de reper ca să țină rugăciunea. Dacă n-aș răsufli deloc parcă îmi pierd rugăciunea. Dar când răsufliu, prin răsufierea asta parcă îmi țin rugăciunea. E un punct de reper după care trebuie să mă ghidez, după răsufierea asta. Și rugăciunea asta e foarte scurtă și foarte ușoară. „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu...” când trag aerul. La început trebuie să te mai oprești puțin. După ce te înveți cu rugăciunea asta, o legi cu răsufierea obișnuită. Dar la început, până prinde putere rugăciu-nea, trebuie să răsufli mai rar puțin ca să poți câștiga puterea rugăciunii. Și după ce a venit rugăciunea, spun Sfinții Părinți că orice a vorbit sau a făcut, e rugăciune la dânșul. O faptă bună, dacă el se gândește să facă o faptă bună, e rugăciune. Să rabzi de la cineva e rugăciune. Că Mântuitorul spune: „să iubiți pe vrăjmașii voștri”, și aceasta e o rugăciune. Unit cu asta, rugăciunea însăși cu fazele ei prin care trebuie să treacă... *Pelerinul rus* are cel mai bun mijloc de a spune rugăciunea.

Cartea Pelerinul rus? Care e mijlocul?

Mai întâi e rugăciunea cu gura. I-a zis să spună de trei mii de ori, după aia de șase mii de ori, apoi de doisprezece mii de ori, apoi „de-acum să zici continuu”. După ce a spus cu buzele, apoi a spus cu mintea. El a trecut la faza a doua. Faza întâi e a purificării, a curățirii. Și asta durează mai mult sau mai puțin, depinde. Dar a trecut și la faza a doua, faza iluminării. De-acum a început să vadă altfel lucrurile. Ai vă-zut că spune: „vorbeam cu copacii, cu florile, cu natura”. Vede puterea lui Dumnezeu în natură, în toate lucrurile astea. Și acum un om dacă ar fi venit lângă dânșul l-ar fi incomodat. El de acum era numai cu Dumnezeu. El vedea pe Dumnezeu în toată natura. Și cu asta el vrea să ajungă la rugăciunea inimii.

Ce este rugăciunea inimii?

Unirea minții cu inima. După luptă, a venit și rodul, rodul rugăciunii. Atunci e rodul adevărat.

Durează mult până se ajunge la această măsură?

Asta depinde de silința omului. Cum zice: „silitorii vor câștiga împărăția cerului”.

Spuneți-ne un cuvânt despre dragostea de Dumnezeu. Ce e dragostea de Dumnezeu?

Dumnezeu e dragoste, Dumnezeu e iubire, cum zice Sfântul Apostol Ioan. Și mare dragoste a lui Dumnezeu a fost că pe Fiul Său cel Unul Născut L-a dat să moară pentru a ridica lumea din păcat. Asta-i cea mai mare dragoste, pe care nu ne-o putem închipui.

Cum pot învăța oamenii să Îl iubească pe Dumnezeu?

Iubind pe aproapele... Aceste două porunci: „Să iubești pe Dumnezeu din toată inima ta, din tot cugetul tău și pe aproapele tău ca pe tine însuși”. În aceste două porunci sunt toată Legea și proorocii. Dacă nu iubești pe fratele tău, degeaba iubești pe Dumnezeu..., cum spune Sfântul Ioan. Așa că trebuie să îl iubești pe fratele tău. Bineînțeles că trebuie să Îl iubești pe Dumnezeu mai întâi, dar în același timp trebuie să îl iubești pe fratele tău. Degeaba spui că Îl iubești pe Dumnezeu dacă nu Îl iubești pe fratele tău.

Ce este bucuria duhovnicească?

Bucuria duhovnicească este când a venit peste om harul Sfântului Duh... Este bunăvoința lui Dumnezeu când a venit peste om harul, acela-i harul, atunci e bucurie duhovnicească. Dar la asta trebuie să intrăm prin durere și să ne îndepărtăm de plăcere. Că omul e mai mult întins spre plăcere, decât spre durere...

Și nu se mai teme de moarte. Ce învață Sfinții Părinți despre cugetarea la moarte?

Sfântul Vasile cel Mare spune: „Cea mai mare filosofie e cugetarea la moarte”.

Oamenii nu vor să mai creadă că va fi învierea morților, nu cred în minuni, și spun că ceea ce scrie în Viețile Sfinților este minciună...

Nu mai cred oamenii... este un duh satanic prin lume și de asta e și frică: frică de sărăcie, frică de toate greutățile astea... Nu trebuie să ne fie frică. Libertatea omului este când Îl are pe Dumnezeu în inima lui. Atunci când are Duhul Sfânt în inima lui, atunci e liber. Atunci el nu se mai uită la nimic, decât să Îl propovăduiască pe Dumnezeu, să Îl mărturisească, și atât. Hristos, dreapta credință...

Părinte, spuneți un ultim cuvânt pentru credincioșii din România și mai ales pentru creștinii doriți de viață sfântă în mijlocul lumii..

În mijlocul lumii... În mijlocul lumii, doritori de viață de sfințenie... Primul lucru, lucrul ăsta care-am mai spus: orice nedreptate este păcat. Asta la prima epistolă a Sfântului Ioan, 5 cu 17. „Orice nedreptate este păcat”. Să se păzească de asta. Să se gândească bine la lucrul ăsta: orice nedreptate este păcat. Mai bine să te lași de păcat... Asta vreau să spun: orice nedreptate este un păcat; cât de mică nedreptate. Dacă omul e drept, Dumnezeu îi aduce. Dacă nu, pierde. Credincioșii din România trebuie să se roage mult fiecare și Dumnezeu, prin rugăciunea asta, îi va asculta. Cum spune Mântuitorul: „Fără de Mine nu puteți face nimic”. Este nevoie de rugăciune mai întâi. Și atunci, pe cei care spun că nu pot să-i îndemne să se roage. Rugăciunile care se fac pentru lume, și în pustie și pe aici, sau ecteniile care se spun pentru toată lumea, și astea sunt bune, dar trebuie să se miște și omul, să facă ceva. Să vadă Dumnezeu că mișcă și el, că se roagă și el. Și Dumnezeu va aduce și timpuri bune, ca să zic așa. Să nu ne gândim numai la rău. Va aduce și timpuri bune peste noi.

Gândurile unui pelerin la Sfântul Munte Athos

Danion Vasile

Scriu aceste rânduri pentru a încerca să transmit cititorilor puțin din bucuria și emoția pe care am simțit-o în Sfântul Munte. Cititorii știu că frumusețile duhovnicești sunt greu de îmbrăcat în cuvinte. Ceea ce voi scrie nu reflectă decât în mică măsură cele trăite. Dar scriu pentru a trezi în inimile tinerilor și bărbaților ortodocși dorința de a ajunge ei înșiși în acest loc sfânt. Sau mai bine zis pentru a spori această dorință, pe care mulți o au, dar nu știu să se lupte pentru a o împlini. Despre Sfântul Munte, minunile și cuvioșii pe care le-a rodit, s-au tipărit multe cărți. Ele au generat o atracție puternică față de spiritualitatea athonită. Mulți s-au mulțumit să citească, și puțini au încercat să ajungă acolo.

Multe fete și femei creștine spun că, dacă ar fi fost bărbați, nu ar fi ratat ocazia de vedea Athosul. De ce oare nu sunt și mai mulți pelerini români în Athos? E greu de răspuns la o astfel de întrebare.

Voi pune pe hârtie câteva rânduri mai ales pentru cei care nu s-au gândit că ar putea să ajungă și ei la Sfântul Munte. Aș vrea să relatez mica mea poveste legată de Athos. Fiecare pelerin care ajunge la un loc sfânt trăiește o poveste a sa. Locul respectiv se dăltuiește în inima lui, și rămâne acolo.

Am văzut multe mănăstiri și locuri sfinte care m-au impresionat. Am fost în Macedonia, în Bulgaria, în Ucraina, am fost în pelerinaje prin mănăstirile și schiturile României. Cel mai mult iubeam mănăstirile Moldovei. Dar, după ce am ieșit din Athos, am simțit că am ieșit dintr-o altă lume.

Athosul a rămas cel mai drag loc al inimii mele. E singurul loc din lume în care m-am simțit mai acasă decât acasă. Asta nu înseamnă că regret că nu am rămas acolo. Sau că regret că am familie. Nu. Îmi iubesc soția și copiii, dar dragostea pentru ei nu mi-a micșorat dragostea pentru Athos. Pentru mine Athosul nu înseamnă o negare a familiei. Este un prilej de a respira sfințenie, este un prilej de întărire a forțelor duhovnicești. Este un prilej de a prinde putere pe drumul adevărat pe care îl presupune și familia: drumul sfințeniei.

Rândurile de mai jos vor fi deci file dintr-o poveste, din povestea celui mai frumos pelerinaj pe care l-am făcut până acum. Vreau să le spun celor care își doresc să ajungă în pelerinaj la Athos că vor avea parte fiecare de o poveste. De o poveste care, chiar dacă nu va putea fi spusă mai apoi celorlalți cu cuvinte potrivite, va rămâne adânc întipărită în mințile și în inimile lor...

Mi-am dorit de ani de zile să ajung în Sfântul Munte, în grădina Maicii Domnului. Mărturisesc însă că nu îmi trecea prin cap cât de minunat poate fi acolo...

Am intrat în Athos după ce străbătusem Grecia de la un capăt la altul: fusesem la Kerkira, la moaștele Sfântului Spiridon, la Patras, la moaștele Sfântului Andrei, la moaștele Sfântului Patapie, la Meteora și în multe alte locuri de pelerinaj.

Știam că Athosul e o vistierie plină de sfinte moaște și de icoane făcătoare de minuni. Dar îmi doream să văd icoane vii, îmi doream să văd părinții duhovnicești, îmi doream să văd cuvioșii care duc mai departe flacăra sfințeniei athonite.

În inima mea au rămas patru părinți: doi bătrâni și doi tineri. Despre bătrâni auzisem foarte multe lucruri frumoase: părintele Iulian - cunoscutul duhovnic al schitului Prodromu - are faima unui foarte bun povățuitor pentru monahii români din Athos. Părintele Dionisie, avva de la Colciu, este recunoscut ca mare îndrumător duhovnicesc de către mulțimile de pelerini care îl caută pentru a lua cuvânt de folos. Cei doi tineri care mi-au rămas în suflet sunt părintele Dionisie de la Schitul Lacu și pustnicul Paraschiv.

Voi scrie câteva cuvinte despre fiecare dintre aceștia.

Când un pelerin român ajunge la Prodromu, prima lui grijă este să se închine la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, la Prodromița.

Cine oare nu și-ar dori să vadă o icoană care a fost pictată prin minune dumnezeiască? Într-adevăr, chipul Maicii Domnului din această icoană nu a fost pictat de mână omenească. Mulțimea de minuni care s-au făcut prin ea sunt o umilă întărire a acestei întâmplări dumnezeiești.

Am ajuns la Prodromița. În clipa în care am ajuns în fața ei, privind-o, am uitat că sunt pe pământ. Nu era nimeni în biserică. Eram singur și priveam icoana...

Nu e nevoie de nici o minune ca să te bucuri că ești lângă Maica Domnului. Este adevărat că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu e alături de creștini în toate zilele vieții lor, dar binecuvântarea ei se simte mult mai puternic în fața icoanelor făcătoare de minuni.

La fiecare dintre mănăstirile athonite prin care trecusem fusesem impresionat în chip deosebit de ceva anume, de icoane, de sfinte moaște sau de slujbă...

Eram convins că nimic nu mă va putea impresiona mai mult la Prodromu decât cunoscuta icoană a Prodromiței. Dar nu a fost așa.

Înainte de a veni în Athos, când mi-am întrebat duhovnicul cu ce părinți ar fi bine să mă întâlnesc acolo, printre altele mi-a spus: „Când ajungi la Prodromu, să te duci neapărat la părintele Iulian, la duhovnicul mănăstirii”. Prodromu, chiar dacă poartă numele de schiț, e mănăstire în toată regula, mai mare decât multe dintre mănăstirile de la noi din țară.

Când l-am văzut pe părintele Iulian, când am apucat să vorbesc cu părintele Iulian, am simțit o fărâșă din emoția pe care a trăit-o preasfințitul Hierotheos Vlachos pe vremea când a avut parte de acea extraordinară *Noapte în pustia Sfântului Munte*.

Din mila lui Dumnezeu am cunoscut mai mulți mari duhovnici ai vremurilor noastre. Dar la prima întâlnire nici unul dintre ei nu s-a purtat față de mine cu atâta dragoste ca părintele Iulian. Noaptea, când a venit la slujbă, părintele mi-a dat o hârtie pe care era trecută adresa schitului Prodromu, ca să mai ținem legătura prin scris. Mi s-a părut un lucru extraordinar ca un părinte athonit să aibă atâta grijă de un tânăr pelerin. De obicei, pelerinii se gândesc să le scrie părinților. Tot așa extraordinară mi s-a părut insistența cu care spunea că trebuie să ne rugăm unii pentru alții. Într-o scrisoare pe care mi-a trimis-o mai târziu, ideea principală era aceasta: că trebuie să ne rugăm unul pentru altul.

Cum mi s-a părut părintele Iulian? Ca un haiduc duhovnicesc al vremurilor noastre. În ciuda vârstei înaintate și a sănătății nu prea bune, părintele e plin de putere. Este un om plin de viață, duhul amorfelii negăsind sălaş în trupul și în sufletul său.

Părintele Iulian iradiază noblețea duhovnicească care se simte în preajma părintelui Arsenie Papacioc sau a părintelui Iustin Pârvu. Atâta seninătate, atâta liniște, atâta dragoste...

Știam că părintele Iulian este renumit ca duhovnic al monahilor. Văzându-l, mi-a părut rău că este totuși foarte puțin cunoscut de către mireni. De altfel, la unele dintre întrebările privitoare la viața mirenilor pe care i le-am pus nu știa să răspundă decât din cele pe care le auzise de la alții. Dimineața, când vroiam să iau binecuvântarea pentru a pleca de acolo, un tânăr părinte, Ghimnazie de la Colciu, a intrat cu o cameră video și l-a întrebat pe părinte dacă acceptă să facem un interviu. Părintele, din dragoste, a primit. A avut răbdarea de a-mi răspunde pentru a doua oară la unele întrebări pe care i le pusesem cu o seară înainte. Pe cât de rău îmi părea că venisem în Athos fără să îmi iau un reportofon, pe atât de bine îmi părea că reușisem să contribui la realizarea unui film cu părintele Iulian Lazăr.

Din discuțiile pe care le-am avut cu părintele, cel mai mult m-a impresionat accentul pe care îl pune pe importanța practicării rugăciunii lui Iisus nu numai de către monahi, ci și de către mireni. În deplin acord cu întreaga învățătură patristică, el învață că și mireni trebuie să se îndeletnicească cu această nevoință. Rugăciunea nu trebuie practică pentru a ajunge la stări de extaz sau pentru a vedea lumina dumnezeiască. La aceste măsuri înalte ajung puțini oameni. Dar rugăciunea trebuie practică pentru curățirea minții. Și de aceea, oricât de puțin ar spori cel care practică această rugăciune, mintea sa se curățește.

Părintele Iulian a vorbit cu mine cum vorbește duhovnicul cu un ucenic al său. Am simțit cum dragostea sa îmi pătrunde în inimă.

Revenind în țară, m-am întors nu numai cu bucuria pe care o are orice pelerin, aceea că păstrează în inima sa o fărâșă din binecuvântarea Sfântului Munte, ci și cu bucuria că acolo e un părinte care se roagă și pentru mine, că acolo e un avvă pentru ale cărui rugăciuni Dumnezeu mă va acoperi cu harul Său.

Una dintre cele mai mari bucurii pe care le-am avut în Athos se leagă tot de părintele Iulian. Îmi doaream foarte mult să ajung la Capsocalivia, la mormântul părintelui Porfirie făcătorul-de-minuni, un părinte de care mă simt foarte legat, și a cărui canonizare este așteptată de foarte multă lume.

Înainte de a intra în Athos, trecusem pe la Suroti, pentru a mă ruga la mormântul părintelui Paisie Aghioritul, un alt stâlp al monahismului contemporan. După ce am sărutat crucea de pe mormântul său, mi-a crescut dorința de a ajunge și la mormântul părintelui Porfirie.

Așa că, ajuns la Prodrumu, m-am interesat cum aş putea ajunge la mormântul părintelui Porfirie. Când am pus această întrebare, tocmai trecea pe lângă mine un părinte tânăr, care mi-a spus:

„E departe de aici, nu poți ajunge singur. Dar, dacă părintele Iulian îmi dă binecuvântare, te duc eu până la Capsocalivia. Se zice că ucenicii i-au luat trupul din mormânt, ca să nu îl fure lumea. Nu se știe unde l-au ascuns. Dar în locul în care fusese îngropat eu simt aceeași binecuvântare pe care o simțeam și înainte. Nu e nici o diferență”.

Curând, părintele s-a întors și mi-a spus că a primit binecuvântarea de care aveam nevoie. Acest părinte se numește Paraschiv. Este singurul pustnic român care se spovedește la Prodrumu.

Nu știam de ce să mă bucur mai tare: de faptul că voi ajunge la Capsocalivia sau că am cunoscut un pustnic. Întâlnirea cu el a fost pentru mine încă o dovadă că Dumnezeu are grijă de toate. Dacă aş fi ajuns la Prodrumu cu o oră mai târziu, nu aş mai fi apucat să îl cunosc pe părintele Paraschiv, care vine la mănăstire numai când se spovedește. El trăiește singur, la două-trei ore depărtare de Prodrumu. Mi-a spus că nu mai este nici un pustnic pe acolo. Sunt numai animale sălbatice.

Am mai cunoscut în Sfântul Munte un părinte care mi-a povestit că a trăit în chilie cu o viperă. Multă vreme tot auzea un foșnet în chilie, dar nu știa ce este. Până când, odată, intrând în chilie, părintele a văzut cum se lăsa vipera în jos pe o grindă.

Părintele acela spunea că s-a speriat când și-a dat seama că trăise în aceeași chilie cu o viperă. Dar i-a mulțumit lui Dumnezeu că l-a păzit de mușcătura ei.

Părintele Paraschiv trăiește zi și noapte între animale. Una e să știi că sunt în pădure animale sălbatice, și alta este să trăiești între ele. Numai harul lui Dumnezeu te poate păzi.

Pe drumul spre Capsocalivia, pustnicul se oprea să îmi arate tot felul de fructe de pădure cu care se hrănește. Deși i-ar fi prins bine să mănânce pește, duhovnicul nu i-a dat binecuvântare să pescuiască. Vorbea despre viața în mijlocul pădurii cu o simplitate și cu o smerenie extraordinară. Părea coborât din alte vremuri.

De obicei pustnicii sunt monahi care au trăit o vreme îndelungată în mănăstire. Sfinții Părinți au scris mult despre pericolele la care se expun cei care aleg prea devreme calea pustniciei. Dar, deși este tânăr, cu binecuvântarea părintelui Iulian, părintele Paraschiv pustnicește.

M-a mișcat pur și simplu smerenia și cumpătarea sa. Am citit multe texte despre smerenie și am auzit mulți preoți vorbind despre această virtute. Părintele Paraschiv mi s-a părut că exprimă cel mai bine prin viața sa ceea ce alții spun mai mult prin cuvinte.

Am ajuns la Capsocalivia și ne-am rugat puțin. Mi-a arătat chilia în care a trăit părintele Porfirie. Nu știu ce ghid mai potrivit aş fi putut avea pentru a ajunge acolo. Părintele Paraschiv este un urmaș al părintelui Porfirie. Sfințenia nu stă numai în harisme, în vindecarea bolnavilor, în vederea cu duhul, în izgonirea demonilor. Sfințenia stă în smerenie, în rugăciune, în dragoste. M-am rugat lui Dumnezeu să îl țină pe părintele Paraschiv pe drumul pe care a pornit. E ușor să fii întărit duhovnicește pentru o scurtă perioadă de timp. Greu este să păstrezi drumul, să urci în continuare pe el.

Știu că poate cineva s-ar gândi că e ciudat să scrii despre pustnici tineri. Părintele Paraschiv cred că este mai tânăr decât mine, și eu nu am împlinit încă treizeci de ani. Știu și că eroismul de scurtă durată este neroditor. În Ortodoxie cascadorii nu își găsesc locul. Părintele Paraschiv nu pustnicește pentru a face ceva ieșit din comun, pentru a fi altfel decât ceilalți. Pur și simplu vrea să trăiască pentru Hristos.

Una dintre cărțile sale preferate este *File de pateric din Împărăția monahilor*, un pateric athonit pe care îl tipărisem pe vremea când lucram ca director al Editurii Christiana. Când a auzit că sunt editor și autor de cărți religioase, părintele Paraschiv s-a bucurat și a început să îmi vorbească despre vechi manuscrise de prin Athos, despre profeții privitoare la semnele vremurilor de pe urmă. Mi-a vorbit și despre scrierile Sfântului Nil - izvorătorul de mir, și chiar m-a dus până la peștera în care s-a nevoit sfântul. Întregul pelerinaj în Athos a fost pentru mine o intrare în altă lume. Dar să fiu condus de un pustnic în peștera unui mare nevoitor athonit a fost o experiență extraordinară.

Un cuvânt al său mi-a rămas în minte: „Vezi, noi mergem pe jos, călcăm acum pe urmele vechilor părinți. Cei care vin în Athos în excursie, care merg cu mașina și se grăbesc să treacă de la o mănăstire la alta, nu au cum să cunoască liniștea. Ei nu cunosc adevărata față a Athosului...”

Liniștea cu care vorbea m-a convins să încerc să cunosc puțin din această adevărată față a Athosului.

De la Prodromu am plecat la Schitul românesc Lacu, schit renumit mai ales pentru activitatea sa misionară, și în mod special pentru tipărirea de cărți religioase. Pentru aproape o săptămână, în loc să vizitez mănăstiri, am stat la acest schit.

Am ajuns la Lacu, la părintele Dionisie, care îmi fusese descris de părintele meu așa: „L-ai văzut pe părintele Dionisie, ai văzut tot Sfântul Munte”.

Când am ajuns la părintele Dionisie, am înțeles ce înseamnă aceste cuvinte. Ele se pot spune nu numai despre părintele Dionisie, ci se pot spune despre câteva zeci sau poate chiar sute de monahi athoniți: se pot spune despre cei în ale căror inimi curățite S-a sălășluit Hristos.

Este clar că nu toți călugării care și-au curățit inimile sunt athoniți, că Athosul nu este singurul loc în care se nevoiesc părinți cu viață sfântă.

(Deși Athosul este centrul monahismului ortodox, totuși nu este cel mai prielnic loc de mântuire pentru fiecare dintre cei care vor să Îl slujească pe Hristos luând asupra lor crucea călugăriei. Scriind despre Sfântul Munte nu mă gândesc să minimalizez importanța mănăstirilor din România sau din celelalte părți ale lumii. Pentru fiecare monah există un loc în care îl așează Dumnezeu, potrivit cu talanții săi și cu chemarea pe care o are).

Nu vreau să scriu foarte multe despre tânărul părinte Dionisie din două motive: unul este că nu e recomandat să îi lauzi pe părinții care trăiesc, și cu atât mai puțin pe cei care sunt tineri. Al doilea motiv este că, oricât de mult mi l-ar fi lăudat cineva, nu aș fi crezut că voi renunța să văd alte mari mănăstiri ca să stau lângă el. Mi-aș fi dorit să văd Simonos Petras, să îi aud cântând pe viu pe părinții pe care i-am ascultat de atâtea ori pe casete. Mi-aș fi dorit să ajung în multe locuri minunate... dar liniștea părintelui Dionisie m-a convins să rămân lângă el. Fiecare dintre cei care vor veni la Sfântul Munte pentru a gusta puțin liniștea va putea găsi un părinte Dionisie pentru sufletul său. Chiar dacă nu are faimă, chiar dacă nu e bătrân, acel rob al lui Hristos va ști să îl ia de mână pe pelerin și să îi arate drumul spre cer. Dacă nu prin spovedanie, prin modul în care slujește. Dacă nu slujește, nefiind cleric, o poate face prin povețele sale. Dacă nu prin povețe, o poate face prin viața sa smerită de zi cu zi. Viață care are mai multă putere decât cuvintele. Și, uneori, robul lui Hristos poate vorbi chiar prin tăcerea sa, prin liniștea și seninătatea care se simt în prezența lui.

La Schitul Lacu am înțeles oarecum spusele părintelui Paraschiv despre cealaltă față a Athosului, față pe care turiștii care trec în goana mașinii nu au cum să o cunoască...

Athosul nu poate fi cunoscut în viteză. Este adevărat că nici după luni de zile nu se poate cunoaște în întregime ce înseamnă viața athonită. Dar cel care stă chiar și numai câteva zile în același loc, fie schit, fie mănăstire, va gusta cu inima sa puțin din taina Athosului.

Oricum, este o mare diferență între un schit și o mănăstire plină de pelerini. Mănăstirea, chiar dacă are icoane făcătoare de minuni sau sfinte moaște, din cauza pelerinilor e uneori agitată. Pe când schitul, în care pelerinii ajung mai greu, e mult mai liniștit.

Voi vorbi acum puțin despre avva Dionisie de la Schitul Colciu. Fără îndoială, el este cel mai cunoscut părinte român din Munte. Grecii au mare evlavie la „Papa Dionisie”. Chiar bătrânul Iosif de la Vatoped, ucenic al lui Gheron Iosif, i-a cerut sfatul în anumite probleme duhovnicești. De când în America a fost tipărit micul Pateric de la Colciu, părintele a început să fie căutat și de pelerini veniți de peste ocean. La el vin credincioși din toate părțile lumii.

Chipul părintelui Dionisie pare scos din icoane. Întreaga sa prezență pare coborâtă din vechi texte hagiografice. Când îl vezi, ai impresia că e un prieten al sfinților. Părintele Dionisie este un fiu al Patericului egiptean. Este o mărturie că Ortodoxia nu a fost îngenunchată de vremuri.

Părintele Dionisie este îngrijorat de faptul că din ce în ce mai multe foruri internaționale vor transformarea Athosului într-un muzeu plin de vizitatori. Acum o sută de ani, intrarea femeilor în Athos părea o utopie. Nici măcar musulmanii, care au stăpânit multă vreme peste Sfântul Munte, nu au cerut așa ceva. Dar, în zilele noastre, femeile vor să ajungă la Athos. Părintele Dionisie este trist din cauza faptului că multe mănăstiri athonite au acceptat să fie reconstruite cu ajutorul fondurilor occidentale. Este oarecum firesc ca, după ce a investit bani în Athos, Occidentul să pretindă anumite drepturi. Nimic nu se face pe

gratis. Mănăstirile care astăzi au fost renovate pe banii Occidentului mâine sau poimâine vor fi vizitate de contribuabili, fie ei bărbați sau femei.

Sunt profeții că până la urmă femeile vor intra în Athos. Acesta va fi un semn al apropierii sfârșitului lumii. Este însă ciudat că oamenii nu văd nici o legătură între preconizata intrare a femeilor în Athos și apropierea sfârșitului.

Părintele Dionisie mai spunea că femeile credincioase nu trebuie să intre în Sfântul Munte nici dacă legile civile o vor permite. Maica Domnului a cerut să nu intre picior de femeie acolo. Și Maica Domnului se va întrista când va vedea că oamenii nu țin seama de dorința ei.

Același lucru se întâmplă și cu Athosul românesc, cu Mănăstirea Frăsinei: dacă Sfântul Calinic de la Cernica a legat să nu calce acolo picior de femeie, nimeni nu poate dezlega legătura sa. Și femeile care vor ajunge acolo, chipurile din motive duhovnicești, își vor agonisi osândă și nu binecuvântare.

Este adevărat că din ce în ce mai mulți creștini ortodocși părăsesc drumul cel îngust pentru a merge pe calea cea largă, spunând că Ortodoxia e utopică, spunând că nu se pot ține poruncile Evangheliei, că vremea sfințeniei a trecut. Dar pelerinii care apucă să stea de vorbă cu părintele Dionisie văd o dovadă a prezenței lui Dumnezeu. Pe părintele Dionisie toți pelerinii îl consideră un părinte cu viață sfântă.

Părintele Dionisie de la Colciu învață că nimic nu trebuie făcut în separare de Biserică sau de episcop. Numai dacă este călcată în picioare învățătura cea curată a Bisericii este binecuvântată separarea de cei care mai înainte s-au rupt pe sine de adevărul lui Hristos. Această învățătură nu e o scornire a părintelui Dionisie, ci este predania Sfinților Părinți.

Îmi aduc aminte că am fost impresionat să văd la biserica din Marea Lavră athonită frescele cu Sfințele Sinoade Ecumenice. La primul Sinod Ecumenic, Sfântul ierarh Nicolae este zugrăvit pălmundu-l pe Arie pentru blasfemiile pe care le spunea.

Această palmă a Sfântului Nicolae a rămas adânc întipărită în cugetul monahilor athoniți. De sute de ani, ei au încercat să păstreze nestinsă flacăra credinței Sfinților Părinți. Vrednici urmași ai Sfântului Grigorie Palama, athoniții au stat împotriva învățăturilor potrivnice Sfintei Scripturi și Sfinților Părinți. Tradiționalismul athonit nu e habotnicie, nu e crispă, nu e fixism. E păstrarea adevărilor pentru care Sfinții Părinți au fost gata să își dea viața... La mănăstirea Esfigumenu sunt scrise cu litere mari cuvintele: „Ortodoxie sau moarte”. Aceasta nu este doar deviza zeloților din acea mănăstire athonită. Este de fapt deviza întregului Munte Athos.

Față de inchiștorii apuseni care îi amenințau cu moartea pe ereticii care nu vroiau să primească învățăturile catolice, athoniții au dat o replică pe măsură: ei sunt gata nu să omoare pe alții, ci sunt gata să se jertfească pe ei înșiși pentru mărturisirea adevărului, pentru mărturisirea lui Hristos: „Ortodoxie sau moarte”. Athoniții nu au omorât pe nimeni; își omoară patimile și poftele prin rugăciune și nevoiță, pentru a gusta viața cea adevărată.

Ar fi multe de spus despre Athos... dar nu voi lungi cuvântul. Totuși, țin să fac referire la sfintele moaște care m-au impresionat cel mai mult în acest pelerinaj, la capul Sfântului Ioan Gură de Aur, care este păstrat la mănăstirea Vatoped.

Așa cum putem citi în *Viețile Sfinților*, atunci când Sfântul Ioan Gură de Aur scria tâlcuirile la Epistolele Sfântului Apostol Pavel, apostolul însuși îi șoptea la ureche dumnezeieștile noime. Urechea la care i-a vorbit Sfântul Apostol a rămas întreagă. De o mie șase sute de ani, urechea aceea a rămas mărturie a marii minuni: după ce a auzit cuvintele apostolești, nu a fost înghițită de putreziciune.

M-am gândit că acest cap binecuvântat al Sfântului Ioan Gură de Aur este cel mai bun simbol al monahismului athonit.

Athoniții sunt păstrătorii tradiției de aur a Ortodoxiei. Urechea Sfântului Ioan ar trebui să ne ducă cu gândul la „urechea” Sfântului Munte. Athoniții nu au schimbat cu nimic Ortodoxia. Ei au păstrat dreapta-credință, și au apărat dogmele cu prețul vieții lor. Athosul a născut cete de mucenici.

Athoniții nu fac altceva decât a făcut Sfântul Ioan Gură de Aur, al cărui dascăl tainic a fost Sfântul Apostol Pavel: mărturisesc mai departe nu propria lor înțelepciune, ci mărturisesc Ortodoxia, smerindu-se pe ei înșiși ...

În aceste vremuri de cumpănă, în care duhul modernist încearcă să distrugă Sfântul Munte, căci intrarea femeilor acolo nu va fi un semn bun, creștinii din toate colțurile lumii ar trebui să se roage ca Dumnezeu să păzească acest loc sfânt.

Athosul este un adevărat stâlp al Ortodoxiei. Athosul este o comoară de care suntem invitați să ne împărtășim. Și nu numai ca pelerini. Cărțile despre sfinții athoniți și învățăturile lor îi cheamă pe toți creștinii ortodocși, fie ei tineri sau tinere, bărbați sau femei, să ducă lupta cea bună a mântuirii.

Oricât de mare ar fi desfrâul zilelor noastre, Athosul este o rază de speranță, este o insulă de sfințenie de care trebuie să ținem seama. Mulțimi de oameni se grăbesc să ridice altare patimilor, poftelor și idolilor noului veac. Dar în același timp, în Sfântul Munte, soboare de monahi ard ca niște candelă pentru Hristos. Să ne gândim la ei, să ne gândim la sfințenia Sfântului Munte...

Știm că Biserica lui Hristos nu o vor înghiți nici porțile iadului, că până la sfârșitul lumii Biserica nu va putea fi îngenuncheată, oricât de tare ar fi prigonită. Dar, în același timp, multe profetii ale cuvioșilor părinți ne spun că, în vremurile de pe urmă, după ce femeile vor călca pe Muntele Sfânt, va veni sfârșitul Athosului. Și monahii, având de ales între pierderea sufletului și pierderea Athosului, vor pleca de acolo. Până atunci însă, noi avem datoria de a ne ruga pentru monahii athoniți, așa cum și ei se roagă pentru noi și pentru întreaga lume.

Doamne, pentru rugăciunile Sfântului Atanasie Athonitul, ale tuturor cuvioșilor athoniți și ale Preacuratei Maicii Tale, ocrotitoarea Sfântului Munte, miluiește-ne pe noi, pe toți! Amin.

*La prăznuirea Sfântului Atanasie Athonitul,
5 iulie 2002*

Cuprins

Micul Pateric de la Colciu	2
Din apoftegmele părintelui Dionisie Ignat	13
Ne vorbește părintele Dionisie de la Colciu	15
Ne vorbește părintele Iulian de la Prodromu	34
Gândurile unui pelerin la Sfântul Munte Athos	50